

PETROL

Energija za življenje

trajnostno poročilo
skupine Petrol

2012

Tiskano na 100% recikliranem papirju.

Prihranili smo: 248 kg lesa, 2.988 l vode,
281 kWh energije, 29 kg CO₂, 285 km poti
s povprečnim evropskim avtomobilom in
153 kg odpadkov (vir izračuna:
www.arjowigginsgraphic.com/cyclus.html).

PETROL,
Slovenska energetska družba,
d.d., Ljubljana

Dunajska cesta 50, 1527 Ljubljana
Telefon: +386 1 47 14 232

www.petrol.si

PETROL

Energija za življenje

trajnostno poročilo
skupine Petrol

2012

**Zagotavljanje prihrankov energije
končnim odjemalcem:**

215.000 MWh prihranka energije
80.000 t CO₂ prihranka

Optimizacija razsvetljave:

6.284 MWh prihranka elektrike
2.866 t CO₂ prihranka

Fotovoltaika:

2,75 GWh proizvedene elektrike
1.273 t CO₂ prihranka

Dobava elektrike iz OVE:

20% delež dobavljene električne energije

Biogoriva:

11.572 t CO₂ prihranka

Q Max goriva:

nižja poraba;
nižje emisije škodljivih plinov

462

bencinskih servisov

Optimizacija daljinskih energetske sistemov:

50.095 MWh prihranka energije
14.027 t CO₂ prihranka

Učinkovita proizvodnja toplote:

5.799 MWh prihranka energije
4.360 t CO₂ prihranka

Izkoriščanje odpadne toplote:

4.306 MWh prihranka energije
328 t CO₂ prihranka

Prenova kotlovnice + vgradnja SPTE:

21.057 m³ prihranka ZP
4.218 t CO₂ prihranka

Celostni projekti (izvedenih več ukrepov):

5.380 MWh prihranka energije
2.126 t CO₂ prihranka

Soproizvodnja elektrike in toplote:

3.2 mio m³ prihranka ZP
6.161 t CO₂ prihranka

Bioplinarna :

proizvodnja 7.166 MWh energije
iz 3,4 mio m³ bioplina

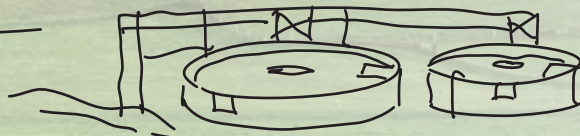
5 elektropolnilnic na BS

Učinkovita raba vode:

prihranek 86.987 m³ vode

Čistilne naprave:

2.655.157 m³ očiščenih komunalnih voda
69 malih čistilnih naprav na BS

Petrolova trajnostna pot	3
--------------------------	---

Uvod **7**

Srčnost

Pismo predsednika uprave	9
Predstavitel skupine Petrol	10
Kako smo organizirani?	11
Kako delujemo?	12
Upravljanje je transparentno in usklajeno z zakonodajo	12
Z deležniki negujemo dolgoročne odnose	12
Zavezani smo etičnim načelom	13
Kje delujemo?	13
Naše blagovne znamke	14
Petrolove dejavnosti in razvojna vizija odražajo našo trajnostno usmeritev	14
Naši dosežki so nagrajeni v širši strokovni javnosti	16
Strateški poslovni načrt 2012–2016	17

Ekonomski vidik trajnostnega razvoja **19**

Odličnost

Premik iz trgovca naftnih derivatov v ponudnika celovitih energetske in okoljske storitve	20
Poudarki iz poslovanja	21
Ustvarjamo ekonomsko vrednost	22
Rast tečaja delnice in izplačila delničarjem	24
Tveganja v našem poslovnem okolju	24
Načrti poslovanja skupine Petrol za leto 2013	25

Petrol in družbeno okolje **27**

Zaupanje

Trajnostni odnosi z zaposlenimi	28
Petrol – zaposlenim prijazno podjetje	28
Zadovoljstvo Petrolovih zaposlenih	29
Izobraževanje je naša stalnica	30
Skrbimo za zdravje zaposlenih in varno delovno mesto	31
Petrolovi zaposleni smo inovativni	32
Trajnostni odnosi z dobavitelji	33
V sodelovanju z dobavitelji biogoriv smo naredili pomembne premike	33
Proizvodi za široko potrošnjo so okolju prijaznejši	34
Trajnostni odnosi s kupci	35
Prilagajamo se potrebam različnih kupcev	35
Transparentno komuniciramo tudi na spletu	36
Zagotavljamo zadovoljstvo kupcev	37
Kontinuirano ocenjujemo podporne procese	37
Obvladujemo reklamacije	37
Trajnostni odnosi z drugimi javnostmi	38
Z investitorji aktivno sodelujemo	38
Komuniciramo z lokalnimi skupnostmi	38
Svoja znanja posredujemo v mednarodnem okolju	39
Živimo skupaj	40
Smo sponzorji in donatorji	40
Naši družbeno odgovorni projekti in akcije	41
Kaj načrtujemo?	43

Kazalo

Petrol in naravno okolje

45

Z mislijo na okolje in na kakovost našega dela	47
Sistematično pristopamo k ravnanju z okoljem	47
Razvijamo trajnostne sisteme kakovosti	47
Za svoje delovanje potrebujemo okoljevarstvena in druga dovoljenja	48
Okoljska politika družbe Petrol	49
Energetska politika družbe Petrol	49
Učinkovito upravljanje naravnih virov je prava okoljska in ekonomska izbira	50
Akcijski načrt za učinkovito rabo energije in vode v Petrolu	50
Skrbimo za učinkovito pridobivanje, distribucijo in rabo energije ter vode pri naših odjemalcih	51
Proizvodnja toplote	52
Soprodukcija električne in toplotne energije (SPTE)	54
Prenova kotlovnice in vgradnja SPTE	56
Izkoriščanje odpadne toplote	58
Projekti tehnično-ekonomske optimizacije sistemov daljinskega ogrevanja	58
Prihranke električne energije ustvarjamo z ustrezno razsvetljavo	59
Do učinkovitega upravljanja energije s celostnim pristopom	61
S svojim znanjem do optimizacije vodovodnih sistemov	63
Čiščenje odpadnih voda v lokalnih skupnostih in industriji	64
V Petrolu domujejo tudi energetske rešitve z obnovljivimi viri energije	66
Obnovljivi viri energije v Petrolovih objektih za lastno rabo	66
Gradnja fotovoltaičnih sistemov	66
Iz biološko razgradljivih odpadnih snovi proizvajamo elektriko in toploto	67
Varovanje zraka, vode, tal in ravnanje z odpadki	68
Zrak	68
Voda	70
Varovanje tal	72
Ravnanje z odpadki	72
Logistika je pomemben del naših dejavnosti	73
Zeleni bencinski servis	74
Zmanjševanje porabe pitne vode in uporaba energetske učinkovite opreme	74
Izračunali smo ogljični odtis bencinskega servisa	75
Ekološke točke na bencinskih servisih	75
Trajnostni energetski »miks« Petrola	76
Čistejša in učinkovitejša raba goriv v transportu kot del trajnostnega »miksa« Petrola	76
Nadstandardna goriva Q Max	76
Uvajanje biogoriv	77
Deleži energentov za ogrevanje se spreminjajo skladno s trajnostnimi smernicami Petrola	78
Našim odjemalcem dobavljamo električno energijo, pridobljeno tudi iz obnovljivih virov	79
Vlagamo v prihodnost – z investicijami v tehnologije in prijaznejše okolje	80
Načrtovane investicije v upravljanje energije	80
Načrtovane investicije/koncesije za upravljanje vodnega cikla	83
Raziskovalna in razvojna odličnost Petrola	84

O trajnostnem poročilu skupine Petrol

87

Ker naše ideje ustvarjajo napredek	88
Kako smo poročali?	92

Spoštovanje

Ustvarjalnost

Čistost, Zdravje, Spoštovanje
Enotnost, Poslovni, Spoštovanje
Sodelovanje, Poslovni, Spoštovanje
Resničnost, Poslovni, Spoštovanje

Ustvarjalnost
Otvorenost
Krijižnari

Srčnost
Srdanost
Guxim

Srčnost

Delamo zavzeto in pogumno

»S svojim delovanjem kažemo družbeno odgovornost in zavezanost trajnostnemu razvoju. Verjamemo, da se samo poslovno uspešen in dobičkonosen Petrol lahko uspešno prilagaja vsem zahtevam časa in s tem ne prinaša koristi samo delničarjem, temveč vsem, ki se jih dotakne pri svojem delovanju. Naša zaveza – služiti lokalnim skupnostim, varovanju okolja in ljudem – je izjemna ter neomajna.« (PKR)

mag. Tomaž Berločnik,
predsednik uprave

Spoštovani poslovni partnerji, delničarji in zaposleni!

Skupino Petrol poleg obvladujoče družbe Petrol d.d., Ljubljana sestavlja konec leta 2012 še devet domačih in deset tujih odvisnih družb, štiri skupaj obvladovana podjetja in štiri pridružena podjetja. V letu 2012 smo poslovali uspešno, navkljub velikim izzivom svetovnega in domačega gospodarstva in težkim politično-ekonomskim razmeram. Skupina Petrol je glavni slovenski dobavitelj proizvodov iz nafte, naša vloga v celoviti energetske oskrbi pa strmo narašča. Prisotni smo tudi na tujih trgih, zlasti tistih na JV Evrope.

Dejavnost skupine Petrol je tesno povezana z naravnimi viri in njihovo razpoložljivostjo. Zavedamo se, da je energetska neodvisnost pomembno vprašanje vsakega gospodarstva. Poraba naftnih derivatov pada, zato osrednje razvojno področje skupine Petrol predstavlja uvajanje novih energetskih dejavnosti, ki vključuje zlasti trženje plinske, toplotne in električne energije ter vodenje večjih okoljskih projektov, dejavnosti optimizacije pridobivanja in učinkovite rabe energije, kakor tudi trženje obnovljivih virov energije. Imamo znanje in strokovnjake, zato so možnosti naše skupine v energetiki izjemne.

Našo strategijo prehoda iz naftno-trgovske v energetske skupino navzven odraža naš slogan »Energija za življenje«, kar potrjuje tudi naložbena politika skupine Petrol, ki bo v prihodnje usmerjena v širitev poslovanja na področju naftno-trgovske dejavnosti na trgih JV Evrope, v širitev poslovanja na ostalih energetskih področjih tako v Sloveniji kot na trgih JV Evrope ter v utrjevanje položaja na področju naftno-trgovske dejavnosti na slovenskem trgu. Za energetske dejavnosti za leto 2013 skupina načrtuje 325,7 milijona EUR prihodkov od prodaje.

Dobičkonosnost je odločilnega pomena za dolgoročno uspešnost, obstoj in razvoj skupine Petrol. V Petrolovem kodeksu »Energija našega ravnanja« smo zapisali, da je samo finančno uspešen Petrol zagotovilo za izpolnjevanje visokih poslovnih ciljev, ki jih pričakujejo poslovni partnerji, delničarji, zaposleni in družba kot celota. O teh rezultatih smo podrobneje spregovorili v našem letnem poročilu.

Pred vami je prvo trajnostno poročilo skupine Petrol. Ob zavedanju, da je odgovorno poslovanje skupine Petrol tisto, ki ob partnerskem odnosu s širšo družbo in ob spoštovanju naravnega okolja vodi k dolgoročnemu poslovnemu uspehu, smo v preteklih letih naredili prave premike v trajnostno smer. V letu 2012 smo bili še posebej aktivni na tem področju. Sprejeli smo model, ki postavlja temelje za celovito spremljanje in merjenje učinkov trajnostnega poslovanja skupine, kjer smo opredelili strategije petih strateških področij trajnostne usmeritve Petrola: izdelki oziroma proizvodi, storitve, zaposleni, deležniki in družbena odgovornost skupine Petrol. V tem letu smo sprejeli tudi Petrolov kodeks ravnanja, Energetsko politiko in s tem povezan akcijski načrt 2012–2016, prejeli pa smo tudi certifikat POR (Program odgovornega ravnanja).

Petrolove vrednote – spoštovanje, zaupanje, odličnost, ustvarjalnost in srčnost – so tiste, ki označujejo naše ravnanje. Dolgoročno naravnane nas spremljajo na naši trajnostni poti. Tega se zavedamo vsi zaposleni in na tem mestu se zahvaljujem vsem sodelavcem za pripadnost podjetju, izkazano profesionalnost in srčnost, saj skupaj soustvarjamo Petrolovo prihodnost.

Poročilo, ki je pred vami, izkazuje zavezo k transparentnosti delovanja skupine Petrol in opisuje našo aktivno vlogo v širši družbi. Zavedamo se, da je trajnostna usmeritev Petrola potovanje, na katerem si postavljamo vedno nove cilje, mejnike in pozorno spremljamo svoje dosežke, s partnerstvom in zaupanjem. Vabljeni na Petrolovo trajnostno pot!

mag. Tomaž Berločnik,
predsednik uprave

Predstavitev skupine Petrol

Skupino Petrol poleg obvladujoče družbe Petrol d.d., Ljubljana, sestavlja na dan 31. 12. 2012 še devet domačih in deset tujih odvisnih družb, štiri skupaj obvladovana podjetja in štiri pridružena podjetja.

Skupina Petrol na dan 31. 12. 2012

Naftno-trgovska dejavnost na slovenskem trgu	Naftno-trgovska dejavnost na tujih trgih	Energetska dejavnost		
		Področje plin in toplota	Področje elektrika	Področje okoljske in energetske rešitve
Petrol d.d., Ljubljana				
Petrol Tehnologija d.o.o. (100 %)				
Petrol maloprodaja Slovenija d.o.o. (100 %)	Petrol d.o.o. (100 %)	Petrol energetika d.o.o. (99,38 %)		
Instalacija d.o.o. (77,05 %)	Petrol BH Oil Company d.o.o. Sarajevo (100 %)	Petrol Plin d.o.o. (100 %)	IG energetski sistemi d.o.o. ² (100 %)	Petrol Eltec d.o.o. ¹ (74,9 %)
Petrol VNC d.o.o. (100 %)	Petrol d.o.o. Beograd (100 %)	Petrol Gas group d.o.o. (100 %)	GEN-I, d.o.o. (50 %)	Aquasystems d.o.o. (26 %)
Petrol skladiščenje d.o.o. (100 %)	Petrol Crna gora MNE d.o.o. (100 %)	Rodgas AD Bačka Topola (89,64 %)	IG Investicijski inženiring, d.o.o. (100 %)	
Marche gostinstvo d.o.o. (25 %)	Petrol-trade Handelsges.m.b.H. (100 %)	Beogas Invest d.o.o. ³ (91,85 %)	Petrol-energetika Dooel Skopje (100 %)	
Bio goriva d.o.o. (25 %)	Petrol-oti-Slovenija l.l.c. (51 %)	Geoenergo d.o.o. (50 %)		
		Soenergetika d.o.o. (25 %)		
		Geoplin d.o.o. Ljubljana (31,98 %)		

Matična družba

Odvisna podjetja

Skupaj obvladovana podjetja

Pridružena podjetja

- Matična družba
- Odvisna podjetja
- Skupaj obvladovana podjetja
- Pridružena podjetja

- 1 Petrol Eltec d.o.o. ima hčerinski družbi: Energoglobal d.o.o. (v januarju 2013 preimenovana v Eltec Petrol Hrvatska d.o.o.) in El-Tec Mulej, d.o.o., Niš (ima hčerinsko družbo Sagax d.o.o., Beograd)
- 2 IG energetski sistemi d.o.o. ima poleg družbe GEN-I, d.o.o. še hčerinski družbi: IG AP d.o.o. in Vitales energie biomasse Italia s.r.l.
- 3 Beogas Invest d.o.o. ima hčerinski družbi: Beogas d.o.o. in Domingas d.o.o.

Poslanstvo

V Petrolu z zaokroženo ponudbo energetske-okoljskih proizvodov in storitev skrbimo za zanesljivo, gospodarno in okolju prijazno oskrbo potrošnikov v Sloveniji in na trgih JV Evrope. Prek razvejane mreže bencinskih servisov voznikom ponujamo vse, kar potrebujejo za varno in udobno pot. Gospodarstvu in lokalnim skupnostim zagotavljamo celovito energetske oskrbo, gospodinjstvom pa nudimo vso energijo, ki jo potrebujejo za dom – na dom.

Vizija

Postati nosilec kakovosti in razvoja celovite ponudbe energetike in »convenience« modela bencinskih servisov v JV Evropi z nadpovprečno zadovoljnimi kupci.

Vrednote

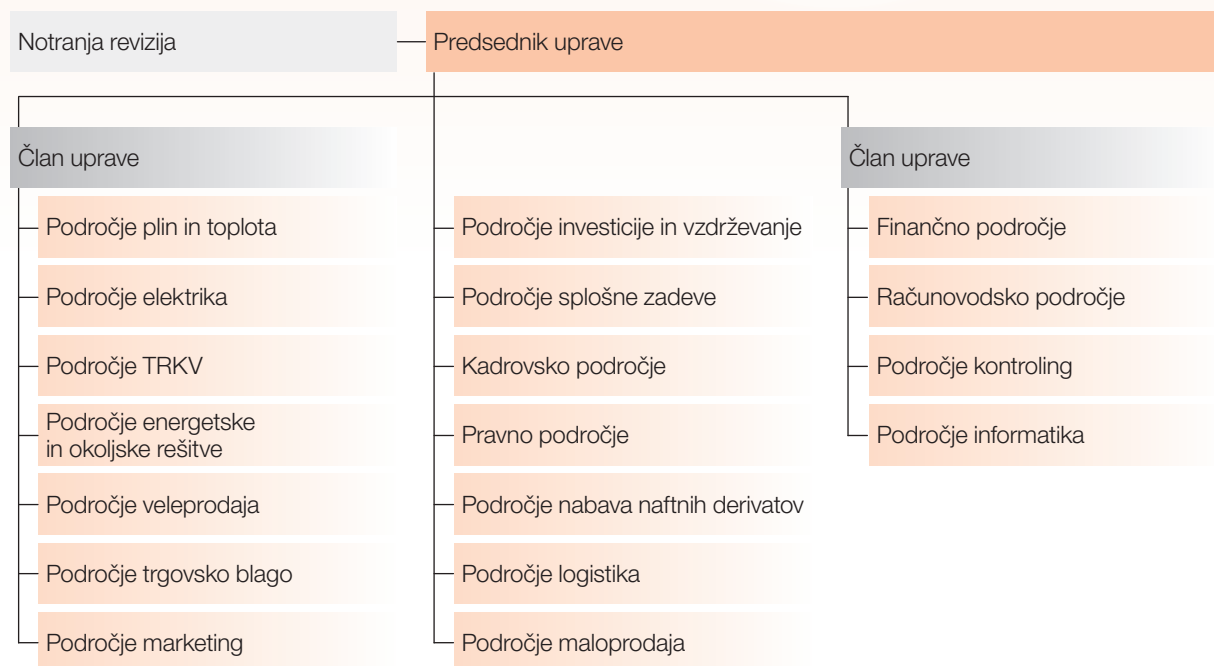
- Spoštovanje: Spoštujemo sočloveka in okolje.
- Zaupanje: S poštenostjo gradimo partnerstva.
- Odličnost: Hočemo biti najboljši v vsem, kar delamo.
- Ustvarjalnost: S svojimi idejami ustvarjamo napredek.
- Srčnost: Delamo zavzeto in pogumno.

Posebno odgovornost čutimo do svojih zaposlenih, kupcev, dobaviteljev, poslovnih partnerjev, lastnikov in družbe kot celote. Njihova pričakovanja uresničujemo z motiviranimi in podjetniško usmerjenimi zaposlenimi, upoštevamo temeljna zakonska in moralna pravila slovenske družbe, širša evropska merila in skrbimo za varovanje okolja.

Kako smo organizirani?

Petrol, Slovenska energetska družba, d.d., Ljubljana, je matično podjetje skupine Petrol.

Organigram matične družbe Petrol d.d., Ljubljana na dan 31. 12. 2012

Člani uprave:

- Predsednik uprave: Tomaž Berločnik
- Član uprave: Rok Vodnik
- Član uprave: Janez Živko
- Član uprave/delavski direktor: Samo Gerdin

Člani nadzornega sveta:

- Tomaž Kuntarič, predsednik nadzornega sveta, predstavnik kapitala
- Bruno Korelič, namestnik predsednika nadzornega sveta, predstavnik kapitala
- Dari Južna, član nadzornega sveta, predstavnik kapitala
- Urban Golob, član nadzornega sveta, predstavnik kapitala (član nadzornega sveta do 31. maja 2012)
- Irena Prijović, članica nadzornega sveta,

predstavnica kapitala

- Mateja Božič, članica nadzornega sveta, predstavnica kapitala (članica nadzornega sveta do 31. decembra 2012)
- Andrej Tomplak, član nadzornega sveta, predstavnik zaposlenih
- Boštjan Trstenjak, član nadzornega sveta, predstavnik zaposlenih (član nadzornega sveta do 22. februarja 2013)
- Franc Premrn, član nadzornega sveta, predstavnik zaposlenih (član nadzornega sveta do 22. februarja 2013)
- Zoran Gračner, član nadzornega sveta, predstavnik zaposlenih
- Ika Krevzel Panič, članica nadzornega sveta, predstavnica zaposlenih

Preglednica 1: Največji delničarji družbe Petrol d.d., Ljubljana, dne 31. decembra 2012

	Delničar	Sedež	Število delnic	Delež v %
1	Slovenska odškodninska družba, d.d.	Ljubljana	412.009	19,75
2	Kapitalska družba, d.d.	Ljubljana	172.639	8,27
3	NLB, d.d.	Ljubljana	126.365	6,06
4	Istrabenz, d.d.	Koper	84.490	4,05
5	GB d.d., Kranj	Kranj	84.299	4,04
6	Vizija holding, k.d.d.	Ljubljana	71.676	3,44
7	Vizija holding ena, k.d.d.	Ljubljana	63.620	3,05
8	Hypo Bank, d.d.	Ljubljana	43.500	2,09
9	Nova KBM, d.d.	Maribor	42.985	2,06
10	Češkoslovenska Obchodni BANK, A.S. - FID	Praga	42.598	2,04

Ob izteku leta je bilo v lasti tujih pravnih in fizičnih oseb 132.257 delnic oziroma 6,34 odstotka vseh delnic. Leta 2012 se je število tujih delničarjev

povečalo za 3,3 odstotne točke. Število delničarjev se je s 37.253, kolikor jih je bilo ob koncu leta 2011, znižalo na 36.148.

Kako delujemo?

Upravljanje je transparentno in usklajeno z zakonodajo

Za družbo Petrol je od 1. januarja do 31. decembra 2012 veljal Kodeks upravljanja javnih delniških družb, ki se je začel uporabljati 1. januarja 2010.

Kodeks je dostopen na spletnih straneh Ljubljanske borze <http://www.ljse.si/>. Upravljanje poteka v skladu z določili ZGD-1 in v okvirih zgoraj navedenega kodeksa (več informacij v Letnem poročilu skupine Petrol in družbe Petrol d.d., Ljubljana, za leto 2012, stran 19 - LP 2012).

Upravljanje družbe deluje po dvotirnem sistemu. Družbo vodi uprava, njeno delovanje pa nadzoruje nadzorni svet. Upravljanje temelji na zakonskih določilih, statutu kot temeljnem pravnem aktu družbe, internih aktih in na uveljavljeni in splošno sprejeti dobri poslovni praksi.

Petrol d.d., Ljubljana, vodi uprava samostojno in na lastno odgovornost. Uprava zastopa in predstavlja družbo, sestavljajo jo predsednik uprave in drugi člani uprave. En član uprave je vedno delavski direktor, ki soodloča le o tistih vprašanjih, ki se nanašajo na oblikovanje kadrovske in socialne politike, in nima pooblastila za zastopanje družbe. Leta 2012 je uprava delovala v štiričlanski sestavi. Nadzornemu svetu je redno poročala o poslovanju družbe in se z njim posvetovala o strategiji, razvoju poslovanja in obvladovanju tveganj družbe. Del svojih aktivnosti je usmerjala tudi v sodelovanje s svetom delavcev in z reprezentativnima sindikatoma delavcev skupine Petrol.

Z deležniki negujemo dolgoročne odnose

Z vsemi deležniki vzpostavljamo in ohranjamo odnose zaupanja in sodelovanja. Pri tem skrbimo za trajnostno uravnoteženo upoštevanje vseh treh gradnikov naše trajnostne usmeritve: ekonomskega, socialnega in okoljskega. Strategija našega komuniciranja je proaktivna in dvosmerna.

Smo člani več kot 50 gospodarskih in interesnih združenj, inštitutov, zbornic ter društev: GIZ UNP (Gospodarsko interesno združenje za utekočinjen naftni plin), SIST (Slovenski inštitut za standardizacijo), Slovensko združenje za kakovost, Trgovinska zbornica Slovenije, SNNK (Slovenski nacionalni naftno-plinski komite) idr.

Leta 2012 smo pristopili k programu odgovornega ravnanja POR (Responsible Care). Ta program povezuje svetovno kemijsko industrijo v prizadevanju za pogumne premike k trajnostnemu razvoju.

Skrbimo za enakomerno obveščenost vseh delničarjev, saj vse pomembne informacije objavljamo na SEOnetu in na spletni strani Petrola. Mali

delničarji se lahko povezujejo v združenja malih delničarjev. Predstavniki teh združenj so tudi pooblaščenici, ki imajo pravico uresničevati glasovalno pravico na skupščinah Petrola na podlagi organizirano zbranih pooblastil.

Svet delavcev skupine Petrol, ki se sestaja vsaj enkrat mesečno, izvoli tri predstavnike delavcev v nadzornem svetu Petrola, ki na sestankih sveta delavcev redno poročajo o svojem delu. Zaposleni svoje pobude naslavljajo prek elektronske pošte neposredno na predsednika sveta delavcev, ki je tudi član nadzornega sveta Petrola. Pobude delavcev se nato obravnavajo na naslednji seji sveta delavcev, delavca, ki je pobudo podal, pa se obvesti, da je odpravljen sklep sveta delavcev.

Zavezani smo etičnim načelom

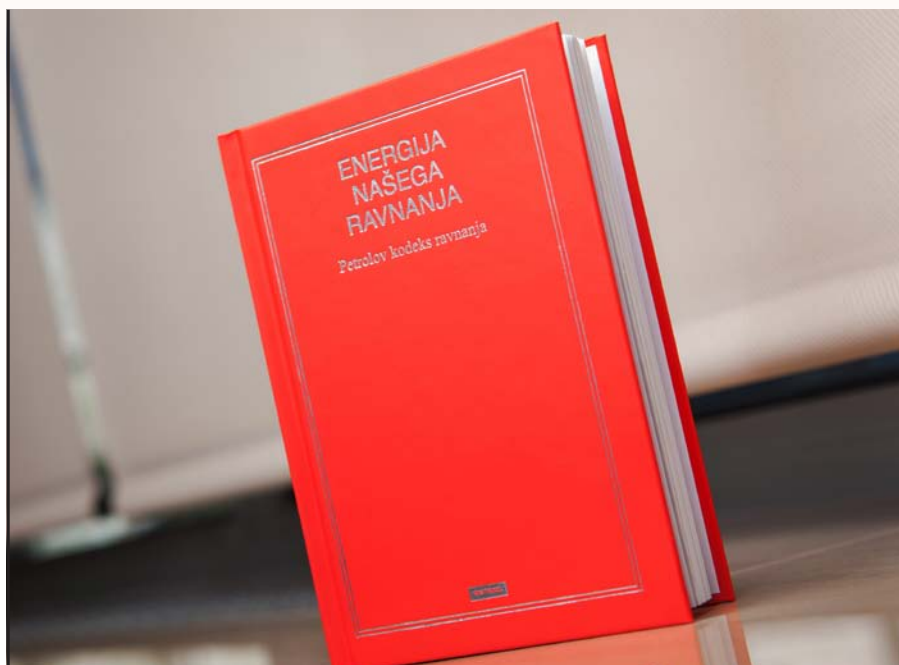
»Energija našega ravnanja« je kodeks ravnanja v družbi Petrol. Določa, kako v podjetju delujemo, in nas usmerja vedno in povsod. Standarde, zapisane v kodeksu, izvajamo v praksi.

S kodeksom ravnanja dajemo zgled vsem slovenskim podjetjem. Od poslovnih partnerjev pričakujemo, da bodo v našem medsebojnem odnosu upoštevali podobna načela in standarde. Petrolov kodeks ravnanja sta potrdila Sindikat delavcev skupine Petrol in Svet delavcev skupine Petrol, kar mu daje še večjo vrednost in pomen.

Kje delujemo?

Pretežni del poslov realiziramo v maloprodaji na bencinskih servisih v Sloveniji. S strateško širitvijo maloprodajne mreže na trge JV Evrope postajamo vse pomembnejši energetski ponudnik tudi v nekaterih državah zunaj Slovenije.

V Sloveniji imamo 315 bencinskih servisov, na Hrvaškem 92, v Bosni in Hercegovini 37, v Srbiji 8, na Kosovu 5 in v Črni gori 5. Ponudbo bencinskih servisov dopolnjuje 113 avtopralnic, 148 barov in 34 hitrih servisov TIP STOP. Slednji so namenjeni vzdrževanju tovornih in osebnih motornih vozil.

Kodeks ravnanja v družbi Petrol

»Zaposleni prevzemamo osebno odgovornost za svoje delo in uspešnost podjetja. Z visoko strokovnim delom in prizadevnostjo vsak dan zagotavljamo visoko uspešnost podjetja.« (PKR)

Naše blagovne znamke

Strateško upravljamo blagovne znamke družbe Petrol. Na mednarodnih trgih imamo prijavljenih več kot 20 blagovnih znamk, v Sloveniji pa več kot 100. Najpomembnejše med njimi navajamo z logotipom.

Energija za življenje

Najpomembnejše blagovne znamke Petrola v Sloveniji

Petrolove dejavnosti in razvojna vizija odražajo našo trajnostno usmeritev

Naša prevladujoča dejavnost je trgovanje z naftnimi derivati. Osrednje razvojno področje je uvažanje novih energetske dejavnosti, ki vključuje zlasti trženje plinske, toplotne in električne energije ter vodenje večjih okoljskih projektov, dolgoročno pa tudi trženje obnovljivih virov energije.

Sodelujemo, prispevamo, razvijamo in uresničujemo skupno vizijo odgovornosti do okolja. Ta zaveza se odraža na več komercialnih področjih:

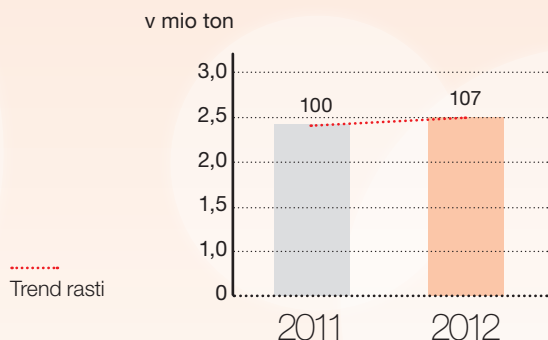
- kakovostna oskrba z energenti,
- optimizacija rabe energije (posodobitve sistemov ogrevanja, kogeneracije, izvajanje ukrepov učinkovite rabe energije, energetske svetovanje gospodarskim subjektom in malim odjemalcem, optimizacija energetske oskrbe in razsvetljave v lokalnih skupnostih, javnih institucijah in v podjetjih, energetska izraba odpadkov idr.),
- učinkovito upravljanje vodnih virov (zmanjševanje vodnih izgub, tehnično-ekonomske optimizacije vodovodnih sistemov, čiščenje odpadnih vod idr.),
- večanje rabe obnovljivih virov energije v skupini in pri naših pogodbenih partnerjih.

Leta 2012 smo prodali 128,8 milijona m³ zemeljskega plina, 63,5 tisoč ton utekočinjenega naftnega plina,

63,7 tisoč MWh toplotne energije in 2,4 TWh električne energije. Leta 2012 smo v Sloveniji upravljali 28 koncesij za oskrbo s plinom (od tega 22 za oskrbo z zemeljskim plinom in 6 za oskrbo z utekočinjenim naftnim plinom). V Srbiji oskrbujemo z zemeljskim plinom občini Bačka Topola in Pećinci ter 3 občine v Beogradu. Poleg tega ima družba Petrol Plin d.o.o. sklenjeni pogodbi za oskrbo s plinom v mestih Šibenik in Reka. Kupce utekočinjenega naftnega plina oskrbujemo tudi prek plinohramov, oskrbnih mest na bencinskih servisih (avtoplin) in s prodajo jeklenk.

Iz slovenskega naftnega trgovca preraščamo v celovitega regionalnega ponudnika energetske in okoljske storitev. Z jasnimi strateškimi usmeritvami in razvojnimi prioritetami pomembno sooblikujemo ne le slovenski energetski prostor, pač pa postajamo pomemben igralec tudi na energetskem trgu JV Evrope.

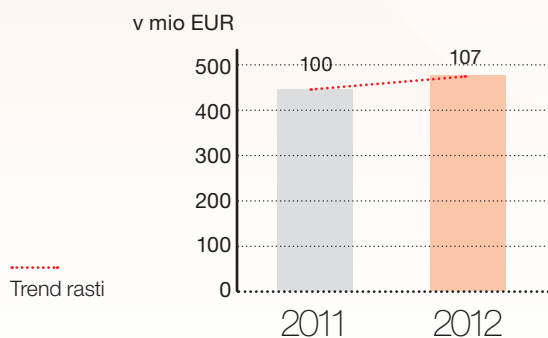
Graf 1: Prodaja naftnih derivatov

Naftni proizvodi

Že od začetka našega delovanja trgujemo z naftnimi proizvodi. S to dejavnostjo dosegamo vodilni tržni delež v Sloveniji. Leta 2012 je prodajna mreža skupine Petrol obsegala 462 bencinskih servisov, leta 2013 pa naj bi ta obsegala 477 bencinskih servisov.

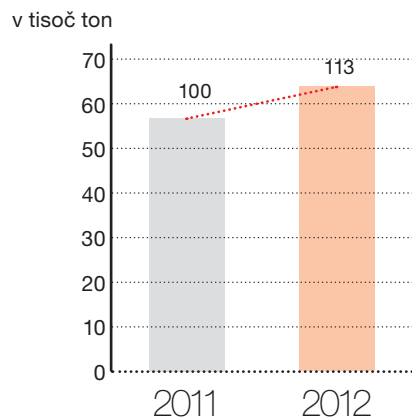
Graf 2: Prodaja trgovskega blaga

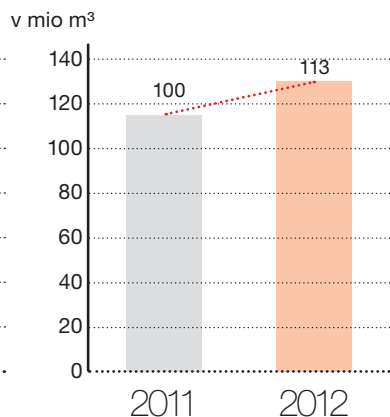
Blago za široko porabo in storitve

Trgovanje z blagom za široko porabo in s storitvami je sestavni del naše osrednje poslovne dejavnosti.

Graf 3: Prodaja utekočinjenega naftnega plina

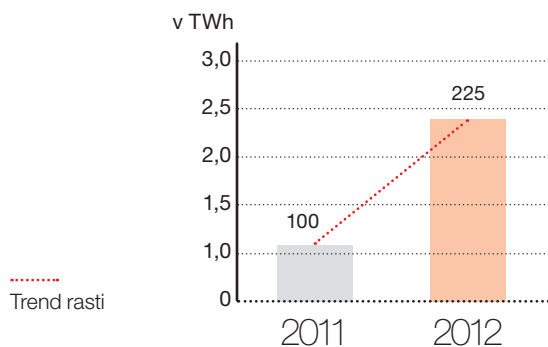

Graf 4: Prodaja zemeljskega plina

Zemeljski
in utekočinjeni naftni plin

Na področje plinske energije, ki dolgoročno pomeni alternativo tradicionalnim virom ogrevanja, smo začeli resneje posegati leta 1998. Gradnja omrežij, distribucija in trženje plina so sestavni del naše celovite oskrbe z energenti.

Graf 5: Prodaja električne energije

Električna energija

Področje električne energije je v portfelju naših dejavnosti od leta 2010. Gre za logično nadgrajevanje sedanje ponudbe energentov oziroma za zagotavljanje celovite energetske oskrbe.

Naši dosežki so nagrajeni v širši strokovni javnosti

Preglednica 2: Prejete nagrade skupine Petrol

Leto	Nagrada	Podeljuje
2006 in 2010	NETKO: nagrada za najboljše poslovne spletne rešitve (zmagovalec kategorije)	GZS – Združenje za informatiko in telekomunikacije
2009	Prizma 2009: nagrada družbi Petrol in družbi SPEM za akcijo Podari igračo in nasmehe	Slovensko društvo za odnose z javnostmi
2009-2012	Trusted Brand	Reader's Digest
2009-2012	Superbrands	Superbrands Adriatic, Hrvaška
2011	EU Energetski manager leta: projekt Soproizvodnja toplotne in električne energije Planina Kranj	EUREM European Energy Manager
2011	Prizma 2011 v kategoriji B (programi v javnem neprofitnem sektorju, celovite družbene akcije): projekt »Daruj energijo za življenje«	Slovensko društvo za odnose z javnostmi
2012	En.odmev 012: Certifikat za najodmevnejše energetska podjetje El-tec Mulej	Energetika.net
2012	EMerald (Europe/MiddleEast), kategorija Social Responsibility: projekt Donate Energy for life!	IABC – International Association of Business Communicators
2012	GoldQuill, IABC Award, kategorija Social Responsibility: projekt Donate Energy for life!	IABC – International Association of Business Communicators
2012	NETKO 2012: finalist v kategoriji mobilne aplikacije	GZS – Združenje za informatiko in telekomunikacije
2012	Prizma 2012: kategorija A (programi v profitni dejavnosti): projekt Naša energija povezuje kategorija D (učinkovita raba PR orodij na posameznih področjih odnosov z javnostmi): Program internega komuniciranja vrednot in kodeksa ravnanja družbe Petrol	Slovensko društvo za odnose z javnostmi
2012	SPORTO, kategorija Najboljše športno sponzorstvo: 1. mesto	DMS – Društvo za marketing Slovenije
2012	Akademija Finance 2012: - Nagrada za najboljše letno poročilo med velikimi podjetji - Nagrada za najboljše letno poročilo v Analizi poslovanja in načrtih med podjetji	Akademija Finance 2012
2012	WEBSI 2012: 2. mesto v kategoriji posebneži: Povej Petrolu	E-laborat in Marketing magazin
2013	Nagrada Britansko-slovenske gospodarske zbornice za najboljši primer družbene odgovornosti leta 2012: akcija Daruj energijo za življenje in nominacija za mednarodno nagrado v Evropi.	Britansko-slovenska gospodarska zbornica v Sloveniji

Strateški poslovni načrt 2012–2016

Svoje poslanstvo uresničujemo na svojih temeljnih poslovnih področjih:

1. naftno-trgovska dejavnost na slovenskem trgu,
2. naftno-trgovska dejavnost na trgih JV Evrope,
3. energetska dejavnost, ki obsega prodajo in distribucijo zemeljskega in utekočinjenega naftnega plina, toplote, elektrike ter energetske in okoljske rešitve.

»S srčnostjo, pogumom in zavzetostjo gradimo najboljše energetske podjetje, na katero smo ponosni zaposleni, delničarji, stranke, poslovni partnerji in družba.« (PKR)

Glavne strateške usmeritve našega razvoja:

- zagotavljanje rasti,
- povečevanje donosnosti poslovanja in povečevanje dodane vrednosti na zaposlenega.

Skupino Petrol povezuje energija za življenje.

Odličnost

Hočemo biti najboljši v vsem, kar delamo.

»Dobičkonosnost je odločilnega pomena za dolgoročno uspešnost, obstoj in razvoj našega podjetja. Samo finančno uspešen Petrol je zagotovilo za izpolnjevanje visokih poslovnih ciljev, ki jih pričakujejo zaposleni, delničarji, poslovni partnerji in družba kot celota.« (PKR)

Ekonomski vidik trajnostnega razvoja

Ekonomski vidik trajnostnega razvoja skupine Petrol

Premik iz trgovca naftnih derivatov v ponudnika celovitih energetske in okoljske storitve

Skupina Petrol je glavni dobavitelj proizvodov iz nafte na slovenskem trgu in ima vse pomembnejšo vlogo v celoviti energetske oskrbi. Vlogo pomembnega naftnega in energetskega oskrbovalca vse bolj usmerjamo tudi na trge JV Evrope. Zavedamo se, da je celovita energetske oskrba eden od ključnih dejavnikov dolgoročne rasti.

Sodobni bencinski servisi so v javnosti najbolj prepoznaven obraz Petrola. V zadnjem času to podobo pospešeno dopolnjujejo druge dejavnosti.

Poudarki iz poslovanja

Leta 2012 smo nadaljevali projekte učinkovite rabe energije, spodbujamo rabo obnovljivih virov energije, skrbimo za optimizacijo pridobivanja, izkoriščanja in distribucije energije, izvajamo projekte učinkovite razsvetljave, optimizacije vodovodnih sistemov idr.

V strukturi naložb leta 2012 pomeni glavnino naftno-trgovska dejavnost (40 odstotkov naložb za slovenski trg in 32 odstotkov naložb za trge JV Evrope), četrtno (25 odstotkov) naložb v tem letu pa predstavlja energetska dejavnost. V preglednici 3 prikazujemo ključne poudarke iz poslovanja skupine Petrol leta 2012, več o ekonomskem vidiku poslovanja družbe in skupine Petrol preberite v LP 2012.

»V poslovne knjige, listine ali spise Petrola vpisujemo resnične in poštene podatke o poslovnih dogodkih na podlagi veljavnih predpisov ter računovodskih standardov.« (PKR)

Preglednica 3: Poudarki iz poslovanja za skupino Petrol leta 2012

Skupina Petrol	em	Doseženo		Indeks
		2012	2011	2012 / 2011
Čisti prihodki od prodaje	mio EUR	3.754,0	3.270,4	115
Kosmati poslovni izid	mio EUR	328,3	325,7	101
Poslovni izid iz poslovanja	mio EUR	84,9	81,0	105
Čisti poslovni izid	mio EUR	53,9	52,3	103
Kapital	mio EUR	433,7	441,6	98
Bilančna vsota	mio EUR	1.571,5	1.537,0	102
EBITDA ¹	mio EUR	123,0	115,6	106
EBITDA / povprečna osnovna sredstva	%	15,4	16,5	93
EBITDA / kosmati poslovni izid	%	37,5	35,5	105
Stroški iz poslovanja / kosmati poslovni izid	%	76,8	77,2	100
Neto dolg / kapital ²		1,34	1,25	108
Čisti poslovni izid na delnico ³	EUR	26,2	25,4	103
Tečaj na zadnji trgovanjski dan leta		236,4	155,1	152
Količinska prodaja proizvodov iz nafte	mio t	2,5	2,4	107
Količinska prodaja utekočinjenega naftnega plina	tisoč t	63,5	56,4	113
Količinska prodaja zemeljskega plina	mio m ³	128,8	114,1	113
Prodaja električne energije	TWh	2,4	1,1	225
Prihodki od prodaje trgovskega blaga	mio EUR	472,2	441,7	107
Naložbe v stalna sredstva	mio EUR	117,4	82,1	143
Število bencinskih servisov na zadnji dan obdobja		462	454	102
Število zaposlenih (skupaj z zaposlenimi na bencinskih servisih v upravljanju) na zadnji dan obdobja		3.818	3.897	98

¹ EBITDA = poslovni izid iz poslovanja + stroški amortizacije brez ekološke amortizacije

² Neto zadolženost / kapital = (dolgoročne in kratkoročne finančne obveznosti - denar in denarni ekvivalenti) / kapital

³ Čisti poslovni izid na delnico = čisti poslovni izid poslovnega leta, ki pripada lastnikom obvladujoče družbe/tehtano povprečno št. izdanih navadnih delnic brez lastnih delnic

Ustvarjamo ekonomsko vrednost

Dolgoročna ekonomska uspešnost našega poslovanja je eden izmed temeljnih ciljev skupine Petrol. V preglednici 4 prikazujemo izbrane finančne kategorije poslovanja skupine Petrol in matične družbe Petrol d.d., Ljubljana leta 2012, v preglednici 5 pa prodajo skupine Petrol glede na geografsko območje.

Preglednica 4: Neposredno ustvarjena in distribuirana ekonomska vrednost skupine Petrol in Petrol d.d., Ljubljana leta 2012

Neposredno ustvarjena ekonomska vrednost (v EUR)			
	Skupina Petrol	Petrol d.d., Ljubljana	Stran v LP 2012
Prihodki			
– prihodki od prodaje	3.753.992.682	3.193.964.569	102
– finančni prihodki	75.790.840	64.081.186	102
– dobiček pri prodaji osnovnih sredstev	2.819.844	124.561	139
SKUPAJ	3.832.603.366	3.258.170.316	
Distribuirana ekonomska vrednost			
Stroški poslovanja			
– nabavna vrednost prodanega blaga	3.425.660.194	2.956.059.812	102
– stroški (brez stroškov dela)	191.498.817	150.993.526	102
SKUPAJ	3.617.159.011	3.107.053.338	
Stroški dela	60.719.895	24.709.555	102
Izplačila lastnikom kapitala in drugim dobaviteljem finančnih sredstev			
– dividende	17.008.184	17.008.184	106–109
– obresti	31.586.211	26.205.433	143
SKUPAJ	48.594.395	43.213.617	
Davki	14.040.196	15.504.158	102
Investicije v družbeno okolje			
– sponzoriranja in donacije	1.764.740	1.376.947	142
– dajatve za varstvo okolja in dajatve, neodvisne od poslovanja	1.171.553	423.584	142
SKUPAJ	2.936.293	1.800.532	142

Preglednica 5: Prodaja glede na geografsko območje za skupino Petrol

Skupina Petrol
ustvarja promet na
domaćem in tujih trgih.

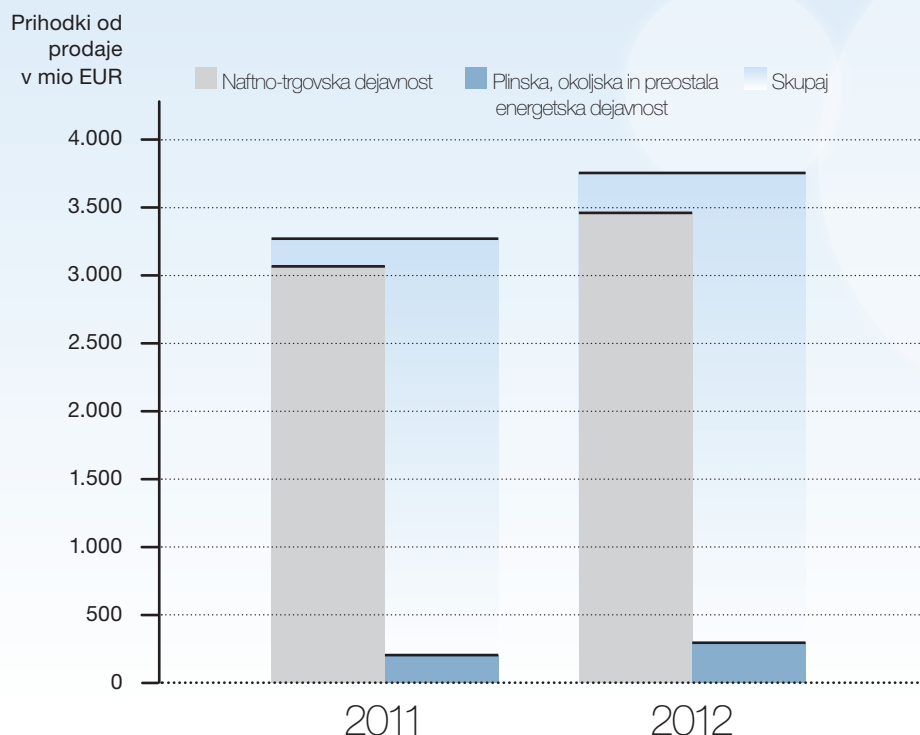
Delež domačega trga:
70 %

Država	Prihodki od prodaje (v EUR)	
	2012	2011
Slovenija	2.629.947.344	2.582.450.166
Hrvaška	472.213.119	454.541.069
Bosna in Hercegovina	218.770.551	181.115.840
Črna gora	27.413.805	19.754.219
Srbija	35.571.963	18.235.060
Avstrija	253.508.624	9.128.820
Druge države	116.567.277	5.128.267
Skupaj	3.753.992.682	3.270.353.441

Prihodki od prodaje iz naslova plinske, okoljske in preostale energetske dejavnosti naraščajo, hkrati se njihov pomen v strukturi celotnih prihodkov iz prodaje

skupine Petrol povečuje s 6,2 % leta 2011 na 7,8 % leta 2012 (graf 6).

Graf 6: Prihodki od prodaje za leto 2011 in 2012, skupina Petrol po poslovnih dejavnostih

Dosežek:
rast prihodkov od prodaje leta 2012 je **15-odstotna**

Plinska, okoljska in preostala energetska dejavnost je dosegla **44-odstotno rast** leta 2012

V skupini Petrol smo leta 2012 ustvarili 3.754,0 mio EUR prihodkov od prodaje, ki so 15 odstotkov višji kot leta 2011, kar je rezultat višje prodaje in višjih cen naftnih derivatov.

Kosmati poslovni izid od prodaje je znašal 328,3 mio EUR, kar je 1 odstotek več kot leta 2011. Na višino kosmatega poslovnega izida leta 2012 so v primerjavi z realizacijo leta 2011 vplivali:

- 10 odstotkov višja količinska prodaja pogonskih goriv (motorni bencini in dizelsko gorivo),
- 7 odstotkov višji prihodki od prodaje trgovskega blaga,
- 13 odstotkov višja količinska prodaja utekočinjenega naftnega plina,
- 13 odstotkov višja količinska prodaja zemeljskega plina,
- 11 odstotkov nižja količinska prodaja toplotne energije in
- 7 odstotkov nižja količinska prodaja ekstra lahkega kurilnega olja.

Stroški iz poslovanja skupine Petrol so leta 2012 znašali 252,2 milijona EUR. Kljub širitvi poslovanja skupine so stroški ostali v višini realiziranih leta 2011, kar dokazuje optimizacijo poslovanja.

»Petrolovo premoženje je stvarno, finančno in intelektualno. S premoženjem podjetja je treba ravnati odgovorno, zato zaščito premoženja in informacij obvladujemo sistemsko.« (PKR)

Rast tečaja delnice in izplačila delničarjem

2012:
47,7-odstotna
rast tečaja
delnice

Petrolova delnica je uvrščena v prvo borzno kotacijo, na Ljubljanski borzi pa kotira od 5. maja 1997. Leta 2012 je bil s Petrolovo delnico na borzi dosežen promet v višini 25,5 milijona EUR in je bil v primerjavi s prometom leta 2011 nižji za 6,5 odstotka.

Delnica Petrola je bila tudi v preteklem letu v družbi najprometnejših delnic na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev. Tečaj delnice se je v obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2012 zvišal za 47,7 odstotka, medtem ko se je od začetka kotacije povečal za nekaj več kot dvakrat. Leta 2012 se je tečaj Petrolove delnice gibal med 156,20 EUR in 236,40 EUR za delnico (več o prometu z delnicami

in tečajih delnice v LP 2012, str. 29–32). Leta 2012 je bila izplačana bruto dividenda na delnico za leto 2011 v višini 8,25 EUR.

Kapitalska politika, ki temelji na dolgoročnem maksimiranju donosov delničarjev, spada med najpomembnejše cilje naše razvojne strategije. Uprava družbe zagovarja dolgoročno stabilno politiko dividend, kar najbolj ustreza tudi dolgoročnim razvojnim potrebam družbe, saj zagotavlja višjo stopnjo predvidljivosti poslovnih donosov in dolgoročno stabilno ceno delnice.

Tveganja v našem poslovnem okolju

Sistem za obvladovanje tveganj nam omogoča, da se hitro odzovemo na dogajanja v poslovnem okolju. Za zmanjševanje negativnih vplivov gospodarske recesije in zaostrene finančne situacije smo leta 2012 izvajali več ukrepov.

Ti so:

- poostren nadzor nad terjatvami in kreditno izpostavljenostjo do kupcev,
- optimiziranje obsega obratnih sredstev, pri čemer zaloge naftnih derivatov ohranjamo v obsegu, ki zagotavlja varno poslovanje, in
- ohranjanje kreditnih linij pri širokem naboru bank doma in v tujini, kar nam omogoča nemoteno zagotavljanje likvidnosti skupine Petrol.

Na naše poslovanje pomembno vplivata gibanje cen surove nafte in izpostavljenost tečajnim tveganjem. Model oblikovanja cen naftnih derivatov sicer večji del cenovne in valutne izpostavljenosti oziroma gibanja razmerja med dolarjem in evrom prenaša na trg, medtem ko preostali del izpostavljenosti redno nadziramo in ga omejujemo s sklepanjem izvedenih finančnih instrumentov.

Skupina Petrol pridobiva vse pomembnejšo vlogo v proizvodnji, prodaji, distribuciji in trgovanju z električno energijo, zato bomo tveganjem na teh področjih v prihodnje posvetili še več pozornosti. Za leto 2012 ocenjujemo, da so bila tveganja elektrike glede na obseg poslovanja ustrezno varovana.

Krovna politika upravljanja skupine Petrol je dokument, ki smo ga sprejeli konec leta 2012 in v katerem smo postavili načelo funkcijske odgovornosti področij matične družbe v odvisnih družbah. To bo še dodatno pripomoglo k enotnemu upravljanju tveganj v skupini. Več o upravljanju tveganj smo zapisali v LP 2012 (str. 33 do str. 39).

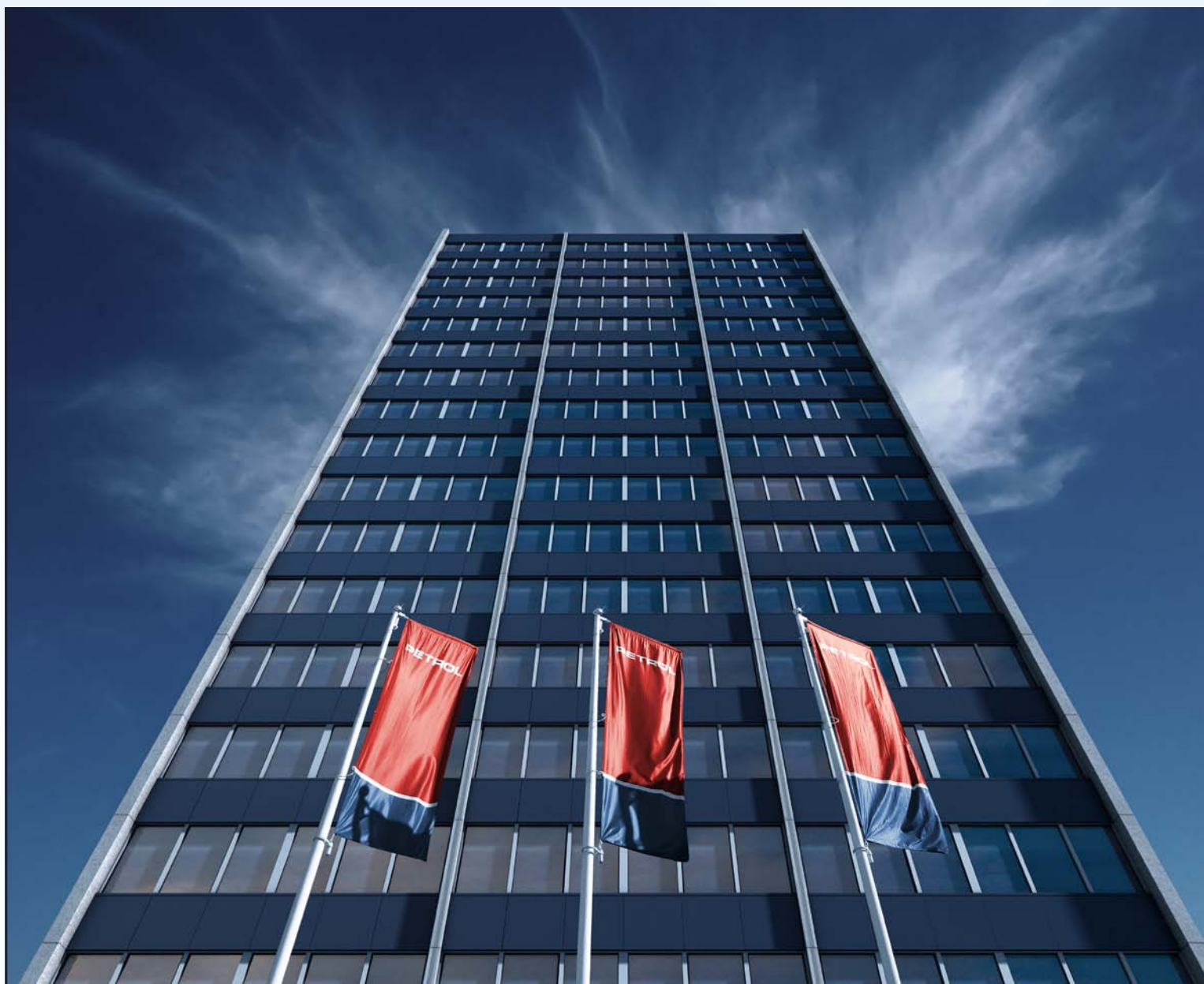
»V Petrolu z notranjimi informacijami, ki bi lahko vplivale na ceno naših vrednostnih papirjev ali drugih finančnih instrumentov, ravnamo zakonito, skrbno in pošteno.« (PKR)

Načrti poslovanja skupine Petrol za leto 2013

Kljub zahtevnim in negotovim gospodarskim razmeram smo si zastavili ambiciozne cilje. Posebno pozornost bomo posvetili racionalizaciji komercialnih in podpornih poslovnih procesov.

Glavni cilji poslovanja skupine Petrol leta 2013 so:

- 4,04 milijarde EUR čistih prihodkov od prodaje,
- čisti poslovni izid v višini 58,2 milijona EUR,
- prodaja proizvodov iz nafte v višini 2,58 milijona ton,
- 500,4 milijona EUR prihodkov od prodaje trgovskega blaga,
- prodaja električne energije v višini 2,82 TWh,
- maloprodajna mreža 477 bencinskih servisov.

Temelj naše trajnostne drže je ekonomska uspešnost.

Petrol in družbeno okolje

Zaupanje **S poštenostjo gradimo partnerstva**

»Energija med nami zagotavlja
ustvarjalnost in doseganje skupnih
ciljev ter omogoča dolgoročno
uspešnost podjetja.« (PKR)

Petrol in družbeno okolje

Trajnostni odnosi z zaposlenimi

Ravnanje z ljudmi, njihovim znanjem in potenciali je ena osrednjih konkurenčnih prednosti, ki jo v Petrolu razvijamo na strateški ravni. Samo visoko motivirani in zavzeti zaposleni, ki spodbujajo pozitivno delovno vzdušje, bodo skupini Petrol omogočili dolgoročno rast in razvoj. Razvili smo premišljeno politiko zaposlovanja, učinkovit sistem nagrajevanja, nenehno skrbimo za izobraževanje in razvoj zaposlenih ter spremljamo njihovo zadovoljstvo.

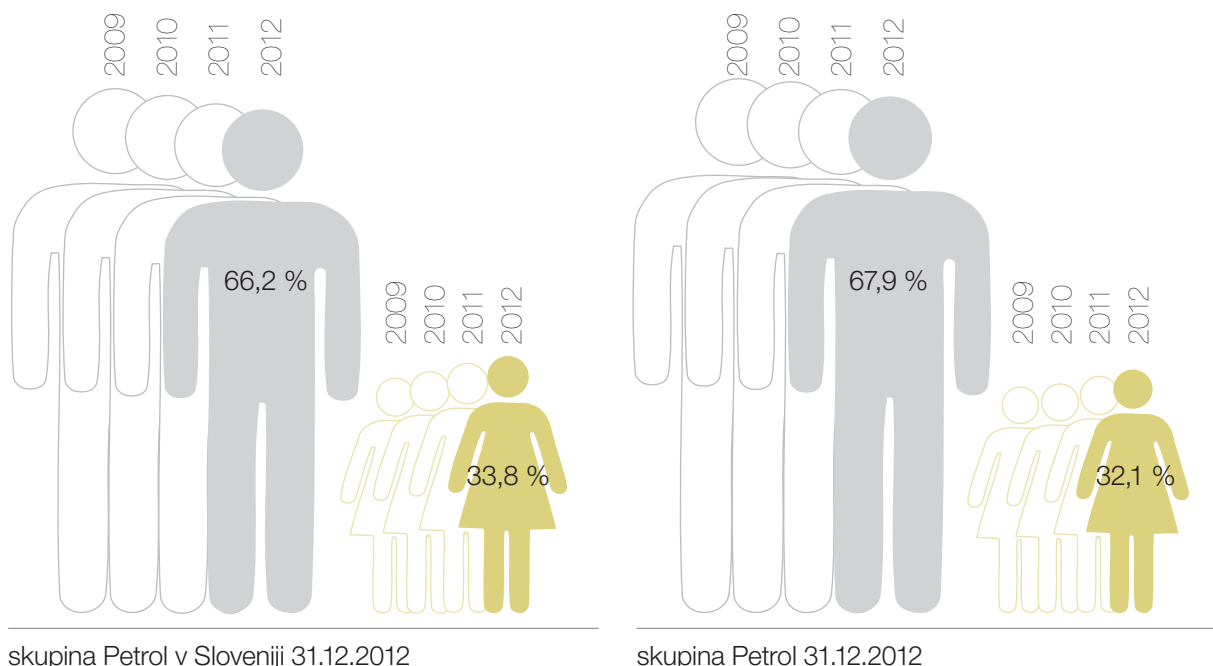
Petrol – zaposlenim prijazno podjetje

Skupina Petrol šteje 3.818 zaposlenih, povprečna starost je bila ob koncu leta 2012 39 let. Ob koncu leta 2012 je bilo med zaposlenimi 67,9 odstotka moških in 32,1 odstotka žensk. V strukturi zaposlenih je z leti vse več žensk, kar je predvsem posledica zaposlovanja žensk na bencinskih servisih, na katerih so se delovne razmere tekom let bistveno izboljšale (graf 7).

Leta 2012:

- se je izobraževalo in izpopolnjevalo 11.675 udeležencev,
- v skupini Petrol smo izvedli 80.357 pedagoških ur usposabljanja (21 ur/zaposlenega; v slovenskih podjetjih skupine Petrol pa 27,6 ur/zaposlenega),
- se je izobraževalo 2.244 zunanjih sodelavcev (študenti, prevozniki, čistilke ...) v obsegu 10.708 pedagoških ur,
- v skupini Petrol v Sloveniji je bilo opravljenih 854 preventivnih zdravstvenih pregledov (obdobnih, kontrolnih ali ciljanih), saj sta varnost in zdravje naših zaposlenih izjemnega pomena za naše delovanje,
- organizacijska klima je bila v letu 2012 ocenjena najvišje v dvanajstih letih izvajanja raziskave.

Graf 7: Delež zaposlenih po spolu v %

Pomembno orodje vodenja in razvoja kadrov je Petrolov letni pogovor, ki smo ga v letu 2012 nadgradili z modelom kompetenc. Ta vključuje tiste kompetence, za katere smo ugotovili, da strateško vplivajo na uspešnost družbe in njenih ključnih kadrov. Po tem modelu opazovana oseba celovito spozna, kako jo sodelavci vidijo, kar pomembno prispeva k njenemu osebnemu razvoju.

Leta 2012 smo sprejeli kodeks ravnanja, v katerem smo se zavezali k spoštovanju enakopravnosti in enakosti vseh ljudi. Ne dopuščamo nobenega nasilja ali nadlegovanja na delovnem mestu. Povezujemo se s partnerji in drugimi deležniki, ki spoštujejo človekove pravice in temeljne svoboščine.

Interno komuniciranje vrednot in kodeksa ravnanja

Petrolov kodeks ravnanja, ki smo ga poimenovali »Energija našega ravnanja« (glej stran 13 v trajnostnem poročilu), je nujen člen vrednot, ki je zaposlene v podjetju povezal v celoto. Z internim komuniciranjem tega strateškega dokumenta smo vzpostavili trdne temelje za dvig ravni korporativne kulture, ki s komunikacijskim orodjem prenaša vrednote med deležnike kot drevesni sok. Če ima drevo sokove, se lahko uspešno razvija in napreduje, če mu jih primanjkuje, se suši in odmira, čeprav še stoji. Vrednote poslovne odličnosti so tisti sok, ki daje življenje našemu podjetju. Za projekt internega komuniciranja Petrolova kodeksa ravnanja smo prejeli nagrado Prizma 2012 za odličnost v komuniciranju.

Zadovoljstvo Petrolovih zaposlenih

Organizacijsko klimo in zadovoljstvo zaposlenih redno merimo. Ker največ zaposlenih dela v maloprodaji (zaposleni na bencinskih servisih), so izsledki raziskave pretežno odvisni od njihovega zadovoljstva in dojemanja organizacijske klime. V raziskavo so vključeni tudi zaposleni v odvisnih družbah in na najemnih bencinskih servisih v tujini (graf 8).

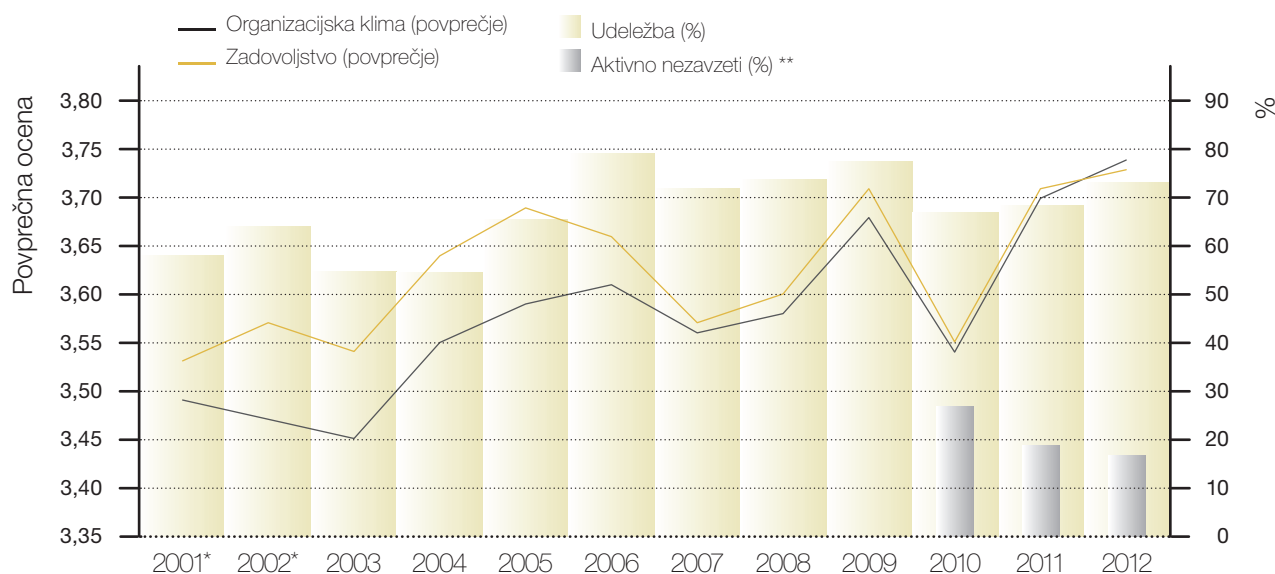
Prav vsi merjeni elementi (klima, zadovoljstvo, zavzetost) kažejo izboljšanje razmer in se pomikajo v območje klime, ki je ocenjena kot »zelo dobra«, pri čemer se je posebno povečala osebna zavzetost zaposlenih. Ocena organizacijske klime v letu 2012 je najvišja, odkar se izvaja ta raziskava. Enako velja tudi za zadovoljstvo zaposlenih pri delu. Po vsakem merjenju organizacijske klime rezultate predstavimo

na delavnicah vsem zaposlenim, ki si začrtajo akcijske ukrepe za izboljšanje klime v naslednjem letu.

Ocena organizacijske klime v letu 2012 je najvišja, odkar se izvaja ta raziskava.

Nizka stopnja fluktuacije in absentizma, stabilna organizacijska klima, zadovoljni in zavzeti zaposleni so ključ za uresničitev strateških ciljev skupine Petrol.

Graf 8: Merjenje organizacijske klime 2001–2012

* Raziskava SiOK je potekala na vzorcu zaposlenih z vodenim anketiranjem.

** Leta 2010 smo raziskavo SiOK dopolnili še z raziskovanjem zavzetosti zaposlenih. Pri tem je najpomembneje, da se delež aktivno nezavzetih vsako leto zmanjšuje, število zavzetih zaposlenih pa se povečuje.

Certifikat Družini prijazno podjetje smo prejeli leta 2010. V naslednjih treh letih bomo uresničili 19 ukrepov za lažje usklajevanje poklicnega in družinskega življenja.

V treh letih je povprečno zadovoljstvo zaposlenih z usklajevanjem družinskih in poklicnih obveznosti **zraslo s 3,78 na 3,95**.

Družini prijazno podjetje

Osnovni certifikat Družini prijazno podjetje smo prejeli leta 2010. Zavezali smo se, da bomo v naslednjih treh letih uresničili 19 ukrepov za lažje usklajevanje poklicnega in družinskega življenja. Med temi ukrepi izpostavljamo:

- plačano odsotnost z dela na prvi šolski dan tistim zaposlenim, katerih otroci prvič vstopajo v osnovno šolo,
- fleksibilni delovni čas v prvem tednu uvajanja otroka v vrtec,
- čestitke uprave ob posebnih priložnostih, darilni paket za novorojenčke,
- nagradne kvize za zaposlene na intranetu s privlačnimi nagradami, ki jih lahko izkoristijo z družinskimi člani,
- organizacijo posebnega programa za otroke zaposlenih na tradicionalnih zimskih in letnih športnih igrah,
- aktivne počitnice za osnovnošolske otroke zaposlenih v zadnjem tednu poletnih šolskih počitnic,
- možnost, da starši v izrednih razmerah za krajši čas pripeljejo otroke v službo, če narava dela to omogoča (npr. med splošno stavko javnega sektorja). V tem času organiziramo varstvo in poseben program s pomočjo prostovoljcev iz Petrola.

Novo triletno obdobje je priložnost, da sprejmemo še dodatne ukrepe, s katerimi bomo zaposlenim še prijaznejše podjetje.

Izobraževanje je naša stalnica

Za izobraževanje zaposlenih imamo velik posluš, saj je znanje ena bistvenih konkurenčnih prednosti našega podjetja. S sistemom uvajanja prenašamo znanje na vse nove zaposlene.

Akademija Petrol skrbi za načrtno, sistematično in celovito izobraževanje vseh zaposlenih. V njej predavajo interni in zunanji strokovnjaki. Vsak zaposleni se vsaj enkrat letno udeleži izobraževanja in se izpopolnjuje. Ker so programi organizirani interno, jih prilagajamo delovnim procesom in potrebam zaposlenih. Z nenehnim prenosom internega znanja se spreminjamo v učeče se podjetje. Učinke nekaterih izobraževanj v praksi, na primer programe veščin v maloprodaji, tudi merimo.

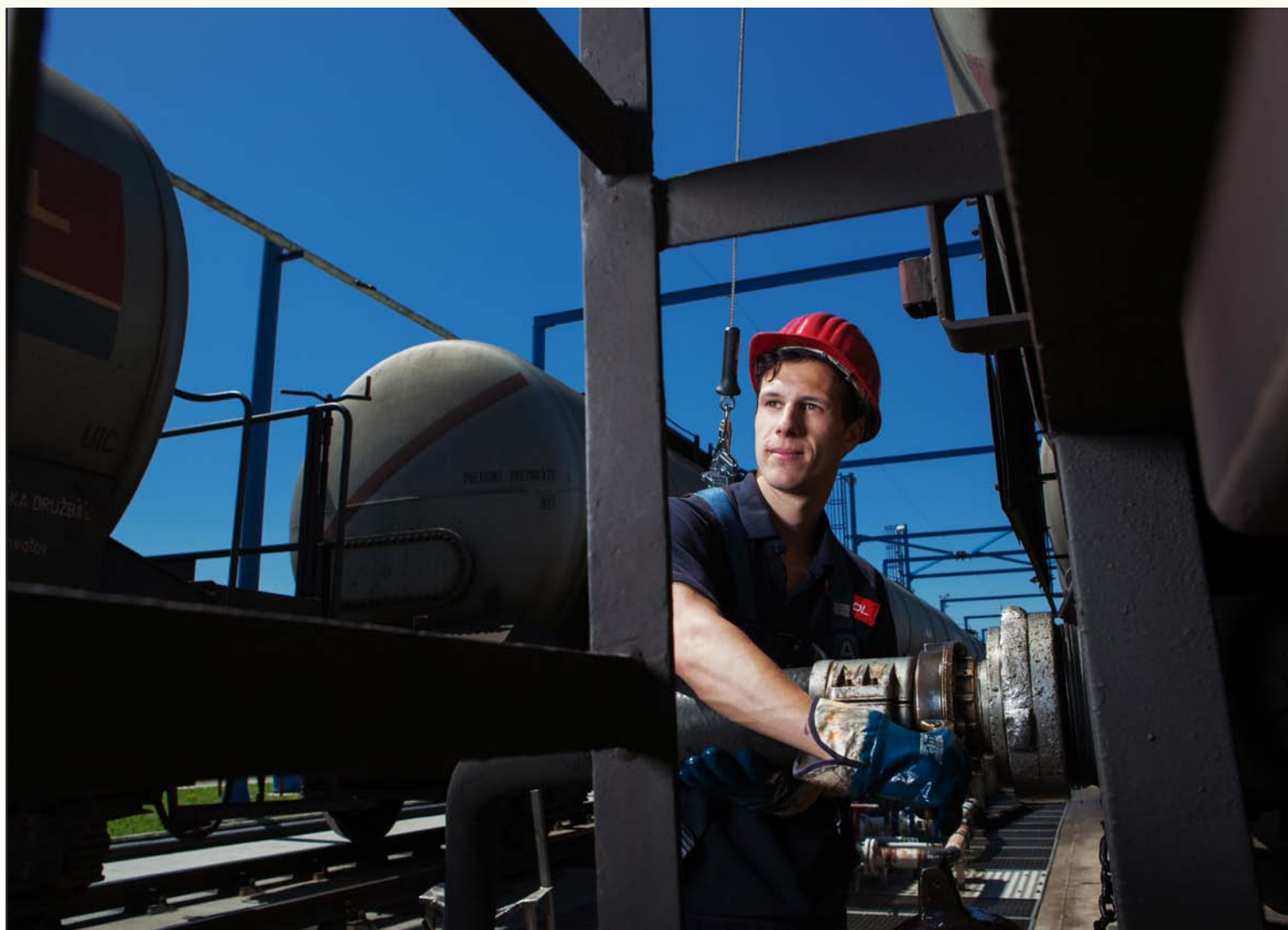
Novi način internega usposabljanja mladih perspektivnih kadrov smo uvedli leta 2012 v okviru Poslovne akademije Petrol. V sodelovanju z Ekonomsko fakulteto Univerze v Ljubljani izvajamo program v osmih modulih. Izbrali smo 24 mladih obetavnih sodelavcev, ki bodo izobraževanje, v katerem sodeluje 40 internih in eksternih predavateljev, končali s petimi projektnimi nalogami.

Skrbimo za zdravje zaposlenih in varno delovno mesto

V program preventivnih zdravstvenih pregledov so vključeni vsi zaposleni. Posebno pozornost posvečamo sodelavcem z zmanjšano delovno zmožnostjo. V skupini Petrol Slovenija je bilo leta 2012 opravljenih 825 preventivnih, obdobjnih, kontrolnih ali ciljanih zdravstvenih pregledov.

Vse družbe v skupini Petrol imajo izjave o varnosti z oceno tveganja. V nove procese in projekte vključujemo najnovejša dognanja o varnosti in zdravju pri delu in spremljamo tveganja za nastanek nezgod in zdravstvenih okvar. Tveganja periodično ocenjujemo in jih z varnostnimi ukrepi ohranjamo na sprejemljivi ravni. Kakovostna dopolnitev ocene tveganja je strokovno mnenje zdravnika, specialista medicine dela. Stalno sodelovanje strokovnih delavcev za varnost in zdravje pri delu ter zdravnika specialista medicine dela se dolgoročno odraža v splošnem izboljšanju razmer in počutja na delovnih mestih in zato manjši verjetnosti za nastanek poškodb in zdravstvenih okvar zaradi dela.

Varnost in zdravje pri delu imata v skupini Petrol najvišjo prednost. Nenehno si prizadevamo zniževati raven tveganja pri izvajanju delovnih procesov. Delovno okolje se z razvojem in uvajanjem novih tehnologij in postopkov spreminja in v skupini uspešno sledimo tem spremembam. Uvajamo zdravju prijaznejše in za zaposlene varnejše rešitve. Del integriranega sistema kakovosti sta od leta 2003 varnost in zdravje pri delu – principi OHSAS 18001. Tudi v kodeksu Energija našega ravnanja smo zapisali zavezo k preprečevanju in odpravljanju psihosocialnih tveganj na delovnem mestu.

Petrolovi zaposleni se redno izobražujemo s področja varstva okolja, požarne varnosti, varnosti in zdravja pri delu ter ravnanja s kemikalijami.

Petrolovi zaposleni smo inovativni

Vsi zaposleni imamo možnost prispevati nove rešitve in predloge za izboljšanje storitev in delovnih procesov, saj imamo od leta 2009 odprt interni natečaj Prima ideja. Najboljše ideje, ki dobijo naziv Prima ideja, nagradimo in uresničimo. Tako smo uvedli več rešitev, s katerimi še povečujemo svojo konkurenčnost. V štirih letih smo zbrali 1.811 predlogov izboljšav, med njimi jih je 159 dobilo naziv Prima ideja.

Dane Kastelic,
predsednik Zveze
paraplegikov Slovenije

»Pomoč prodajalcev ob točenju goriva je za nas, paraplegike, nujna. Veseli nas, da so zdaj bencinski servisi in točilna mesta na njih primerno označeni. S tem bo naš postanek na Petrolu zagotovo prijetnejši.«

Prima ideja: gibalno oviranim kupcem prijazen bencinski servis

Ideja se nanaša na pomoč gibalno oviranim kupcem pri točenju goriva. Vse svoje bencinske servise smo opremili z nalepkami, ki so vidne že iz vozila. Z nalepkami so označena tista točilna mesta, kjer je mogoče natočiti vse vrste goriva. Gibalno ovirana oseba z nalepke odčita telefonsko številko in pokliče prodajalca za pomoč pri točenju goriva in plačilu.

Za večjo prepoznavnost nove storitve bomo na bencinskih servisih z več kot dvema otokoma s točilnimi mesti dodali tudi ustrezne talne oznake. Tovrstna rešitev je novost za gibalno ovirane osebe v Sloveniji in je na voljo le na naših bencinskih servisih.

Servise, prijazne gibalno oviranim, smo opremili z nalepkami, na podlagi katerih uporabnik s klicem v prodajalno zaprosi za pomoč pri točenju goriva. Prodajalec natoči zeleno količino goriva in stranki pomaga pri plačilu.

Trajnostni odnosi z dobavitelji

Skladno z našimi strateškimi usmeritvami so pri naši izbiri dobaviteljev odločilni naslednji dejavniki: skladnost vseh nabavljenih derivatov z veljavnimi evropskimi standardi in zakonodajo, nabavna cena in drugi nabavni pogoji (ki zagotavljajo najmanjše stroške nabave in logistike) ter zanesljivost dobav (kar nam zmanjšuje potrebne operativne zaloge in s tem stroške financiranja zalog).

Pomemben je urejen in sledljiv tok dokumentov, ki ga racionaliziramo z elektronsko podprtim poslovanjem z dobavitelji in distributerji.

Večino naftnih derivatov kupimo pri največjih multinacionalnih naftnih družbah, nekaj tudi pri najpomembnejših svetovnih trgovcih z nafto in naftnimi derivati. Dolgoletno sodelovanje s konkurenčnimi dobavitelji nam daje status zanesljivega in zaupanja vrednega partnerja.

Junija 2012 smo pridobili status pooblaščenega gospodarskega subjekta (AEO). S tem smo si skladno z veljavno carinsko zakonodajo zagotovili poenostavitve pri carinskih postopkih.

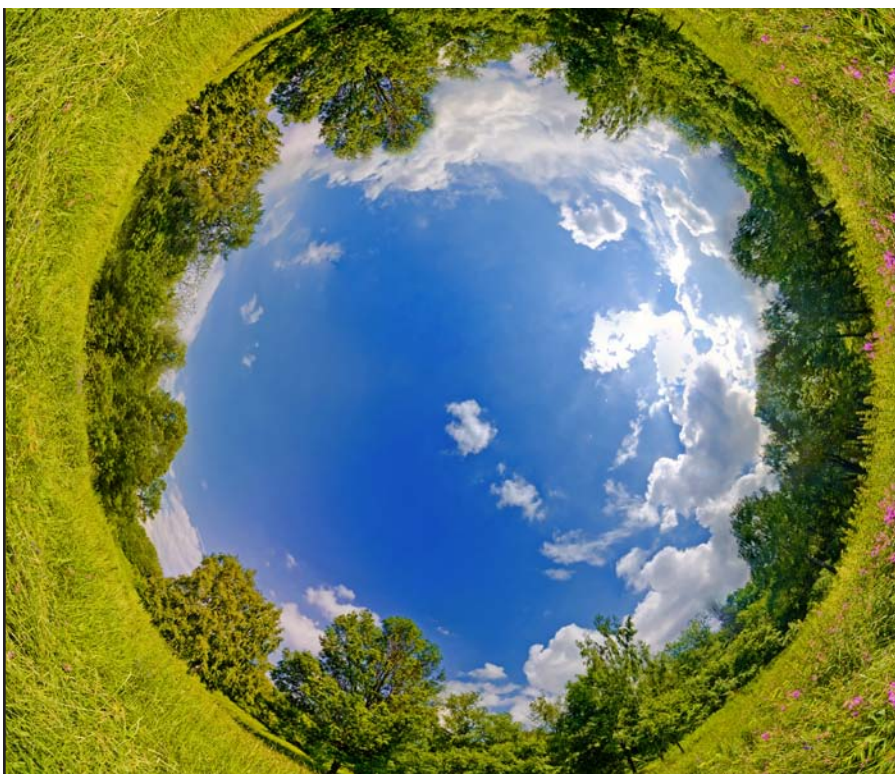

»Petrol deluje v družbenem in naravnem okolju, ki pomembno vpliva na naše delovanje. V svojo poslovno politiko vedno vključujemo skrb za posameznika, širšo družbo, lokalne skupnosti in okolje ... Vsi zaposleni smo ambasadorji svojega podjetja. V vsakodnevnih odnosih z zunanjo javnostjo smo do svojega podjetja spoštljivi in delujemo po načelu ohranjanja ugleda podjetja.« (PKR)

V sodelovanju z dobavitelji biogoriv smo naredili pomembne premike

Uvajanje biogoriv na trg je že nekaj let obveznost vseh distributerjev goriv na trgu EU. Zakonska osnova sta Direktiva o kakovosti goriv in Direktiva o biogorivih, ki ju danes nadomešča Direktiva o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (RED).

Za vsa biogoriva, ki jih damo v promet, spremljamo izpolnjevanje trajnostnih meril, kot jih določa Uredba o trajnostnih merilih za biogoriva in emisije toplogrednih plinov v življenjskem ciklu goriv v prometu. Že leta 2011, leto dni pred uveljavitvijo nacionalne »trajnostne zakonodaje«, smo v Petrolu začeli dobavljati trajnostna biogoriva. Od septembra 2012 skladno z novo zakonodajo poročamo o emisijski intenzivnosti in o količini emitiranih toplogrednih plinov ter o skupnem zmanjševanju emisij (glej preglednico 24 na strani 77) in dobavljamo izključno tista biogoriva, ki izpolnjujejo trajnostne kriterije.

Izpolnjevanje trajnostnih meril spremljamo za vsa biogoriva, ki jih damo v promet.

Proizvodi za široko potrošnjo so okolju prijaznejši

Pri iskanju okolju sprejemljivejših rešitev sodelujemo z dobavitelji, katerih proizvode (čistila, avtokozmetika ipd.) kupcem nudimo na policah naših bencinskih servisov. Pri nekaterih proizvodih skupaj z dobavitelji in proizvajalci razvijamo nove rešitve, ki so usmerjene v doseganje večjih prihrankov in pozitivnega učinka na okolje. Pri tem so aktivno vključene tako Petrolove strokovne službe – Področje tehnični razvoj, kakovost in varnost, kot tudi nekatera področja prodaje.

Petrolovi strokovnjaki sodelujemo z dobavitelji pri razvoju nove, okolju prijaznejše embalaže. Tako zmanjšujemo maso materiala na enoto embalaže in količino odpadne embalaže.

Dosežki:

- razvoj letnega Vitrexa po principih in zahtevah, ki veljajo za certifikat »Ecolabel«,
- uporaba okolju prijaznejših čistil »Ecolabel«, s katerimi zmanjšujemo okoljski odtis,
- znižanje logističnih stroškov in zmanjšanje porabe goriva na enoto plastenke (doseženo z optimiziranjem nosilnosti plastenk),
- 15-odstotno znižanje porabe samolepilnega traku za zapiranje kartonov (dobavitelj uporablja nov avtomatiziran kartonirni stroj),

- razvoj in preskušanja nove embalaže PET za hladilne tekočine in avtokozmetiko za proizvode lastne blagovne znamke, ki bo nadomestila sedanjo embalažo HDPE.

Cilji :

- zmanjševanje mase materialov na enoto embalaže,
- zmanjšanje količine odpadne embalaže,
- zmanjšanje mase plastenk PET v primerjavi z sedanjo embalažo HDPE za okoli 10 %.

Trajnostni odnosi s kupci

Zavezani smo najvišjim standardom poslovne etike. Razumevanje zahtev kupcev in izpolnjevanje njihovih pričakovanj je najpomembnejše za našo dolgoročno poslovno uspešnost. Odgovorno in preudarno krepimo ugled Petrola na vseh trgih, kjer poslujemo.

»S poštenostjo zaposlenih ter kakovostjo izdelkov in storitev gradimo zaupanje svojih kupcev.« (PKR)

Prilagajamo se potrebam različnih kupcev

Skladno z našo široko in celovito ponudbo imamo v Petrolu različne kupce, od velikih podjetij in organizacij do posameznikov. Do njih pristopamo premišljeno in odgovorno, kar pomeni, da jim z različnimi organizacijskimi in komunikacijskimi procesi ponudbo kar se da prilagodimo.

Leta 2012 smo razvili nov sistem izdajanja trajnostnih potrdil za biogoriva

Biogoriva dodajamo klasičnim fosilnim gorivom. V prvi fazi smo z novo aplikacijo zagotovili izdajo potrdil za madžarski trg. Vzporedno smo uvedli sistem masnih bilanc, ki nam omogoča spremljanje pretoka biogoriv po posameznih skladiščih ločeno za dobave tujim kupcem in za domači trg. Za goriva, dana v promet v Sloveniji, spremljamo tudi emisije toplogrednih plinov, povzročene z dajanjem goriv na trg, in izračunavamo delež zmanjšanja emisij zaradi nadomestitve določenega dela fosilnih goriv z biogorivi (glej stran 77 v trajnostnem poročilu)

S pomočjo mednarodnega sistema Nabisy bomo leta 2013 začeli izdajati trajnostna potrdila, ki so veljavna na evropskih trgih.

Izdelava potrdil o kakovosti goriv in drugih kemičnih proizvodov poteka avtomatsko

V okviru našega informacijskega sistema smo uvedli novo aplikacijo avtomatske izdelave potrdil o kakovosti za goriva in druge kemične proizvode. Potrdila za goriva se generirajo avtomatsko na podlagi laboratorijskih poročil našega akreditiranega laboratorija. Sistem smo razširili tudi na izdelavo potrdil o kakovosti za kemične proizvode, v nadaljevanju pa načrtujemo širitev na druge proizvode, ki zahtevajo izdelavo tovrstnih potrdil. Projekt traja dve leti in pomeni pomembno nadgradnjo trenutnega sistema glede večje zanesljivosti in časovne optimizacije dela.

Partial Proof of Sustainability

For bioliquids pursuant to Arts. 15 et seq. of the Biomass electricity sustainability ordinance (Biomassestrom-Nachhaltigkeitsverordnung (BioSt-NachV)), or for biofuels pursuant to Arts. 15 et seq. of the biofuels sustainability ordinance (Biokraftstoff-Nachhaltigkeitsverordnung (Biokraft-NachV))

Number of the partial proof of sustainability: DE-B-BLE-BM-09-999-12345678-NTNW-10126076

Number of the proof divided into partial proofs: SI-BM-10-LR-00000001-999-12345678-NTNW-10122724

Supplier: BLE

Interface*:

EU-BM-13-SST-10001203

Recipient:

Ausbuchung / Entwertung von flüssiger Biomasse bzw. Biokraftstoffen in Österreich, Bonn, DE-B-BLE-BM-09-Lfr-

Certification system*:

ISCC System GmbH, null, EU-BM-13

1. General information on biomass / biofuels:

Type, potential parts (e.g. 80% rapeseed oil, 20% palm oil): 100,00% FAME Country of cultivation*: AU HU

Quantity (t or m3): 186,813 m³ Energy content (MJ): 6.106.979,15

The bioliquids / biofuels have been produced from residues or by-products, with by-products not arising from agriculture, forestry, fisheries or aquaculture. ☐ yes ☒ no

Advice: If Yes has been indicated, no further particulars are required for

2. Sustainable production of biomass and/or sustainable production of biofuels pursuant to Arts. 4-7 BioSt-NachV/ Biokraft-NachV:

The biomass complies with the requirements pursuant to Arts. 4-7 BioSt-NachV/ Biokraft-NachV. ☒ yes ☐ no

3. Greenhouse gas savings pursuant to Art. 8 BioSt-NachV/ Biokraft-NachV:

☒ Greenhouse gas emissions savings potential pursuant to Art. 8 BioSt-NachV/ Biokraft-NachV:
- Greenhouse gas emissions (g CO₂eq/MJ): 52,1 Comparator for fossil fuels (g CO₂eq/MJ): 83,8
- Compliance with the savings potential ☒ for electricity generation ☒ as fuels
when used ☐ for heat generation

- Compliance with the greenhouse gas savings when used in the following countries/regions (e.g. Germany, EU): Slowenien

Calculation of the greenhouse gas savings has been carried out wholly or partially on the basis of standard values according to Annex 2 BioSt-NachV/ Biokraft-NachV. ☒ yes ☐ no

☐ The biomass originates from an exemption granted interface pursuant to Art. 8 para. 2 Art.8 para. 2 Biokraft-NachV respectively.

The partial proof of sustainability has been issued electronically and is valid without signature. Identification of the proof takes place by means of its non-recurring number.

Place and date of issuance: Bonn, 12.03.2013

Delivery/shipment based on a mass balance system pursuant to Art. 17 BioSt-NachV/ Biokraft-NachV**:

☒ Delivery/shipment has been documented in a mass balance system.

☒ Documentation has been carried out by means of the web-application of the BLE:

☐ Documentation has been carried out according to the requirements of the following certification system:

☐ Documentation is carried out pursuant to Art. 17 para. 3 Biokraft-NachV.

☐ Documentation has been carried out by means of the following electronic database:

Last supplier (name, address): Petrol, Slovenska energetska družba, d.d., Ljubljana, Ljubljana

Vsa naša biogoriva izpolnjujejo trajnostne kriterije. V štirih mesecih leta 2012 smo na ta način prihranili emisije toplogrednih plinov v višini 11.572 ton CO₂.

V Centru energetskih rešitev obiskovalcem nudimo Petrolove energetske pakete, na ogled pa postavljamo različne tipe peči za ogrevanje, toplotne črpalke, termo solarne sisteme, male čistilne naprave in plinohrame.

Center energetskih rešitev

Skladno z našimi poslovnimi smernicami v smislu zagotavljanja celostne in kakovostne energetske oskrbe vzpostavljamo dodatne načine komuniciranja s kupci. V letu 2012 smo odprli Center energetskih rešitev v osrednjem trgovskem središču BTC City v

Ljubljani. Namenjen je gospodinjstvom, podjetjem, lokalnim skupnostim in drugim pravnim subjektom. Kupcem ponujamo celovite rešitve za večjo energetsko učinkovitost bivalnih prostorov na enem mestu (opisan na strani 52 v trajnostnem poročilu).

Transparentno komuniciramo tudi na spletu

Podjetja, kot je Petrol, imajo veliko kupcev. Veliko kupcev pomeni veliko vprašanj, idej in mnenj. Ker želimo z vsemi odprto in kar najhitreje komunicirati, smo razvili sodoben spletni sistem komuniciranja Povej Petrolu, ki ima lepo tradicijo. Za korporativne spletne strani, ki smo jih v letih 2006 in 2010 uspešno nadgradili, smo obakrat prejeli nagrado strokovne žirije Netko za najboljše spletno mesto.

Redno komuniciramo s komunikacijskim orodjem Povej Petrolu

Ponosni smo na orodje za dvosmerno spletno komunikacijo z našimi kupci Povej Petrolu, ki smo ga razvili sami. Ta spletna aplikacija je nadgradnja Petrofona, ki je bila delo naših marketinških strokovnjakov že pred dobrimi desetimi leti. Leta 2010 smo spletno mesto povsem prenovili. Ena izmed največjih strateških odločitev je bila, da vprašanja kupcev in naše odgovore izpostavimo in javnosti jasno pokažemo. Zato smo na vsako stran spletnega mesta nastavili obrazec Povej Petrolu. Pod njim objavljamo zadnja vprašanja

kupcev na opazovanem področju. Za to pogumno odločitev, ki poudarja dvosmerno komunikacijo velikega podjetja s kupci, smo prejeli nagrado Netko 2010 za najboljše spletno mesto. Objavljena vprašanja, ideje, kritike, pritožbe, reklamacije in pohvale naših kupcev so ročno izbrane v skladu z zahtevami. Najpomembnejša zahteva je, da kupec dovoli javno objavo. Na vprašanja odgovorimo v povprečno dveh dneh, objavimo pa približno vsako osmo vprašanje. Sistem Povej Petrolu vzdržuje približno 70 Petrolovih zaposlenih – strokovnjakov za posamezna področja, ki kompetentno odgovarjajo na vprašanja kupcev.

Utemeljitev žirije Netko 2010: »Zadnja prenova enega najstarejših korporativnih spletnih projektov v državi je prinesla močan zasuk proti dejanskemu dialogu s končnimi potrošniki. Žirija posebej pozdravlja resnost programske in kadrovske podlage za to pogumno odločitev.«

Klemen Geršak,
univ. dipl. org.,
skrbnik spletne
aplikacije Povej Petrolu,
Področje marketing,
Petrol d.d., Ljubljana

»Ponosen sem, da lahko našim spletnim in mobilnim uporabnikom nudimo orodje, prek katerega dobi vsako vprašanje konkreten, osebni in strokovni odgovor. Če so vprašanja in odgovori zanimivi za javnost, jih z veseljem objavimo. Tako pohvale in ideje, kot pritožbe in kritike.«

Za transparentno, dvosmerno spletno komuniciranje z našimi kupci smo prejeli nagrado Netko 2010. Ponosni smo na naš sistem Povej Petrolu in na vse zaposlene, ki v njem sodelujejo. Na prejeta vprašanja odgovorimo povprečno v dveh dneh.

Zagotavljamo zadovoljstvo kupcev

Zadovoljstvo naših kupcev je naša pomembna konkurenčna prednost, zato jo sistematično spremljamo že od leta 1999. Merimo vrsto parametrov, ki vplivajo na zadovoljstvo in zvestobo naših kupcev energentov, kupcev na bencinskih servisih in veleprodajnih kupcev.

Na podlagi rezultatov izboljšujemo svojo ponudbo izdelkov in storitev. Od leta 2011 raziskavo vodimo sami in ugotovitve sistematično prenašamo v naše poslovne procese. V letih 2011 in 2012 smo zbrali več kot 47.000 mnenj kupcev. Naše prednosti pred konkurenco, ki so jih kupci izpostavili, so lokacije

servisov, izbor in širina dodatne ponudbe ter nagrajevanje nakupov v programu Petrol kluba.

Leta 2011 je kar 93,7 % kupcev obisk Petrolovega servisa ocenilo z **oceno »brez pripomb«**.

Kontinuirano ocenjujemo podporne procese

Zadovoljstvo naših kupcev je visoko, saj jim nudimo kakovostne proizvode in odlično storitev. To dosegamo tudi z učinkovitimi podpornimi procesi, v katerih sodelujejo zaposleni, ki sicer niso v neposrednem kontaktu s končnim kupcem, vendar so za doseganje visoke stopnje zadovoljstva kupcev ravno tako zelo pomembni.

Zato v naši družbi že od leta 2005 spremljamo kakovost podpornih procesov v okviru raziskave Kakovost internih storitev. Sprva smo zajeli kadrovske in pravno področje ter funkcije kakovosti, leta 2011 smo

raziskavo razširili na vse podporne procese. V zadnjo raziskavo smo tako vključili več kot 1.300 zaposlenih v skupini. Na osnovi rezultatov izvedemo izobraževalne delavnice in izpeljemo ukrepe za izboljšanje.

Obvladujemo reklamacije

Vsaka reklamacija je za nas pomembna in jo razumemo kot priložnost za izboljšanje naših proizvodov, procesov ali storitev. Hkrati nam odpira možnost dodatne komunikacije s kupci.

Leta 2012 smo pričeli z nadgradnjo sistema obvladovanja reklamacij, ki vključuje prenovno informacijske in dokumentacijske podpore, integracijo vseh komunika-

cijskih kanalov in širitev sistema na celotno skupino Petrol. Projekt bo končan leta 2013, pričakujemo pa hitrejše reševanje reklamacij v zadovoljstvo vseh strani.

Trajnostni odnosi z drugimi javnostmi

V širšem družbenem okolju prepoznavamo različne ciljne javnosti, s katerimi dvosmerno komuniciramo. Strateško vlagamo v odnose z investitorji, strokovnimi javnostmi, institucijami znanja in lokalnim okoljem.

Z investitorji aktivno sodelujemo

Z investitorji redno komuniciramo osebno in na investitorskih konferencah. Stalni komunikacijski proces daje otipljive rezultate, saj je imel Petrol na dan 31. 12. 2008 1,27 % tujih delničarjev, na dan 31. 12. 2012 pa že 6,34 %. Do leta 2015 načrtujemo vsaj enkrat letno srečanje ekonomskih analitikov v Petrolu (npr. ob objavi letnega poročila).

Komuniciramo z lokalnimi skupnostmi

Posebej smo pozorni do lokalnega okolja, kjer delujemo. Z veseljem odpremo svoja vrata najmlajšim in vsem znanja željnim.

Obisk čistilne naprave in naše laboratorijske dejavnosti

Otroci ekovrtca, osnovnošolci in dijaki so si z zanimanjem ogledali delovanje Čistilne naprave Mežica, ki jo upravljamo.

Našo laboratorijsko dejavnost kemijskega preizkušanja in sistem kakovosti smo predstavili Srednji kemijski šoli Ljubljana, Gimnaziji Vič, Osnovni šoli Škofljica, Inštitutu Jožef Stefan, carini Kosovo in drugim zainteresiranim javnostim.

Informacijske pisarne za občane

V sodelovanju s koroškimi občinami smo oktobra 2012 uvedli informacijske pisarne za občane, ki so naši potencialni odjemalci. Občane smo seznanili o dogajanju na plinskem trgu in trgu z električno energijo v Sloveniji, predstavili smo jim spremembe zakonodaje in ponudbo Petrola Energetike. Veseli smo, da se je povečala ozaveščenost občanov občin Ravne, Prevalje, Dravograd, Muta in Mežica, saj smo prejeli manj telefonskih vprašanj, hkrati pa smo pridobili nove odjemalce električne energije in zemeljskega plina.

Delavnice za odjemalce toplotne energije

Leta 2012 smo izvedli delavnice za odjemalce toplotne energije, na katerih smo predstavili obračun toplote po delilnikih, ukrepe za učinkovito rabo energije in razmejitev pristojnosti med upravnikom in distributerjem toplote. Delavnice so v sodelovanju z upravnikom po posameznih četrtih skupnostih v občini Ravne na Koroškem izvajali zaposleni v podjetju Petrol Energetika d.o.o., decembra 2012, namenjene pa so bile porabnikom toplotne energije v večstanovanjskih objektih v tamkajšnji občini. Podobne aktivnosti načrtujemo tudi leta 2013.

Šolarji so okoljsko vse bolj ozaveščeni, zato si z zanimanjem ogledujejo okoljevarstvene tehnologije. Na fotografiji je ogled ČN Mežica.

Pri svojem delu rokujemo z nevarnimi snovmi. Vsako leto izvedemo šest do deset vaj zaščite in reševanja.

Vaje zaščite in reševanja

Vaje zaščite in reševanja izvajamo vsako leto v sodelovanju z gasilsko enoto Petrol, prostovoljnimi gasilskimi društvi in poklicnimi gasilskimi enotami, reševalci, policijo in zaposlenimi na objektu. Na vajah preverimo organiziranost, usposobljenost in opremljenost vseh dejavnikov zaščite, reševanja in pomoči, če pride do eksplozije, požara ali razlitja nevarne snovi. Na vaje poleg udeležencev vabimo tudi strokovne in vodstvene delavce podjetja in zainteresirano javnost

(bližnja gasilska društva, vodstva občin in krajevnih skupnosti, inšpektorje ...). Kot družini prijazno podjetje vabimo na vaje tudi družinske člane zaposlenih. Z zanimanjem se vaj udeležijo tudi naši najmlajši. Vsako leto izvedemo vaje na vseh skladiščih naftnih derivatov in na nekaterih bencinskih servisih – v povprečju 6 do 10 vaj na leto, ki se jih udeleži od trideset do sto udeležencev.

Svoja znanja posredujemo v mednarodnem okolju

Naši zaposleni so leta 2012 kot predavatelji sodelovali na različnih strokovnih srečanjih v Sloveniji in tujini.

Predavali so o obnovljivih virih energije in učinkoviti rabi energije ter drugih področjih trajnostnega razvoja (8th Conference on flat bottom Tanks, München, v organizaciji TÜF SÜD Nemčija; Biofuel Sustainability Challenges, GOMA 2012, Medulin, Hrvaška, srečanje zveze društev za biomaso Slovenije, Slovenj Gradec 2012).

S svojimi prispevki redno sodelujemo na konferencah s področja marketinga in odnosov z javnostmi. Naši strokovnjaki predavajo tudi na Poslovni akademiji Petrol 2012/13 in na Petrolovih internih delavnicah.

Živimo skupaj

Družbeno odgovornost razumemo kot trajnostno zavezo sodelovanja z okoljem, kjer poslujemo (graf 9). Zavedamo se, da pomoč okolju, kjer delujemo, pomembno vpliva na naše uspešno poslovanje in razvoj. V obdobju 2008–2012 v skupini Petrol nismo zaznali nobenih primerov diskriminacije, prav tako nismo bili udeleženi v postopkih v zvezi z varstvom konkurence.

Smo sponzorji in donatorji

Sodelujemo s slovenskimi športniki v kolektivnih in individualnih športih iz različnih panog. Sponzoriramo klube, zveze in prireditve iz vse Slovenije, v nekaterih športnih panogah in prireditvah pa smo tradicionalno med največjimi sponzorji. S podporo športnim prireditvam, ki imajo v javnosti velik odziv, povečujemo svojo prepoznavnost in krepimo moč blagovne znamke.

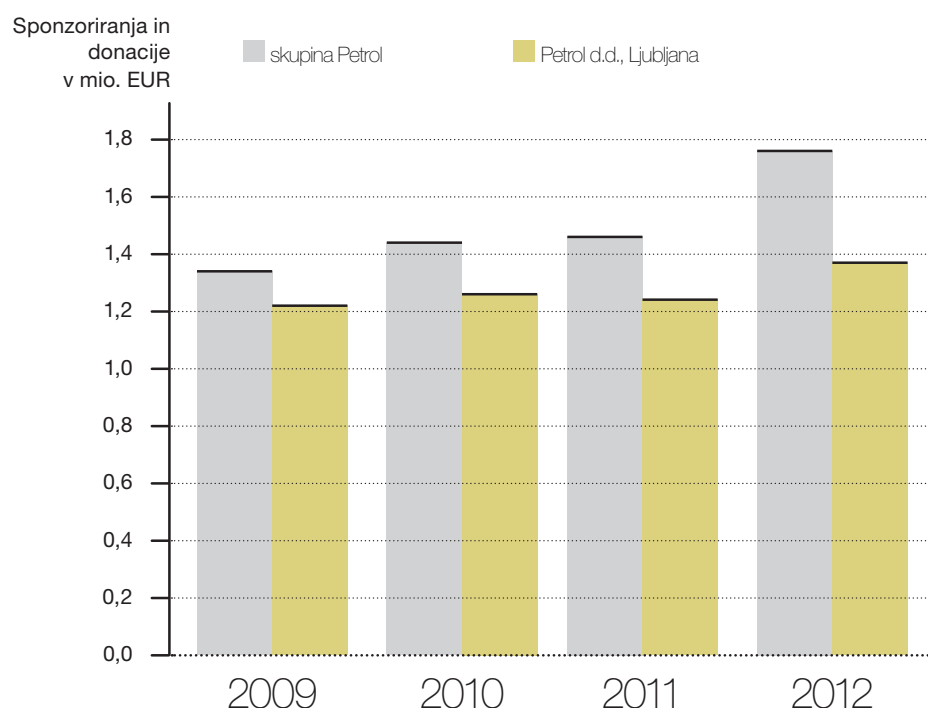
Že precej let sodelujemo v kulturi, saj podpiramo Festival Ljubljana, Lent in druge kulturne prireditve. Sponzorska sredstva namenjamo tudi strokovnim projektom (konference, simpoziji, prireditve), ki so povezani z našim delom. Sponzorsko smo podprli tudi projekt Električna mobilnost za Slovenijo leta 2012, v katerem bomo sodelovali tudi leta 2013.

Večino donatorskih sredstev namenjamo za humanitarne projekte, ki jih izvajajo neprofitne organizacije. Od leta 2011 namesto novoletnega obdarovanja izvajamo projekt Naša energija povezuje, v katerega so vključeni vsi bencinski servisi in poslovne stavbe.

Stalno prirejamo različne dogodke za interne in širše javnosti:

- za interno javnost: poslovne konference, letne in zimske športne igre, prednovoletno srečanje zaposlenih, jubilarov in upokojencev,
- za zunanjo javnost: srečanja s poslovnimi partnerji, dogodke VIP, sponzorske in promocijske dogodke, prednovoletna srečanja, otvoritve novih objektov ...,
- korporativne dogodke: dogodke, povezane s humanitarnimi projekti, likovne akcije Otroci odraslim in krvodajalske akcije Daruj energijo za življenje.

Graf 9: Sredstva za sponzorstva in donacije skupine Petrol in družbe Petrol d.d., Ljubljana

Sredstva za sponzorstva in donacije iz leta v leto **povečujemo**, saj se zavedamo svoje družbene odgovornosti.

77 % sredstev namenimo športu,
9 % humanitarni dejavnosti,
9 % kulturi
in **5 %** drugim.

Naši družbeno odgovorni projekti in akcije

Daruj energijo za življenje

S projektom Daruj energijo za življenje od leta 2011 spodbujamo aktivno krvodajalstvo v Sloveniji, zlasti med mladimi. Vzpostavili smo spletno stran www.daruj-kri.si, ki vsak dan posodobljeno prikazuje stanje zalog in potreb po krvnih skupinah v vseh Centrih za transfuzijsko dejavnost po Sloveniji. Vsak lahko takoj ugotovi, ali v katerem kraju primanjkuje krvi njegovega tipa. Tisti, ki se še niso vpisali v bazo krvodajalcev, lahko to storijo prek spletne strani.

Sodelovanje državljanov in ustanov na krvodajalskih akcijah je preseglo vsa pričakovanja. Kampanja ni prispevala le k uspešni izvedbi načrtovanih krvodajalskih akcij, pač pa se je povečalo število krvodajalcev in napolnila zaloga krvne plazme. Pomen darovanja krvi in dovolj velikih zalog plazme se je med Slovenci še utrdil.

Vsakoletno kampanjo izvedemo pred počitnicami, ker je potreba po krvni plazmi v Sloveniji med počitnicami večja. Tudi s pomočjo naše akcije je bila zaloga krvne plazme v zadnjih dveh letih dovolj velika, zato ni bilo potrebno klicati krvodajalcev na odvoz.

Za projekt smo prejeli kar štiri nagrade za odličnost v komuniciranju: slovensko nagrado Prizma 2011 ter mednarodni nagradi GoldQuill 2012, IABC EMerald (Europe/MiddleEast) Award of Excellence 2012 in nagrado Britansko-slovenske gospodarske zbornice za najboljši primer družbene odgovornosti leta 2012.

Dosežki leta 2011:

- v mesecu dni smo aktivirali deset tisoč krvodajalcev, kar je 10 % več kot v prejšnjem letu in je najvišje povečanje v zadnjih desetih letih krvodajalstva v Sloveniji,
- v spletno krvodajalsko bazo se je vpisalo 1.640 novih krvodajalcev.

Leta 2011 smo v enem mesecu pridobili kar **10.000 krvodajalcev**.

To je **najvišje povečanje** v zadnjih desetih letih v Sloveniji.

Energijo za življenje smo darovali tudi Petrolovci in z lastnim zgledom pritegnili številne.

Ponosni smo na zaposlene, ki so se srčno odzvali na potrebe v svojem lokalnem okolju.

Naša energija povezuje

Naša energija povezuje je dobrodelni projekt, s katerim pomagamo tam, kjer smo doma. Za ta projekt smo namenili sredstva, ki bi jih sicer dalo podjetje za nakup poslovnih daril v letih 2011 in 2012, hkrati pa smo k sodelovanju pritegnili sodelavce na naših bencinskih servisih. Spodbudili smo jih, da prispevajo denar in predlog humanitarnega projekta, v okviru katerega bo njihova donacija osrečila kar največ ljudi v lokalnem okolju. Izbranim humanitarnim projektom

smo namenili po 200 EUR. Pozorni smo, da so izbrani prejemniki res upravičeni do donatorske pomoči. Odziv sodelavcev in ustanov, ki so sodelovali pri izbiri »najpotrebnejše« donacije, je bil več kot odličen, saj je projekt presegel vsa pričakovanja. Naša zavest o pomembnosti pomoči prav tam, kjer smo doma, se je utrdila. Okrepila se je tudi pripadnost sodelavcev korporativnim vrednotam, saj smo jih skupaj prenašali v prakso.

Petrol je tradicionalni sponzor slovenskega športa, med drugim Dejana Zavca, Teje Gregorin, Andreja Šporna, Primoža Kozmusa, Blaža Kavčiča.

Zbiranje navijaške energije

Med londonskimi olimpijskimi igrami 2012 smo samsostojno in v sodelovanju z Olimpijskim komitejem Slovenije (OKS) izvajali projekt Zbiranje navijaške energije.

To smo zbirali na več načinov: s sporočili na posebnem spletnem portalu www.london.petrol.si, z vrtenjem raglje na bencinskih servisih Petrol in s poslanimi sporočili SMS. Število vseh strastnih navijačev in energijo, ki so jo namenjali olimpijcem, smo merili s posebnim števcem na spletnem mestu. Poleg nakupov navijaških rekvizitov je v znak podpore štelo vsako sporočilo in vsaka zavrtena raglja. Navijači so bili za sodelovanje nagrajeni. Športniki so z navijači komunicirali prek blogov, tvtov, videoprenosov na spletnem portalu, obiskali so jih tudi na naših bencinskih servisih. Čisti izkupiček od prodaje navijaških zapestnic v višini 13.000 EUR smo donirali skladu za razvoj mladih športnikov pri Olimpijskem komiteju Slovenije. Podporo športnikom je z nakupom navijaških rekvizitov ali moralno podporo izrazilo 49.519 navijačev. Zaposleni so se poistovetili s sponzorstvom

slovenskih olimpijcev in zbiranjem navijaške energije. Najboljših dvajset prodajalcev je bilo nagrajenih s posebnim timskim vikendom v družbi s Petro Majdič.

Za najboljše športno sponzorstvo smo prejeli nagrado SPORTO 2012.

Tradicionalne družbenoodgovorne akcije

Živimo skupaj je krovno ime za našo zavezo k družbeni odgovornosti, tako k pomoči tistim, ki jo najbolj potrebujejo, kot tudi k spodbujanju ustvarjalnosti in opozarjanju na sočutje do sočloveka.

V Petrolu ustvarjamo skupaj z našimi najmlajšimi v akciji Otroci odraslim, ki je leta 2012 praznovala svojo 22-letnico. Otroci odraslim je največji likovni natečaj za otroke v Sloveniji.

Živimo skupaj.
PETROL

otroci
odraslim
PETROL

Kaj načrtujemo?

Leta 2013 načrtujemo sponzoriranje Evropskega prvenstva v košarki z izvajalcem FIBA, Organizacijski odbor za EP 2013. Nagovorili bomo kupce Petrola v Sloveniji in na trgih JV Evrope.

V olimpijskem ciklu London 2012 – Rio de Janeiro 2016 bomo spodbudili sodelovanje s šolarji in dijaki v

okviru Športa mladih – šolskih športnih tekmovanj in na množičnih prireditvah za šolarje in dijake. Projekt bo potekal v sodelovanju z Zavodom RS za šport in OKS. Tako bomo krepili prepoznavnost blagovne znamke Petrol in slogana Energija za življenje med mladostniki. K prostovoljnim aktivnostim bomo spodbudili tudi zaposlene.

V času Olimpijskih iger 2012 smo izvedli projekt Zbiranje navijaške energije.

Čisti izkupiček od prodaje navijaških zapestnic smo namenili skladu za razvoj mladih športnikov pri Olimpijskem komiteju Slovenije. Svojo podporo športnikom je izrazilo kar 49.519 navijačev.

Petrol in naravno okolje

Spoštovanje **Spoštujemo sočloveka in okolje**

»Občutek za poslovno, socialno in okoljsko odgovornost izražamo z zavezo, da današnje cilje dosegamo tako, da ne ogrožamo potreb sedanjih in prihodnjih generacij.« (PKR)

Petrol in naravno okolje

Izpostavljamo:

- Skupaj s partnerji dosegamo okoljske in ekonomske prihranke na podlagi podpisanih koncesijskih pogodb ter pogodb o zagotavljanju prihrankov in dobave energije.
- Izvajamo obvezno gospodarsko javno službo čiščenja odpadne vode v štirih slovenskih občinah in upravljamo industrijsko čistilno napravo.
- Optimiziramo vodovodne sisteme v lokalnih skupnostih. Uspešno smo končali prvi projekt v Mestni občini Kranj.
- Upravljamo in optimiziramo večje sisteme daljinskega ogrevanja v Sloveniji in tujini.
- Gradimo sončne elektrarne. Leta 2011 in 2012 smo investirali v izgradnjo več fotovoltaičnih elektrarn skupne moči 2.750 kWp.
- Pridobili smo koncesije za izvedbo ukrepov za učinkovito rabo energije in upravljanje javne razsvetljave v štirih slovenskih občinah.
- Končnim odjemalcem smo podělili 8,2 milijona EUR nepovratnih sredstev za naložbe v povečanje energetske učinkovitosti. Dosegli smo energetske prihranke v višini 215 tisoč MWh in okoljske prihranke v višini 80 tisoč t CO₂.
- Zgradili smo distribucijski plinovod in distribuira-mo plin po plinovodnem omrežju v Srbiji.
- Gospodinjstvom in manjšim poslovnim subjek-tom ponujamo alternativne rešitve za oskrbo s toploto in drugo energijo v obliki standardiziranih paketov »Paket za pogret« z uporabo toplotnih črpalk ter peči na lesno biomaso v kombinaciji z dobavo kurilnega olja ter električne energije.
- V bioplinarni Ihan upravljamo proces energetske izrabe odpadnih snovi. Pri presnovi odpadnih bioloških snovi nastane bioplin, ki se na kogeneracijskih motorjih pretvori v elektriko. Slednjo oddajamo v omrežje.
- Implementirali smo zahteve uredbe REACH (Uredba o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij) in CLP (Uredba o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi).
- Pristopili smo k Programu odgovornega ravnanja (POR) in razširjamo svoj dialog z deležniki. Tako prepoznavamo nove priložnosti trajnostnega razvoja.
- Leta 2011 smo ustvarili prihodke od prodaje plinske, okoljske in druge energetske dejavnosti v višini skoraj 230 milijonov EUR, leta 2012 pa dobrih 325 milijonov EUR.

Načrtujemo:

V energetske dejavnosti za leto 2013 v skupini Petrol načrtujemo 325,7 milijona EUR prihodkov od prodaje. To bomo dosegli s prodajo 125 milijonov m³ zemeljskega plina, 77,9 tisoč t utekočinjenega naftnega plina, 2,82 TWh električne energije, s prodajo lesne biomase ter s storitvami okoljskih in energetskih rešitev.

»Petrol s svojim delovanjem ohranja konkurenčnost, zanesljivo oskrbo ob rasti povpraševanja in uspešno vpeljuje za okolje čistejše vire ter učinkovitejše energetske rešitve.« (PKR)

Z mislijo na okolje in na kakovost našega dela

V Petrolu kot družbeno odgovornem podjetju je skrb za okolje vpeta v vse ravni poslovanja. Pri razvoju poslovnih procesov ter novih izdelkov in storitev dosledno upoštevamo vse okoljske predpise, uvajamo okolju prijaznejše proizvode in storitve ter skrbimo za učinkovito rabo energije. Upoštevanje visokih okoljskih standardov od nas zahteva aktiven in strokoven nadzor ter precejšnja finančna vlaganja. Na vseh trgih, kjer posluje skupina Petrol, uvajamo in izvajamo najboljše prakse varstva okolja in pri tem izpolnujemo veljavno okoljsko zakonodajo. Učinkovito zagotavljamo okolje za zdravo in varno delo ljudi, varstvo okolja ter varnost ljudi in premoženja.

Sistematično pristopamo k ravnanju z okoljem

Sistem ravnanja z okoljem opredeljujemo z organizacijskimi akti družbe o ravnanju z okoljem. Procese v skupini Petrol izvajamo s čim manjšimi vplivi na okolje. Pri prepoznavanju okoljskih vidikov naših aktivnosti poleg običajnih zahtev obratovanja (pretakanje goriv, vzdrževalne dejavnosti, ipd.) upoštevamo tudi neobičajne zahteve obratovanja in potencialne izredne razmere.

Stalno spremljamo okoljske vidike, zato smo v družbi Petrol leta 1999 vzpostavili in pozneje revidirali register okoljskih vidikov glede na vrsto dejavnosti: za bencinske servise, skladišča naftnih derivatov in utekočinjenega naftnega plina (UNP), čistilne naprave in bioplinarno, poslovne stavbe ter plinsko dejavnost in druge storitve.

Okoljske vidike ocenjujemo po ekoloških, poslovnih in zakonodajnih kriterijih, vključno z internimi predpisi in drugimi zahtevami. Pri ocenjevanju vidikov sodelujejo predstavniki skupine Petrol najmanj vsaka tri leta oziroma ob večjih spremembah zakonodaje, okoljske politike ali ob ugotovljeni spremembi mnenja zainteresiranih strank. Kadar gre za pomembne okoljske

vidike in kjer je to potrebno, posredujemo navodila tudi dobaviteljem in pogodbenim partnerjem.

Redno izvajamo monitoringe odpadnih voda, emisij snovi v zrak, virov hrupa, kontrolo tesnosti rezervoarjev in kakovosti goriv. Izvajamo tudi monitoring obdelave biološko razgradljivih odpadkov in oceno odpadkov. Za spremljanje delovanja in vodenje bioloških procesov na čistilnih napravah in bioplinarni izvajamo dnevne meritve posameznih parametrov, kar nam zagotavlja uspešno krmiljenje procesov in možnost vplivati na zniževanje obremenitev na okolje.

Leta 2012 ni bilo izrednih okoljskih dogodkov, leta 2011 se je zgodil en izreden dogodek, ki smo ga obvladali tako, da ni vplival na okolje.

Razvijamo trajnostne sisteme kakovosti

Sistemi kakovosti, ki so bili v preteklosti večinoma usmerjeni v povečanje učinkovitosti in odličnosti, postopoma vključujejo vse več elementov trajnostnega razvoja. Ti morajo vključevati varovalke, ki zagotavljajo globalno zaščito okolja in človeka.

Poslovanje skupine Petrol temelji na uveljavljanju visokih standardov kakovosti. Od leta 1997 naprej stalno nadgrajujemo in razširjamo sistem vodenja kakovosti. Naš integrirani sistem kakovosti vključuje certificirane sisteme kakovosti (ISO 9001) in ravnanja z okoljem (ISO 14001). Izpolnujemo zahteve sistema ravnanja z živili HACCP, sistema varnosti in zdravja pri delu (OHSAS 18001) ter sistema informacijske

varnosti v skladu s standardom ISO 27001. Pregled podeljenih certifikatov in akreditacij laboratorijev skupine Petrol je objavljen v LP 2012 na strani 63.

Leta 2012 smo nadaljevali uvajanje sistemov vodenja kakovosti v družbah v tujini, ki izvajajo maloprodajno dejavnost. Stalno nadgrajujemo tudi sistem notranjih presoj in ocenjevanj kakovosti poslovanja na bencinskih servisih in drugih objektih.

Za svoje delovanje potrebujemo okoljevarstvena in druga dovoljenja

V skladu z zakonodajo, ki ureja varstvo okolja, ravnanje z nevarnimi snovmi in kemikalijami, varstvo pred požari, varnost in zdravje pri delu, potiekspluzijsko zaščito, inšpekcijsko nadzorstvo in druga področja, se uvrščamo med tiste gospodarske družbe, ki stalno skrbijo za zakonitost dela in poslovanja ter za tekoče obvladovanje sprememb.

Leta 2012 je pri zakonodaji in zahtevah za pripravo vlog in pridobitev okoljevarstvenih dovoljenj (OVD) za emisije odpadnih voda prišlo do spremembe zakonodaje. Za družbo Petrol je uveljavitev nove zakonodaje pomenila, da mora kot zavezanka podati vloge za pridobitev OVD, in sicer za:

- skladišča goriv (Rače, Celje, Lendava, Ljubljana – Zalog) in dvoje skladišč utekočinjenega naftnega plina (Štore, Sežana): OVD za obrate večjega in manjšega tveganja za okolje (SEVESO), za emisije hrupa, za emisije snovi v vode, za emisije snovi v zrak,
- bencinske servise: OVD na področju emisij v vode za 19 lokacij bencinskih servisov.

Pridobili smo naslednja okoljevarstvena dovoljenja:

- Bioplinarna Ihan: dovoljenje IPPC, ki opredeljuje emisije v vode, zrak, omejuje dovoljen hrup ter svetlobno onesnaženje. Za načrtovano gradnjo sušilnice blat čistilnih naprav smo prav tako že pridobili OVD za predelavo odpadkov, emisije v vode in zrak.

- Centralne čistilne naprave Murska Sobota, Mežica in Sežana: OVD glede dovoljenih emisij v vode.
- Petrol Energetika, Poslovna enota Štore: OVD za obratovanje hladilnih sistemov glede emisij snovi v vode in v okviru obrata SEVESO še OVD za emisije hrupa.
- Petrol Energetika, Toplarna Ravne: dovoljenje IPPC za kurilne naprave.
- Skladišča goriv Rače, Celje, Lendava, Zalog in skladišče UNP Sežana: OVD za hrup.
- Skladišče goriv Sermin: OVD za obrat tveganja (obrat SEVESO), OVD za emisije snovi v zrak, OVD za emisije snovi v vode in OVD za hrup.

Pri našem delu imamo opraviti tudi z nevarnimi snovmi, zato smo zavezanec Direktive SEVESO. Direktiva velja za obrate, kjer zaposleni delajo z večjimi količinami nevarnih snovi in kjer lahko prav zaradi nevarnih snovi nastanejo hujše nesreče. Zasnova preprečevanja večjih nesreč družbe Petrol d.d., Ljubljana, za obrate manjšega in večjega tveganja za okolje je zapisana kot »Petrolova usmerjenost (zaveza) k varnosti«. Podpisal jo je predsednik uprave skupine Petrol marca 2011:

»V družbi se zavedamo, da na lokacijah obratov tveganja za okolje s svojo dejavnostjo skladiščenja in pretakanja nevarnih snovi v ekstremnih primerih predstavljamo potencialno nevarnost za zaposlene, okolje in prebivalce, ki prebivajo v okolici naših obratov, in sicer zaradi morebitnih večjih nesreč z nevarnimi kemikalijami, ki se lahko zgodijo v našem obratu. Varnost obvladujemo z izvajanjem procesov posodabljanja, ki potekajo na temelju krovne varnostne politike, elementarnih varnostnih politik in na temelju varnostnega elaborata, ki zajema analizo trenutne ravni varnosti, oceno ranljivosti, ogroženosti in varnostnih tveganj ter potrebnih varnostnih izboljšav.«

Goriva skladiščimo v sedmih skladiščih. Pet skladišč je namenjenih hrambi tekočih goriv, dve pa UNP. Na fotografiji je skladišče v Zalogu.

Okoljska politika družbe Petrol

Že več kot pol stoletja skrbimo za celovito, zanesljivo in kakovostno oskrbo Slovenije z naftnimi proizvodi. Ob tem se zavedamo, da je naša temeljna dejavnost lahko nevarna okolju, zato si še bolj prizadevamo za to, da poslujemo družbeno odgovorno. Merila ravnanja, ki veljajo na trgih držav, s katerimi se Slovenija najpogosteje primerja, poskušamo uveljavljati na vseh ravneh svojega delovanja. To še zlasti velja za varstvo okolja.

Zavezani smo štirim temeljnim ciljem:

1. ekološkemu posodabljanju skladišč, bencinskih servisov in drugih objektov,
2. zniževanju emisije škodljivih snovi na najmanjšo mogočo raven,
3. gospodarni izrabi naravnih virov,
4. preprečevanju nesreč oziroma zmanjševanju možnosti za njihov nastanek.

Uresničevanje teh ciljev zagotavljamo zlasti z/s:

- doslednim upoštevanjem zakonskih in drugih zahtev,
- sodelovanjem z državnimi in drugimi institucijami,
- ozaveščanjem in s seznanjanjem zaposlenih z našo okoljsko politiko,
- usposabljanjem in izobraževanjem vseh tistih zaposlenih, ki lahko pomembno vplivajo na okolje,
- uveljavljanjem okoljske politike pri dobaviteljih, izvajalcih storitev in drugih poslovnih partnerjih,

- nenehnim izboljševanjem sistema ravnanja z okoljem in preprečevanjem onesnaževanja,
- nadzorovanim, varnim in do okolja prijaznim odstranjevanjem nevarnih odpadkov,
- seznanjanjem uporabnikov o načinu pravilnega ravnanja z našimi proizvodi,
- razvojem proizvodov, ki so do okolja prijaznejši,
- kakovostnim opravljanjem storitev.

Naš sistem ravnanja z okoljem je prilagojen zahtevam mednarodnega standarda ISO 14001 in je sestavni del našega razvojnega načrta. Za dosledno izpolnjevanje tovrstnih zahtev smo odgovorni vsi zaposleni, uprava družbe pa je tista, ki jamči za njihovo dejansko uresničevanje. Okoljska politika Petrola je javnosti dostopen dokument. Vsako leto oblikujemo cilje, ki temeljijo na strategiji družbe in okoljski politiki. Njihovo realizacijo preverjamo na vodstvenem pregledu sistemov kakovosti oziroma na sejah uprave družbe.

Energetska politika družbe Petrol

Energetska politika nas zavezuje k nadzoru nad ravnanjem z energijo in vodo, ki ju potrebujemo pri izvajanju storitev. Nenehno si prizadevamo optimizirati svojo učinkovitost in zniževati stroške za energijo in vodo. Hkrati zmanjšujemo emisije toplogrednih plinov in druge vplive na okolje.

Naša glavna načela za doseganje energetske politike so:

- v vse vidike svojega poslovanja, delovanja in obnašanja vključiti učinkovito rabo energije (URE),
- izvajanje rednega izobraževanja zaposlenih o URE in o varčevanju z vodo,
- stalno izboljševanje energetske učinkovitosti z izvajanjem URE in varčevanjem z vodo na vseh področjih delovanja družbe in pri tem zagotavljati varno in udobno delovno okolje ter hkrati

zmanjševati svoj vpliv na okolje,

- uspeh izvajanja energetske politike ni odvisen samo od tehničnih rešitev, temveč v glavnem tudi od izvedbe organizacijskih ukrepov in obnašanja zaposlenih,
- deliti izkušnje z URE in vodo v okviru podjetja in z drugimi podjetji v skupini,
- spodbujati inovativnost, ustvarjalnost in prizadevanje na področju obnovljivih virov energije (OVE) in URE.

Učinkovito upravljanje naravnih virov je prava okoljska in ekonomska izbira

Zavedamo se, da je učinkovito ravnanje z viri pot do dolgoročne uspešnosti našega delovanja. To znanje je naša konkurenčna prednost, ne samo v okviru Petrola, kjer nenehno optimiziramo rabo virov, ampak tudi v tržnem segmentu, kjer svojim odjemalcem nudimo celovite rešitve optimizacije virov. Svoje izkušnje in primere dobrih praks delimo z drugimi.

Energijo pridobivamo iz različnih vrst energentov, od klasičnih fosilnih, pri katerih poudarjamo okolju prijaznejši utekočinjeni naftni plin, do obnovljivih virov – lesne biomase in sončne energije. Zeleno električno energijo pridobivamo tudi iz odpadnih bioloških snovi. Tako zelenimo svoj energetski portfelj. Pozornost ne posvečamo zgolj vrstam energentov, temveč tudi optimalnemu pridobivanju energije, zato

poleg proizvodnje toplotne ali električne energije v slovenski prostor uspešno uvajamo tudi soprodukcijo toplotne in električne energije (SPTE), s katero dosegamo višje izkoristke uporabljenih energentov kot pri ločeni proizvodnji. Naše delovanje uspešno širimo tudi na področje optimiziranja oskrbe z vodo in čiščenja odpadnih voda za Petrol in naročnike.

Akcijski načrt za učinkovito rabo energije in vode v Petrolu

Leta 2012 smo sprejeli dva dokumenta: Energetsko politiko kot krovni dokument in Akcijski načrt za obdobje 2012–2016 kot instrument izvajanja. Namen akcijskega načrta za URE za obdobje od 2012 do 2016 je uresničevanje ciljev, začrtanih v energetski politiki skupine Petrol.

Izvajanje energetske politike je podlaga za doseganje in uresničevanje naših ciljev – zmanjšati vplive na okolje in povečati zadovoljstvo ljudi v okoljih, kjer delujemo. Za merjenje uspešnosti energetske politike smo si glede na leto 2011 postavili več ciljev, ki jih prikazujemo v preglednici 6.

Patricjo Božič,
dipl. inž. str.,
energetski menedžer,
Področje investicije in
vzdrževanje,
Petrol d.d., Ljubljana

»V Petrolu se dobro zavedamo potenciala, ki ga nudi premišljeno upravljanje z energijo in vodo. Obveze na področju učinkovite rabe energije, obnovljivih virov energije ter tudi varčevanja s pitno vodo smo zapisali v Energetski politiki skupine Petrol. Z doseganjem zastavljenih ciljev postavljamo nova merila na tem področju.«

Preglednica 6: Uresničevanje ciljev, začrtanih v energetski politiki skupine Petrol

Cilji glede na leto 2011	Ukrepi leta 2012	Dosežki
Zmanjšati skupno rabo energije najmanj za 1 %, kar znaša 500 MWh	Ukrepi URE in v manjšem deležu OVE	Cilj je bil presežen
Zmanjšati odvisnost od fosilnih goriv najmanj za 1 %	Investicije v posodobitve kotlovnice, pomembna vloga tehnologij OVE	Cilj je bil dosežen
Zmanjšati rabo električne energije najmanj za 1 %	Dokončati več ukrepov za učinkovito razsvetljavo, večje investicije v zamenjavo svetil	Cilj je bil dosežen
Zmanjšati porabo pitne vode najmanj za 1 % letno	Nadaljevanje investicij in ukrepov, ki so se v preteklosti izkazali kot učinkoviti. Preizkušanje dveh ukrepov (pilotni projekti) varčevanja z vodo	Cilj je bil dosežen
Zmanjšati onesnaževanje, zlasti emisij CO ₂ , najmanj za 275 t letno	Ukrepi URE in delno tudi tehnologije OVE	Cilj je bil dosežen

Redno spremljamo in merimo upravljanje virov. V preglednici 7 prikazujemo gibanje kazalnikov rabe virov za svojo osnovno dejavnost oskrbe z gorivi.

Družbe, vključene v obseg poročanja POR, so Petrol d.d., Ljubljana, Petrol Maloprodaja Slovenija d.o.o. in najemni bencinski servisi v Sloveniji.

Preglednica 7: Poraba virov v letu 2012 za osnovno dejavnost oskrbe z gorivi

Indikator	2012
Indikator porabe energije (vključeni transport, ogrevanje in električna energija)	11.456,8 toe
Indikator specifične porabe energije – računano glede na vrsto transporta	
- železniški promet	0,003
- cestni promet	0,002
- skupaj	0,002
Obseg proizvodnje (količina prepeljanega goriva skupaj)	2.704.000 t
Poraba vode (ocena)	230.500 m ³

* toe: tona naftnega ekvivalenta

Program odgovornega ravnanja®
NAŠA ZAVEZA K TRAJNOSTNEMU RAZVOJU

Program odgovornega ravnanja (POR) je nabor etičnih načel in zaveza, katere cilj je povečati zaupanje v industrijsko panogo, ki igra ključno vlogo pri izboljševanju splošnega življenjskega standarda in kakovosti življenja. Certifikat POR smo prejeli v letu 2012. V trajnostnem poročilu prikazujemo izbrane kazalnike po smernicah POR.

Skrbimo za učinkovito pridobivanje, distribucijo in rabo energije ter vode pri naših odjemalcih

Naši strokovnjaki stalno izboljšujejo trenutno stanje in razvijajo nove rešitve pri optimizaciji sistemov odjemalcev za pridobivanje in dobavo energije in vode. Naše bogate izkušnje se odražajo v različnih tipih izvedenih projektov, od tistih, ki obsegajo eno vrsto ukrepov, do takih, pri katerih svojim naročnikom izvedemo paleto ukrepov, s katerimi želimo doseči končni cilj, tj. zagotoviti učinkovito rabo virov.

V okviru Programa zagotavljanja prihrankov energije končnim odjemalcem in Centra energetskih rešitev svetujemo tako poslovnim kot individualnim uporabnikom.

Program zagotavljanja prihrankov energije končnim odjemalcem

Da bi dosegli dolgoročno poslovno strategijo in izpolnili zahteve energetskega zakona, smo leta 2012 pripravili Program zagotavljanja prihrankov energije končnim odjemalcem, v okviru katerega je bilo podeljenih 8,2 milijona EUR nepovratnih sredstev. S tem programom pomagamo številnim podjetjem, javnim ustanovam in industriji znižati stroške energetske oskrbe in povečati stroškovno konkurenčnost.

Program obsega deset ukrepov:

- vgradnjo sprejemnikov sončne energije, toplotnih črpalk in drugih naprav za proizvodnjo toplote iz obnovljivih virov energije,
- vgradnjo energetske učinkovitih sistemov razsvetljave,
- vgradnjo sistemov za izkoriščanje odpadne toplote,
- obnovo posameznih elementov ali celotnega zunanjskega ovoja stavb v javnem in storitvenem sektorju,
- izvedbo energetskih pregledov,
- vgradnjo energetske učinkovitih elektromotornih pogonov,

- zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi kotli na lesno biomaso ali zemeljski plin,
- učinkovito posodobitev sistemov za ogrevanje oziroma hlajenje, vključno s toplotnimi postajami,
- namestitve opreme za izvajanje obratovalnega monitoringa in upravljanje energije pri upravljavcih,
- programe informiranja in ozaveščanja.

Leta 2012 smo podpisali 303 pogodb in:

- načrtovali	- dosegli
- prihranek energije: v višini 1,5 % oz. 40.210 MWh in	- prihranek energije: 215.223 MWh in
- okoljski prihranek: 12.290 t emisij CO ₂	- okoljski prihranek: 79.987 t CO ₂

Za leto 2013 načrtujemo:

- prihranek energije v višini 12.133 MWh oz. ≈ 1 %,
- okoljski prihranek v višini 3.010 t emisij CO₂
- predvidena višina sredstev programa: 613.486 EUR.

Center energetskih rešitev v BTC Cityju v Ljubljani

Svetujemo končnim uporabnikom

V okviru Centra energetskih rešitev v ljubljanskem nakupovalnem središču BTC svetujemo individualnim, končnim potrošnikom glede pravilne izbire energetskega paketa – optimalne izbire energentov, ogrevalnih in hladilnih sistemov, energijsko varčnih oken in vhodnih vrat, lesenih energijsko varčnih hiš, izolacijskih fasad idr. Petrolovi strokovnjaki brezplačno izračunajo, kateri energent je za dom najprimernejši in

kako se lahko z energetskimi paketi, ki jih ponuja Petrol, zniža strošek oskrbe in poveča udobje doma. Na ogled so postavljeni različni tipi peči za ogrevanje, toplotne črpalke, solarni termosistemi, male čistilne naprave in plinohrami. Vse rešitve za energetsko učinkovit dom so zbrane na enem mestu. V treh mesecih delovanja (okt.–dec.) leta 2012 smo v Centru energetskih rešitev strankam izdelali več kot 350 ponudb, pridobili več kot 100 novih odjemalcev električne energije in sklenili nove pogodbe za dobavo plina.

Proizvodnja toplote

Gradimo učinkovite sisteme za ogrevanje in prenavljamo postrojenja oziroma kotlovnice. Kotlovnice predelujemo na način pogodbenega zagotavljanja oskrbe z energijo in dobave energenta.

Ta način vključuje projektiranje, financiranje, rekonstrukcijo, vzdrževanje in upravljanje kotlovnice za

daljše obdobje od 5 do 15 let. Uporabnik v tem obdobju plačuje stalni del, ki je

nadomestilo za vrnitev vloženih sredstev, in variabilni del plačila, ki pomeni plačilo porabljenega energenta. Zaradi novejših tehnologij in boljših izkoristkov je ta del do 25 % nižji od stanja pred izvedbo naložbe. Izvedene projekte za oskrbo s toploto skupine Petrol v obdobju 2010–2012 prikazujemo v preglednici 8.

Energetski prihranki projektov za oskrbo s toploto na letni ravni so skoraj **5.800 MWh**, okoljski pa **4.360 t CO₂**.

Preglednica 8: Izvedeni projekti za oskrbo s toploto skupine Petrol v obdobju 2010–2012

Tip energenta	Daljinsko/lokalno ogrevanje	Lokacija	Proizvodnja toplote (Mwh/leto)	Poraba energenta	Količinski energetskega prihranek (MWh/leto)*	Okoljski prihranki (ton CO ₂ /leto)**	Aktivnost/ukrep	Leto zaključka investicije	Projekt izvedel
LB	lokalno	Koper: OŠ in vrtec Ankanan	381,0	79,38 t pelet	76,0	99,1	Izgradnja kotlovnice na lesno biomaso za proizvodnjo toplote z lesnimi peleti	2012	Petrol d.d., Ljubljana
LB	lokalno	Koper: OŠ in vrtec Šmarje	228,0	47,50 t pelet	45,6	59,3	Izgradnja kotlovnice na lesno biomaso za proizvodnjo toplote z lesnimi peleti	2012	Petrol d.d., Ljubljana
LB	lokalno	Pivka: OŠ Košana, vrtec in športna dvorana	175,7	36,60 t pelet	32,2	45,7	Izgradnja kotlovnice na lesno biomaso za proizvodnjo toplote z lesnimi peleti	2012	Petrol d.d., Ljubljana
LB	lokalno	Brdar: OŠ in vrtec Kojško	104,0	21,67 t pelet	20,8	27,0	Izgradnja kotlovnice na lesno biomaso za proizvodnjo toplote z lesnimi peleti	2012	Petrol d.d., Ljubljana
LB	lokalno	Piran: OŠ in vrtec Sv. Peter	67,1	13,98 t pelet	13,5	17,5	Izgradnja kotlovnice na lesno biomaso za proizvodnjo toplote z lesnimi peleti	2012	Petrol d.d., Ljubljana
LB	lokalno	Piran: OŠ, športna dvorana Sečovlje	462,0	96,25 t pelet	92,4	120,1	Izgradnja kotlovnice na lesno biomaso za proizvodnjo toplote z lesnimi peleti	2012	Petrol d.d., Ljubljana
LB	lokalno	Cerkno: OŠ in vrtec Cerkno	587,3	122,35 t pelet	117,5	152,7	Izgradnja kotlovnice na lesno biomaso za proizvodnjo toplote z lesnimi peleti	2012	Petrol d.d., Ljubljana
LB	daljinsko	Metlika	2.973,0	4.250,00 nm ³ sekanci	1.000,0	1.060,0	Izgradnja kotlovnice na lesno biomaso in distribucijskega omrežja s toplotnimi postajami	2011	Petrol d.d., Ljubljana
LB	lokalno	Besnica: OŠ Besnica	167,3	209,10 nm ³ sekanci	37,7	53,3	Nadomestitev stare KOEL kotlovnice z novo na lesno biomaso in pogodbeno dobava toplote	2011	Eltec Petrol d.o.o.
LB	daljinsko	Ribnica	6.932,0	10.000,00 nm ³ sekanci	3.000,0	2.474,0	Izgradnja kotlovnice na lesno biomaso in distribucijskega omrežja s toplotnimi postajami	2010	Petrol d.d., Ljubljana
ZP	lokalno	Maribor: Andragoški zavod	178,6	30.482,06 m ³ ZP	117,3	43,0	Nadomestitev stare KOEL kotlovnice z novo na ZP	2011	Eltec Petrol d.o.o.
ZP	lokalno	Maribor: koncesija OŠ Tone Čufar	228,9	17.879,88 m ³ ZP	435,6	129,3	Nadomestitev stare KOEL kotlovnice z novo na ZP	2011	Eltec Petrol d.o.o.
ZP	lokalno	Maribor: koncesija vrtec	256,5	256.492,70 kWh	64,1	11,5	Nadomestitev stare KOEL kotlovnice z DO	2011	Eltec Petrol d.o.o.
ZP	daljinsko	Maribor: objekti Univerze Maribor	ni podatka	ni podatka	586,4	37,4	Nadomestitev kotlovnice na KOEL z izvedbo vročevoda in priključitvijo na omrežje Energetike Maribor – Kampus Gosposvetska in Tehnične fakultete	2010	Eltec Petrol d.o.o.
UNP	lokalno	Ljubljana: AS Triglav – avtoličarstvo	ni podatka	6.428,00	40,0	7,6	Zamenjava kotla na KOEL z direktnim plinskim gorilcem	2012	Petrol d.d., Ljubljana
UNP	lokalno	Kamnik: Avtoličarstvo Papeš	ni podatka	5.357,00	30,0	5,7	Zamenjava kotla na KOEL z direktnim plinskim gorilcem	2012	Petrol d.d., Ljubljana
UNP	lokalno	Šmarje pri Jelšah: Avtoličarstvo Kranjc	ni podatka	8.928,00	50,0	9,5	Zamenjava kotla na KOEL z direktnim plinskim gorilcem	2012	Petrol d.d., Ljubljana
UNP	lokalno	Oplotnica: Avtoličarstvo Globovnik	ni podatka	6.428,00	40,0	7,6	Zamenjava kotla na KOEL z direktnim plinskim gorilcem	2011	Petrol d.d., Ljubljana

* Izračun energetskega prihranka: razlika med rabo primarnega energenta pred prenovo kotlovnice in po njej v MWh/leto

** Okoljski prihranek je izražen kot vsota emisijskega prihranka zaradi zmanjšanja rabe in zaradi zamenjave energenta.

Upoštevani so naslednji emisijski faktorji:

- zamenjava KOEL z LB: 0,26 kg CO₂/kWh
- zamenjava KOEL z ZP: 0,19 kg CO₂/kWh
- zamenjava KOEL z UNP: 0,223 kg CO₂/kWh
- daljinsko ogrevanje: 0,28 kg CO₂/kWh

Z lesno biomaso se ogrevata Ribnica in Metlika

Z gradnjo sistemov daljinskega ogrevanja na lesno biomaso (DOLB) se pridružujemo strategiji Slovenije za doseganje načrtovanega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v skladu s Kjotskim protokolom in smernicami EU. Z lastnimi sredstvi in z nepovratnimi sredstvi za sofinanciranje projektov DOLB, ki se dodeljujejo v okviru Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013, smo leta 2010 in 2011 za potrebe lokalne energetske oskrbe zgradili dva inovativna sistema DOLB. Oba sistema sta bila zgrajena na podlagi koncesije za izvajanje lokalne gospodarske javne službe za dobavo toplotne energije iz lokalnega omrežja ter uporabo lesne biomase pri proizvodnji toplote. Učinke našega koncesijskega upravljanja v občinah Ribnica in Metlika v letih 2011 in 2012 prikazujemo v preglednici 9.

V občinah Koper, Pivka, Brda, Piran in Cerkno se otroci v šolah in vrtcih grejejo s toploto iz lesnih peletov

Ogrevalne sisteme smo v občinskih objektih leta 2012 opremili s kotlovnici na lesno biomaso. Proizvedli smo in v omrežje oddali 2.406 MWh toplotne energije in prihranili 625,6 t CO₂. Količinski prihranek na posamezno postrojenje je ocenjen na 20 % oziroma skupnih 480 MWh.

Uporaba utekočinjenega naftnega plina v avtoličarstvu

Zamenjavo ekstra lahkega kurilnega olja v avtoličarskih komorah z okoljsko prijaznejšim energentom – utekočinjenim naftnim plinom – smo izvedli z zamenjavo kurilnih naprav z direktnim plinskim gorilnikom. Tako – z direktnim ogrevanjem zraka ličarske komore – se doseže od 20 do 30 % zmanjšanje porabe energenta.

Preglednica 9: Učinki našega koncesijskega upravljanja v občinah Ribnica in Metlika v letih 2011 in 2012

Kotlovnica v Metliki

V Občinah Ribnica in Metlika zmanjšali izpuste v ozračje za **3.534 t CO₂** letno.

	DOLB Ribnica	DOLB Metlika
Koncesijska doba	25 let	35 let
Začetek obratovanja	2010	2011
Višina investicije	2,4 milijona EUR	1,4 milijona EUR
Delež nepovratnih sredstev	680.000 EUR	400.000 EUR
Značilnosti sistema		
- moč biomasnih kotlov	2.5 MW	1.5 MW
- dolžina omrežja	4.400 m	1.480 m
- število ogrevanih objektov	58	35
- skupna ogrevana površina	72.000 m ²	26.633 m ²
- letna količina biomase	16.500 m ³ sekancev	6.650 m ³ sekancev
Cilj in učinki investicije		
- zamenjava fosilnih goriv	1.107.600 lit KOEL letno	400.000 lit KOEL letno
- znižanje letnih emisij	2.474 t CO ₂ letno	1.060 t CO ₂ letno
- znižanje stroškov ogrevanja	Za 40 %	Za 40 %

Soproizvodnja električne in toplotne energije (SPTE)

SPTE je proces istočasnega pretvarjanja energije goriva v toploto in električno energijo. Gorivo je lahko fosilnega izvora (ZP, UNP, tekoča goriva ali premog) ali obnovljiv vir energije (biomasa, bioplin, deponijski plin). Tako bolje izrabimo energijo goriva in v primerjavi z ločeno proizvodnjo električne in toplote energije prihranek energije znaša med 20 % in 40 %.

Energetski prihranki projektov SPTE so **3,24 milijona m³** zemeljskega plina in okoljski prihranki **6.161 t CO₂**.

pomembno je spodbujati SPTE in razvoj več takih projektov. V okviru referenčnih projektov smo razvili

Petrol želi doseči cilj, da bi v lokalnih skupnostih in gospodarstvu prepoznali, kako

številna orodja in pristope za pospeševanje priprave projektov SPTE, prav tako ponujamo pomoč in svetovanje pri pripravi in izvedbi projektov.

V preglednici 10 prikazujemo izvedene projekte SPTE, katerih primarni energent je ZP.

Preglednica 10: Izvedeni projekti SPTE skupine Petrol v obdobju 2010–2012

Nazivna moč naprave	Lokacija	Proizvodnja toplote (MWh/leto)	Proizvodnja elektrike (MWh/leto)	Poraba energenta (m³ ZP/leto)	Količinski energetski prihranek (m³ ZP/leto)*	Okolijski prihranki (ton CO ₂ /leto)**	Leto zaključka investicije	Projekt izvedel
mSPTE 30kWe/60kWt	Slov. Bistrica***	-	-	-	-	-	2012	Petrol d.d., Ljubljana
mSPTE 30kWe/60kWt	Mengeš***	-	-	-	-	-	2012	Petrol d.d., Ljubljana
mSPTE 30kWe/60kWt	Mengeš***	-	-	-	-	-	2012	Petrol d.d., Ljubljana
mSPTE 30kWe/60kWt	Vodice***	-	-	-	-	-	2012	Petrol d.d., Ljubljana
mSPTE 30kWe/60kWt	Domžale***	-	-	-	-	-	2012	Petrol d.d., Ljubljana
mSPTE 30kWe/60kWt	Tržič	73	33	12.700	6.350	12,0	2012	Petrol d.d., Ljubljana
mSPTE 30kWe/60kWt	Slov. Bistrica	86	35	14.300	7.150	13,6	2012	Petrol d.d., Ljubljana
mSPTE 30kWe/60kWt	Mengeš	54	25	8.900	4.450	8,5	2012	Petrol d.d., Ljubljana
mSPTE 30kWe/60kWt	Trzin	92	37	14.500	7.300	14,0	2012	Petrol d.d., Ljubljana
mSPTE 30kWe/60kWt	Gornja Radgona	68	31	11.700	5.850	11,1	2012	Petrol d.d., Ljubljana
mSPTE 30kWe/60kWt	Tržič	170	84	29.100	14.500	28,0	2011	Petrol d.d., Ljubljana
mSPTE 30kWe/60kWt	Muta	144	72	24.800	8.263	15,7	2011	Petrol Energetika d.o.o.
mSPTE 30kWe/60kWt	Tržič	174	84	31.200	15.600	29,6	2010	Petrol d.d., Ljubljana
mSPTE 30kWe/60kWt	Slov. Konjice	199	97	34.500	17.500	33,2	2010	Petrol d.d., Ljubljana
mSPTE 30kWe/60kWt	Slov. Bistrica	208	101	35.200	17.700	33,7	2010	Petrol d.d., Ljubljana
SPTE1 999kWe/1.145kWt	Planina Kranj	9.732	8.491	2.244.000	718.421	1.365,0	2012	Petrol d.d., Ljubljana
SPTE2 3.349kWe/3.269kWt	Planina Kranj	13.076	13.396	3.300.000	1.114.211	2.117,0	2012	Petrol d.d., Ljubljana
SPTE3 600kWe/654kWt	Hrastnik	5.500	5.500	1.308.184	411.579	782,0	2011	Petrol Energetika d.o.o.
SPTE Unior 2: 637kWe, 766kWt	Zreče	5.422	5.070	1.360.000	429.374	815,8	2011	Petrol Energetika d.o.o.
SPTE2 1.560kWe/1.586 kWt	Hrastnik	6.200	6.200	1.525.071	464.211	882,0	2010	Petrol Energetika d.o.o.

* Izračun izkoristka SPTE po 7. členu Uredbe o določanju količine električne energije, ki je proizvedena v soproizvodnji toplote in električne energije z visokim izkoristkom, ter določanju izkoristka pretvorbe energije biomase (Ur. l. št. 37/2009).

** Pri izračunu emisijskega prihranka upoštevamo: iz 1 Sm³ zemeljskega plina pri zgorevanju nastane 1,9 kg CO₂.

*** Obratovanje naprav se je začelo februarja 2013.

V stanovanjskih objektih (na fotografiji Planina Kranj) uspešno izvajamo projekte učinkovite rabe energije.

V stanovanjskem naselju Planina Kranj do učinkovite rabe energije in nižjih stroškov

S celovito rekonstrukcijo sistema daljinskega ogrevanja 4.300 stanovanjskih enot se je znižala poraba primarne energije za pripravo in distribucijo vode za ogrevanje, znižali so se tudi stroški ogrevanja. Na Planini Kranj smo leta 2012 postavili dve napravi, SPTE1 in SPTE2. Z vgradnjo SPTE se je na letni ravni izpust CO_2 v ozračje skupno zmanjšal za 3.482 t v primerjavi z ločeno proizvodnjo elektrike in toplote. Ta projekt smo izvedli Petrol, Gorenjske elektrarne, HSE in Domplan, ki smo ustanovili podjetje Soenergetika d.o.o., katerega četrtinski lastnik je Petrol d.d., Ljubljana. Za delovanje SPTE je bilo treba prenoviti

regulacijo v toplotni postaji kotlovnice, toplotno postajo v stanovanjskih objektih in centralni nadzorni sistem. Projekt podpira državno energetska politiko zmanjševanja rabe primarne energije, uporabe alternativnih virov in zmanjševanja emisij toplogrednih plinov. Obe napravi imata združeno okvirno električno moč 4.300 kWe, kot vhodni energent se uporablja zemeljski plin. Po izvedenih investicijah so uporabniki upravičeni do letnega znižanja stroškov proizvodnje toplotne energije v višini 201.000 EUR brez DDV, ki ga letno usklajujejo z inflacijo še deset let po izvedbi projekta. S projektom Planina Kranj je Petrol postal ponosen prejemnik nagrade EUREM za evropskega energetskega menedžerja leta 2011.

Prenova kotlovnice in vgradnja SPTE

V nekaterih primerih pri odjemalcih izvedemo sočasno prenovu kotlovnice in vgradnjo SPTE z namenom, da je oskrba s toploto optimalna.

Pri izvedenih projektih prenove kotlovnice in vgradnje SPTE smo prihranili **21 tisoč m^3** zemeljskega plina in **4.218 t CO_2** .

V obdobju 2010 do 2012 smo izvedli prenovu ogrevanja objektov Univerze v Mariboru, objektov Mestne občine

Kranj in toplarne na Ravnah na Koroškem, kjer sedaj letno proizvedemo skoraj 48 tisoč MWh toplote in več kot 33 tisoč MWh elektrike. V preglednici 11 prikazujemo izvedene projekte, katerih primarni energent je zemeljski plin.

Preglednica 11: Izvedeni projekti prenove kotlovnice in vgradnje SPTE skupine Petrol v obdobju 2010–2012

Nazivna moč kotlov in nazivna moč SPTE	Lokacija	Proizvodnja toplote (MWh/leto)	Proizvodnja elektrike (MWh/leto)	Poraba (m ³ ZP/leto)	Količinski energetski prihranek (MWh/leto)*	Okolijski prihranek (ton CO ₂ /leto)**	Leto zaključka investicije	Projekt izvedel
Kotlovnica (kotla 560 kW, 599 kW + SPTE 81 kWt, 50 kWe)	Maribor; Univerza – študentski domovi	2.524,30	200,00	289.497	63,5	12,0	2012	Eltec Petrol d.o.o.
Kotlovnica (kotla 285 kW, 300 kW + TČ 270 kW+ SPTE 81 kWt, 50 kWe)	Kranj; objekti mestne občine	747,00	200,00	66.204	83,0	15,8	2012	Eltec Petrol d.o.o.
Kotlovnica (kotla 2x1000 kW, + SPTE 81 kWt, 50 kWe)	Maribor; Univerza; Ekonomsko-poslovna fakulteta	1.425,11	200,00	179.314	329,3	62,6	2011	Eltec Petrol d.o.o.
Toplarna (kotla 2 x 13,3 MW + SPTE: 8,2 MWe/8,3 MWt)	Ravne na Koroškem	42.528,00	32.676,00	9.759.403	20.448,0	4.102,6	Leta 1999 izvedena SPTE, leta 2011 pa prenova kotlarne	Petrol Energetika d.o.o.
Kotlovnica (kotla 500 kW, 508 kW + SPTE 81 kWt, 50 kWe)	Maribor; Univerza – knjižnica	560,45	200,00	85.315	132,9	25,3	2010	Eltec Petrol d.o.o.

* Izračun energijskega prihranka: razlika med rabo primarnega energenta pred prenovo kotlovnice in po njej z upoštevanjem izračunanega izkoristka SPTE po 7. členu Uredbe o določanju količine električne energije, ki je proizvedena v soprodukciji toplote in električne energije z visokim izkoristkom, ter določanju izkoristka pretvorbe energije biomase (Ur. l. št. 37/2009).

** Pri izračunu emisijskega prihranka upoštevamo: iz 1 Sm³ zemeljskega plina pri zgorevanju nastane 1,9 kg CO₂.

Proces posodobitve ravenske toplarne poteka v več fazah

Obnova in modernizacija daljinskega ogrevanja na Ravnah na Koroškem poteka v več fazah in traja že dobro desetletje. Na Ravnah upravljamo enoto SPTE že od leta 1999. Leta 2009 smo zamenjali toplotne izmenjevalnike in povečali izkoristke proizvodnje toplote za 3 %. Poleti 2011 smo prenovili toplarno (prva faza), zastarele, nezanesljive in potratne kotle pa zamenjali z dvema novima energijsko učinkovitejšima kotloma. Višina investicije je znašala 1,9 milijona EUR. Prenova je izboljšala učinkovitost pretvorbe primarnega goriva ter zanesljivost proizvodnje vršne toplote pri daljinskem ogrevanju. Z zamenjavo vročevodnih kotlov se je izboljšala učinkovitost pretvorbe ZP za 14,2 %. Pri letni proizvodnji 12.000 MWh je letna emisija CO₂ manjša za okrog 400 t. Po koncu kurilne sezone 2012/13 je bilo na kogeneraciji opravljenih že 60.000 obratovalnih ur in poleti 2013 se začne druga faza rekonstrukcije toplarne – generalna obnova vseh treh modulov. S kogeneracijo zagotavljamo do 80 % vseh potreb po toploti na Ravnah in tako že izpolnjujemo zahtevo Direktive 2012/27/EU o energetski učinkovitosti, ki predpisuje najmanj 75-odstotni delež soprodukcije pri proizvodnji daljinske toplote.

Leta 2013 bomo po generalni obnovi modulov izboljšali izkoristek proizvodnje električne energije za 1 %. Leta 2017 pa bomo vgradili tri nove module za soprodukcijo elektrike in toplote nekoliko manjše nazivne toplotne moči in tako zagotovili nadaljevanje obratovanja za naslednje desetletje.

Z novimi vročevodnimi kotli v ravenski toplarni smo izboljšali učinkovitost pretvorbe zemeljskega plina za dobrih 14 %.

Izkoriščanje odpadne toplote

Ne pozabljamo na odpadno toploto, ki jo naši odjemalci lahko prav tako koristno uporabijo. V preglednici 12 navajamo primer izkoriščanja odpadne toplote za ogrevanje pisarn in industrijskih objektov v Petrolu Energetika d.o.o. ter primer Uniorja, d.d., kjer se odpadna toplota poleg ogrevanja prostorov uporablja še za pripravo tople sanitarne vode. Z izkoriščanjem odpadne toplote predstavljenih projektov dosegamo energetski prihranek 1.606 MWh/leto in 328,2 t CO₂ okoljskega prihranka.

Preglednica 12: Izvedeni projekti izkoriščanja odpadne toplote v skupini Petrol v obdobju 2010–2012

Izvor odpadne toplote	Lokacija	Proizvodnja toplote (MWh/leto)	Količinski energetski prihranek MWh/leto	Okoljski prihranek (ton CO ₂ /leto)	Leto zaključka investicije	Projekt izvedel
Odpadna toplota iz kompresorjev	Petrol Energetika, poslovna enota Štore	300	3.000	67,0	2012	Petrol Energetika d.o.o.
Odpadna toplota iz kompresorjev in dimnih plinov iz kalilno propustnih peči	UNIOR, d.d., Zreče	1.306	1.306	261,2	2012	Petrol d.d., Ljubljana

Izraba odpadne toplote v podjetju Unior – IOT Unior

Petrol d.d., Ljubljana, je v sodelovanju s podjetjem Unior, Kovaška industrija, d.d., zgradil sistem za izkoriščanje odpadne toplote zračnih kompresorjev, odpadne toplote dimnih plinov, ki nastanejo z izgorevanjem zemeljskega plina v kalilno propustnih pečeh. Obseg izrabe odpadne toplote zračnih kompresorjev je

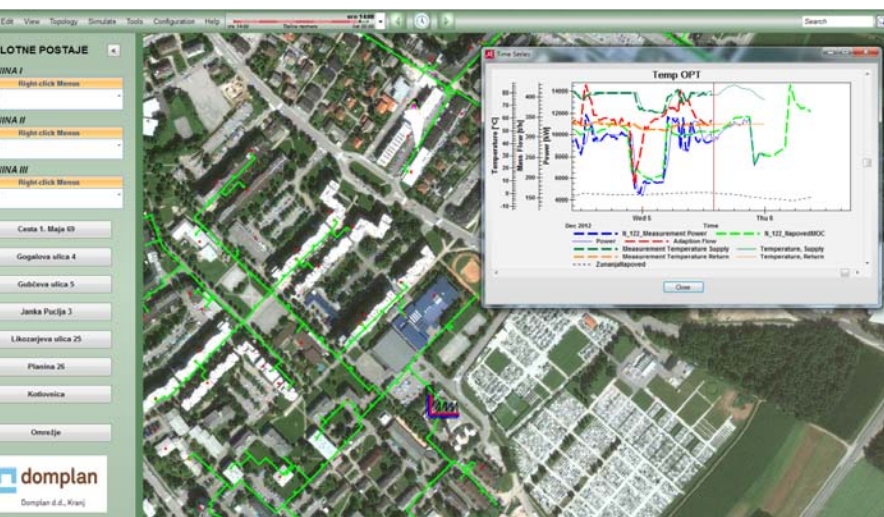
dvakrat večji od obsega izrabe odpadne toplote kalilno propustnih peči. S prenosniki toplote se odpadna toplota prek razvodnega sistema uporablja za ogrevanje prostorov in pripravo tople sanitarne vode v prostorih podjetja Unior, Kovaška industrija, d.d., v Zrečah.

Projekti tehnično-ekonomske optimizacije sistemov daljinskega ogrevanja

Za tehnično-ekonomsko optimizacijo sistemov daljinskega ogrevanja uporabljamo programsko orodje Termis, ki omogoča upravljanje teh sistemov na podlagi podatkov v realnem času. S tem lahko izboljšamo hidravlične in termične razmere ter učinkovitost upravljanja sistemov daljinskega ogrevanja ob hkratnem zniževanju proizvodnih in obratovalnih stroškov.

Orodje omogoča optimiranje vstopne temperature in obratovanja črpalk ter zagotavlja zelo hitro vračilo investicije.

V Sloveniji izvajamo navedene storitve že od leta 2006, prisotni smo pri večini distributerjev daljinske energetike. S storitvami tehnično-ekonomske optimizacije sistemov daljinskega ogrevanja smo prisotni tudi na trgih Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter Srbije. V preglednici 13 prikazujemo izvedene projekte, pri katerih poleg implementacije programskega orodja Termis izvajamo še dodatne ukrepe za doseganje optimizacije sistemov daljinskega ogrevanja. Z izvedenimi projekti tehnično-ekonomske optimizacije sistemov daljinskega ogrevanja smo na letni ravni prihranili 50.095 MWh energije in 14.026 t emisij CO₂.

Prikaz delovanja programskega orodja Termis na sistemu daljinskega ogrevanja Planina v Kranju

Preglednica 13: Izvedeni projekti tehnično-ekonomske optimizacije sistemov daljinskega ogrevanja podjetja Eltec Petrol d.o.o. v obdobju 2007–2012

Distributer toplote	Količinski energetski prihranek MWh/leto	Okoljski prihranki (ton CO ₂ /leto)*	Dodatne izvedene aktivnosti/ukrepi	Začetek izvajanja – zaključek pogodbe
Centralno grijanje, d.d., Tuzla	3.013,76	843,85	Dobava in implementacija orodja za optimizacijo sistema daljinskega ogrevanja mesta Tuzla	2011–2012
HEP Esco Zagreb	13.559,96	3.796,79	Dobava opreme in izvedba storitev za tehnično-ekonomsko optimizacijo distribucije toplotne energije v Zagrebu	2011–2012
Domplan, d.d., Kranj	1.032,00	288,96	Pogodbeno zagotavljanje znižanja toplotnih izgub v sistemu daljinskega ogrevanja Planina (rekonstrukcija toplotnih postaj, uvedba daljinskega nadzora in upravljanja)	2010–2012
Komunala Trbovlje	290,00	81,20	Izvedba temperaturne optimizacije	2010
JKP Beogradske elektrane, Beograd	30.000,00	8.400,00	Izvedba temperaturne optimizacije	2009–2012
Energetika Maribor	1.052,00	294,56	Izvedba temperaturne optimizacije	2008
Jeko-In JKP d.o.o., Jesenice	1.147,00	321,16	Zagotavljanje znižanja rabe proizvedene toplotne energije (rekonstrukcija toplotnih postaj, uvedba daljinskega nadzora in upravljanja)	2007–2012 (posamezni ukrepi, izvedeni v različnih časovnih obdobjih)

* Upoštevan emisijski faktor 0,28 kg CO₂/kWh

Prihranke električne energije ustvarjamo z ustrezno razsvetljavo

Razsvetljava v nestanovanjskem sektorju predstavlja skoraj 40 % porabe električne energije. Zato zlasti v javnem in industrijskem sektorju z uvajanjem celovitih rešitev učinkovite razsvetljave delujemo v smeri zmanjšanja rabe energije in okoljskih obremenitev. V okviru celovitih rešitev nudimo sistem celovitega upravljanja, sistem daljinskega nadzora in upravljanja ter sisteme odčitavanja rabe električne energije v prižigališčih.

Naši naročniki so tako veliki industrijski odjemalci (Acroni d.d.) kakor tudi lokalne skupnosti (občina Bled, Kranj in Gorje). S predelavo cestne in industrijske razsvetljave v skladu z veljavno zakonodajo in ukrepi za varčevanje električne energije smo pri navedenih naročnikih dosegli pomembne prihranke, ki jih prikazujemo v preglednici 14.

Pri izvedenih projektih učinkovite razsvetljave smo prihranili več kot **2.000 t emisij CO₂** in **4.395 MWh energije**.

Prenova javne razsvetljave na Bledu skladno z zahtevami zakonodaje o znižanju svetlobnega onesnaževanja

Preglednica 14: Izvedeni projekti optimiziranja razsvetljave podjetja Eltec Petrol d.o.o. v obdobju 2007–2012

Tip razsvetljave	Lokacija	Povprečna letna raba el. energije (MWh)	Količinski energetski prihranek po izvedbi ukrepov (MWh)	Okoljski prihranki (ton CO ₂ /leto)*	Aktivnosti/ukrep	Leto zaključka investicije	Investitor
Javna razsvetljava	Občina Bled	547,29	166,22	76,96	Predelava cestne razsvetljave z veljavno zakonodajo in izvedba ukrepov za zagotovitev prihranka električne energije	2012–2027	Občina Bled
Notranja razsvetljava	MO Kranj: pokriti olimpijski bazen Kranj, OŠ France Prešeren, Športna dvorana Planina	1.726,90	159,14	73,68	Rekonstrukcija razsvetljave	2012	MO Kranj, Eltec Petrol d.o.o., Petrol d.d., Ljubljana (program zagotavljanja prihrankov energije končnim odjemalcem)
Industrijska razsvetljava	Jesenice: Acroni, d.d., obrat Vroča valjarna	7.321,61	4.070,25	1.884,52	Posodobitev razsvetljave, izvedba avtomatizacije s centralnim nadzornim sistemom in pogodbeno zagotavljanje prihrankov električne energije	2007–2012	Eltec Petrol d.o.o.

*Upoštevan emisijski faktor 0,463 kg CO₂/kWh

Učinkovita industrijska razsvetljava v podjetju Acroni

V podjetju Acroni smo v letih 2004–2012 pogodbeno zagotavljali prihranke. Zamenjali smo stropne luči, stikalne bloke, uvedli možnost lokalnega in daljinskega upravljanja, krmiljenja iz nadzornega centra, uvedli števec porabe električne energije z daljinskim odčitavanjem in spremljanje kakovosti električne energije.

Skupni prihranek električne energije je letno 10 GWh. Doseženi so bili tudi drugi pomembni učinki, kot je tri- do desetkrat boljša osvetljenost prostorov, preprostejše upravljanje razsvetljave, preprostejše vzdrževanje in možnost analize rabe električne energije. Za ta projekt je podjetje prejelo nagrado programa Greenlight, ki se izvaja pod okriljem Evropske komisije, Direktorata za energijo in transport.

Podjetju Acroni pogodbeno zagotavljamo prihranke električne energije 10 GWh letno.

Do učinkovitega upravljanja energije s celostnim pristopom

Pogosto izvajamo zelo kompleksne, večletne projekte, zato da učinkovito oskrbimo svoje naročnike z viri. Ker so rešitve celovite, zahtevajo različne kombinacije ukrepov, prilagojenih naročniku.

V preglednici 15 navajamo projekte, ki se izvajajo, različne dejavnosti in ukrepe za učinkovito rabo energije. Predstavljeni projekti so bili realizirani na podlagi sklenjenih pogodb o zagotavljanju prihrankov

z naročniki. Glede na referenčno rabo zdaj naši naročniki porabijo za 5.380 MWh manj energije na leto, precejšnji pa so tudi njihovi okoljski prihranki, in sicer 2.126 t CO₂.

Preglednica 15: Projekti izvajanja in optimiziranja ukrepov učinkovite rabe energije podjetja Eltec Petrol d.o.o. v obdobju 2002–2012

Tip energenta	Objekt	Povprečna letna raba energije (MWh)	Količinski energetski prihranek glede na referenčno rabo (MWh)	Okoljski prihranki (t CO ₂ /leto)	Aktivnost/ukrep	Leto zaključka investicije
ZP (daljinsko ogrevanje)	Celje: Celjski sejem – hala A in B	980,05	724,84	202,96	Prenova ovoja, klimatov in toplotne podpostaje	2011/2025
Elektrika	Celje: Celjski sejem – hala A in B	443,09	135,37	62,68	Predelava klimatov in razsvetljave	2011/2025
Elektrika	Maribor: objekti Univerze Maribor	3.822,98	941,38	435,86	Predelava priprave STV iz elektrike na vročevod in prenova notranje razsvetljave	2010/2025
ZP	Kranj: pokriti olimpijski bazen	1.964,69	2.118,69	688,39	Nadomestitev stare kotlovnice KOEL z novo na ZP, prenova klimatske naprave z rekuperacijo in dovlaževanjem, membranska filtracija, dograditev toplotnih črpalk voda – voda, rekonstrukcija ovoja	2007/2017 (posamezni ukrepi izvedeni v različnih časovnih obdobjih)
ZP/KOEL	Kranj: objekti MO Kranj	5.089,09	1.459,71	735,76	Uvedba toplotne regulacije, hidravlično uravnoteženje, rekonstrukcija steklene fasade na OŠ Stane Žagar, uvedba energetskega upravljanja	2002/2017 (posamezni ukrepi izvedeni v različnih časovnih obdobjih)

Mestna občina Kranj z našo pomočjo povečuje prihranke toplotne energije.

Mestna občina Kranj si je že leta 2002 postavila cilj, da bo učinkovito porabljala energijo in uvedla OVE. Izvajalec pogodbenega zagotavljanja prihrankov na 14 objektih v občinski lasti s skupno površino 73.000 m² (osnovne šole, športni objekti, objekt MO Kranj) jamči povprečno 19 % prihrankov toplote. Leta 2003 je izvajalec na podlagi pogodbene dobave toplote zgradil novi kotlovnici za dva pogodbeni objekta. Nadaljevanje je sledilo leta 2007 z ukrepi na objektu pokritega olimpijskega bazena, ki prinašajo 50 % prihrankov toplotne energije in 85 % tople vode za pranje filtrov v bazenski tehniki. Nadaljnji ukrepi so bili izvedeni na objektu MO Kranj, kjer je bil na podlagi pridobljene koncesije za ogrevanje in hlajenje objekta celovito prenovljen interni sistem ogrevanja, uvedeno je bilo centralno hlajenje namesto lokalnih sistemov split, SPT z visokim izkoristkom in na streho objekta

je bila nameščena fotovoltaična elektrarna.

Leta 2012 se je projekt nadaljeval z obnovo ovoja na objektu ene od osnovnih šol, kjer je bil zamenjan energent, in s soproizvodnjo toplote in elektrike z visokim izkoristkom. Zadnji ukrepi so bili izvedeni na pokritem olimpijskem bazenu in letnem kopališču, kjer so se dopolnili s projektom REAAL (Renewable Energy Across the Alpine Land). Bazen je dobil celotno novo strešno kritino in novo hidro- in toplotno izolacijo ter sončne kolektorje. S toplotnimi črpalkami, ki omogočajo uporabo geotermalne energije, je bil dosežen cilj izkoriščanja OVE in nižanja rabe energije.

Projekt financira izvajalec Eltec Petrol d.o.o., pri zadnjih ukrepih je vključeno tudi financiranje MO Kranj. Pomembna so tudi nepovratna sredstva iz razpisov RS in projekta REAAL. Skupno je bilo v opisane ukrepe vloženih 4.500.000 EUR brez DDV.

Fotovoltaične elektrarne so del celostnega projekta energetske učinkovitosti, ki ga izvajamo za Univerzo v Mariboru.

Univerza v Mariboru zanesljivo na poti do energetske učinkovitosti

S projektom Pogodbeno zagotavljanje prihrankov, pogodbeno oskrba s toploto in energetska upravljanje v pogodbeni dobi 2010–2025 zmanjšujemo rabo toplotne in električne energije in stroške energentov, zagotavljamo zanesljivo oskrbo s toplotno energijo in proizvodnjo toplotne in električne energije iz OVE in SPTE. Investicija v višini dobrih 5 milijonov EUR se izvaja po sklopih. Prvi sklop zajema gradnjo vročevodnega omrežja med objekti Študentskega kampusa in priključitev teh objektov na sistem daljinskega ogrevanja Energetike Maribor. S predelavo sistemov sanitarne tople vode iz elektrike na daljinsko ogrevanje ter z opustitvijo kotlovnice na KOEL so se poleg prihrankov zaradi boljšega izkoristka v kWh znižali tudi

stroški energije zaradi prehoda na cenejši vir energije. Drugi sklop zajema predelavo razsvetljave na posameznih objektih in uvedbo energetskega upravljanja, tretji gradnjo fotovoltaičnih elektrarn in zadnji predelavo kotlovnice z uvedbo SPTE.

Učinki na letni ravni:

- prihranek električne energije: 951.757 kWh,
- prihranek toplotne energije: 893.833 kWh,
- prodaja električne energije: 7.386.348 kWh,
- prodaja toplotne energije: 10.188.809 kWh,
- proizvodnja električne energije iz OVE: 520.000 kWh,
- proizvodnja električne energije iz SPTE: 600.000 kWh.

S svojim znanjem do optimizacije vodovodnih sistemov

Razvijamo celovite rešitve gospodarnega načrtovanja, gradnje, obnove, vzdrževanja in upravljanja proizvodnih virov, distribucije in rabe pitne vode. Skrbimo, da vodovodni sistem deluje brezhibno, stabilno in ekonomsko uspešno. V preglednici 16 navajamo izvedene projekte optimizacije vodovodnih sistemov, s katerimi smo precej znižali porabo vode.

Preglednica 16: Pregled izvedenih projektov optimizacije vodovodnih sistemov podjetja Eltec Petrol d.o.o. v obdobju 2008–2012

Vrsta ravnanja	Optimizacija procesov obratovanja sistema oskrbe s pitno vodo in poslovnega procesa upravljavca	Membranska filtracija bazenske odpadne vode
Vrsta naprave	Vodovodni sistem	Membranska filtracija
Lastnik naprave	MO Kranj	MO Kranj
Upravljevec naprave	KP Komunala Kranj; PE vodovod	Zavod za šport Kranj
Lokacija	Območje MO Kranj	Pokriti olimpijski bazen Kranj
Kapaciteta naprave	Distribucija okoli 10 milijonov m ³ pitne vode letno	7 m ³ /h
Leto investicije/Pogodbena doba	2012/10 let	2008/9 let
Parametri kakovosti pred začetkom investicije	- Vodne izgube: 42 % - Vodna povračila: ~480.000 EUR letno - Električna energija: ~160.000 EUR letno	Raba vode za pranje filtrov, dopolnjevanje bazenov, prhe, čiščenje, meritve: 25.550 m ³ letno
Parametri kakovosti v prvem letu po izvedeni investiciji	- Vodne izgube: 40 % - Vodna povračila: ~466.500 EUR letno - Električna energija: ~155.000 EUR letno	Raba vode za pranje filtrov, dopolnjevanje bazenov, prhe, čiščenje, meritve: 3.832 m ³ letno
Parametri kakovosti po preteku pogodbene dobe	- Vodne izgube: 32 % - Vodna povračila: ~410.000 EUR letno - Električna energija: ~136.500 EUR letno	Raba vode za pranje filtrov, dopolnjevanje bazenov, prhe, čiščenje, meritve: 3.832 m ³ letno
Okoljske in ekonomske prednosti izvedenega projekta	Znižanje vodnih izgub in posledično količin načrpane pitne vode, znižanje rabe električne energije	Letni prihranek vode: 21.718 m ³

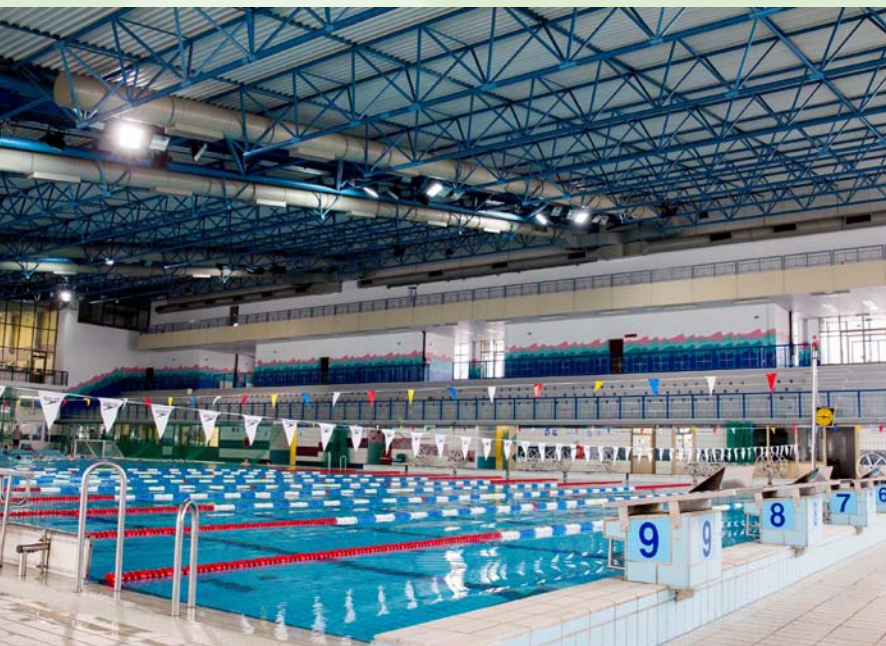
Tehnično-ekonomske optimizacije vodovodnih sistemov

Investitor, Javno podjetje Komunala Kranj, je pristopil k tehnično-ekonomski optimizaciji vodovodnega sistema (TEOVS) v MO Kranj. Sistem omrežja sestavlja vodovod skupne dolžine več kot 600 km (okoli 200 km priključnega omrežja) in približno 150 objektov in naprav. Priključenih porabnikov je približno 22.000, kar zajema oskrbo skoraj 92.000 prebivalcev. Letno se v sistemu distribuira več kot 10 milijonov m³ vode, pri tem nastaja približno 42 % vodnih izgub. Storitve TEOVS, ki jamči prihranek, se izvaja od septembra 2012 naprej v obdobju 10 let. Vrednost pripravljalnih storitev znaša 2,5 milijona EUR.

Cilji projekta so:

- vzpostavitev učinkovitega nadzora nad obratovanjem vodovodnega omrežja,
- zmanjševanje vodnih izgub in stroškov porabljene energije,
- povečanje zanesljivosti obratovanja sistema za oskrbo z vodo (ugotoviti kritične odseke in potrebne nadomestitve),
- zmanjševanje stroška vzdrževanja vodovodnega omrežja,
- povečanje stopnje varnosti in zmanjševanje tveganja pri zagotavljanju skladnosti in zdravstvene ustreznosti pitne vode na poti od vodnega vira do odjemnega mesta pri uporabniku.

Z izvajanjem storitev lastniku (občini) omogočamo tudi učinkovitejšo porabo navedenih sredstev, ki jih ima na voljo za obnovo vodovodnega omrežja.

V olimpijskem bazenu Kranj Eltec Petrol d.o.o. s celovitimi ukrepi zagotavlja 21.718 m³ prihranka porabe vode letno.

Poraba vode za pranje filtrov v olimpijskem bazenu v Kranju je manjša za 85 %

Investitor in izvajalec Eltec Petrol d.o.o. dosega s projektom pogodbenega zagotavljanja prihrankov v pokritem olimpijskem bazenu Kranj odlične rezultate. Učinki projekta se kažejo v zmanjšanju porabe vode za 21.718 m³ letno, kar znaša 85 % porabe vode v preteklosti.

V Velenju skrbimo za nadzor stanja v omrežju

V velenjski občini gradimo sistem za daljinski nadzor stanja v omrežju. Višina investicije je 2 milijona EUR, investitor je MO Velenje, projekt pa traja do leta 2015. Gre za upravljanje štirih vodovodnih sistemov v skupni dolžini nekaj manj kot 640 km omrežja. Letno distribuirajo v sistem več kot 5 milijonov m³ vode, ocenjene vodne izgube pa se gibljejo v višini 25 %.

Čiščenje odpadnih voda v lokalnih skupnostih in industriji

S koncesijo za opravljanje občinske obvezne gospodarske javne službe čiščenja odpadne vode in s pogodbenim izvajanjem čiščenja odpadnih voda v industriji smo si pridobili bogate izkušnje.

Na treh komunalnih čistilnih napravah smo leta 2012 prečistili **2.655.157 m³ odpadnih voda.**

Leta 2012 smo na čistilnih napravah (ČN) Murska Sobota, Mežica in Sežana prečistili 2.655.157 m³ odpadnih voda, ki se očiščene iztekajo v reko Ledavo, Mežo in

podtalje (preglednica 17). Naprave čistijo komunalne in padavinske vode, ki se po kanalizacijskem sistemu dovedejo do naprave. Odpadne vode na dotoku so različno obremenjene zaradi več dejavnikov, kot so: nihanje porabe pitne in sanitarne vode prek dneva v gospodinjstvih, vpliv priključenih obrtnikov, industrije,

šol in drugih ustanov ter vpliv deževnice v primeru mešanega kanalizacijskega sistema. Na ČN čistimo tudi vsebine iz greznic, ki se pripeljejo na lokacijo. Redno izvajamo interne laboratorijske meritve posameznih parametrov na dotoku in iztoku, s čimer se dnevno nadzirata kakovost očiščene odpadne vode in proces biološkega čiščenja. Prav tako se opravlja monitoring delovanja čistilnih naprav in iztočnih vod bioplinarne Ihan, ki ga izvajajo pooblašeni izvajalci. Pogostost in obseg meritev je določena v OVD za vsako lokacijo posebej. Vse vrednosti parametrov, izmerjenih na ČN Murska Sobota, Mežica in Sežana, so skladne z veljavnimi uredbami in izdanimi OVD, prav tako naprave čezmerno ne obremenjujejo okolja.

V Murski Soboti izvajamo obvezno gospodarsko javno službo čiščenja odpadnih voda. Na fotografiji je tamkajšnja čistilna naprava.

Preglednica 17: Izgradnja in upravljanje naprav za čiščenje odpadnih vod

Lokacija naprave	Kapaciteta naprave (PE*)	Lastnik naprave	Leto zaključka investicije	Parametri kakovosti 2012	Okoljske prednosti
Izvajanje obvezne gospodarske javne službe čiščenja odpadne vode					
Centralna čistilna naprava Mežica	4.000	Petrol d.d., Ljubljana	2005	93,5 % učinek čiščenja (KPK)	Izboljšana kakovost vodotoka Meža
Centralna čistilna naprava Murska Sobota	42.000	Petrol d.d., Ljubljana	2004	98,9 % učinek čiščenja (BPK-5)	Izboljšana kakovost vodotoka Ledava
Centralna čistilna naprava Sežana	6.000	Petrol d.d., Ljubljana	2001	95,6 % učinek čiščenja (KPK)	Povečana kakovost podzemne vode
Upravljanje industrijskih čistilnih naprav po načelu outsourcinga – pogodbeno izvajanje storitev čiščenja odpadne vode					
Industrijska čistilna naprava Papirnice Vevče	28.000	Papirnica Vevče (v upravljanju Petrola d.d., Ljubljana)	2008	1.322 EO** (iztok iz BČN)	Izboljšana kakovost reke Ljubljanice

* PE – populacijski ekvivalent, enota onesnaženja, ki ga povzroči en človek na dan in se izraža z različnimi parametri (organsko onesnaženje KPK, BPK5, dušik, fosfor)

** EO – enota obremenitve

Nižamo obremenitve izpustov odpadne vode v kanalizacijo

V bioplinarni Ihan smo leta 2010 investirali 250.000 EUR v nakup »stripping« kolone za odstranjevanje dušikovih spojin iz odpadne vode. Stripping je fizikalno-kemijska odstranitev dušika v odpadni procesni vodi, ki nastane pri anaerobni razgradnji z uporabo apna in žveplove kisline. Tako se je zmanjšala poraba vode, saj se obdelana voda lahko uporabi za proces, poleg tega se je tudi znižala obremenitev izpusta odpadne vode v kanalizacijo. Nadaljnje čiščenje odpadne vode se izvede na centralni ČN Domžale.

Skrbno vzdržujemo in posodabljammo čistilne naprave

Leta 2012 smo na centralni ČN Sežana izvedli rekonstrukcijo naprave, s katero izboljšujemo delovanje in povečujemo učinke čiščenja. Investicija v višini 175.000 EUR je zajemala rekonstrukcijo vhodnega črpališča, dogradnjo grobih in finih avtomatskih grabelj, obnovo naknadnega usedalnika, peskolova in lovilnika maščob. Z investicijo se je uredila mehanska stopnja čiščenja odpadne vode. Učinki se kažejo v izboljšanjem čiščenju odpadne vode in iztoku brez mehanskih delcev.

V Petrolu domujejo tudi energetske rešitve z obnovljivimi viri energije

Zavedamo se, da bo energetska oskrba prihodnosti vse bolj slonela na obnovljivih virih energije (OVE) ob velikem poudarku na učinkoviti rabi energije. Te smernice razvoja uvajamo v lastnih objektih in pričakujemo velike energetske prihranke. Hkrati smo naredili velike korake pri proizvodnji zelene elektrike za trg. Izpostavljamo fotovoltaične sisteme in bioplinarno.

Obnovljivi viri energije v Petrolovih objektih za lastno rabo

Nadaljujemo prakso povečevanja deleža OVE pri lastni rabi energije. Rešitve ogrevanja zgradb in priprave tople sanitarne vode, ki so se izkazale za najučinkovitejše na pilotnih projektih, bomo prenesli tudi na druge objekte v skupini.

V naših objektih prehajamo s fosilnih goriv, predvsem s KOEL, na OVE. Tudi pri načrtovanju novogradenj je naš cilj, da bi v čim večjem obsegu uporabljali OVE. Posebno pozornost posvečamo ovoju zgradb, opremljamo jih tudi s sistemi nizkotemperaturnega

ogrevanja, sistemi rekuperacije toplote odvedenega zraka in uvajamo druge sodobne rešitve. Pričakujemo, da bomo z vgrajenimi toplotnimi črpalkami prihranili 350 MWh letno, kar istočasno pomeni delež energije, ki smo jo »počrpali« iz okolice.

Gradnja fotovoltaičnih sistemov

S fotovoltaičnimi sistemi pretvarjamo vpadno elektromagnetno valovanje sončevega sevanja neposredno v električno energijo, primerno za oddajo v distribucijsko omrežje in oskrbo končnega odjemalca.

V obdobju 2010–2012 smo v skupini Petrol zgradili 36 fotovoltaičnih elektrarn (preglednica 18), od tega je v 19 primerih investitor Petrol d.d., Ljubljana, v dvanajstih pa Eltec Petrol d.o.o. in v petih primerih posamezne občine s podporo švicarskega finančnega mehanizma. Petrol d.d., Ljubljana, je gradnjo 15 elektrarn leta 2010 na lastnih bencinskih servisih po Sloveniji v letih 2011 in 2012 nadgradil z dodatnimi štirimi elektrarnami na objektih, kjer smo strehe najeli. Skupna kapaciteta letne proizvodnje električne energije znaša načrtovanih 2,75 GWh.

S fotovoltaičnimi sistemi smo zmanjšali emisije za **1.273 t CO₂** letno.

Preglednica 18: Izvedeni projekti gradnje fotovoltaičnih sistemov skupine Petrol v obdobju 2010–2012

Lokacija	Proizvodnja električne energije (MWh/leto)	Okoljski prihranki (ton CO ₂ /leto)*	Leto zaključka investicije	Investitor
15 bencinskih servisov v Sloveniji: Povir S, Povir J, Zaloške J, Tepanje Z-I, Tepanje V-II, Jagodje S, Postojna, Pince J, Podsmreka, Kozina, Vrtojba S-I, Vrtojba J-II, Lormanje, Kp Šmarska, Sl. Bistrica	601,00	278,26	2010–2011	Petrol d.d., Ljubljana
Inplet pletiva	453,00	209,74	2011	Petrol d.d., Ljubljana
NT logistika	207,00	95,84	2011	Petrol d.d., Ljubljana
UNIOR 1 + 2	394,00	182,42	2011–2012	Petrol d.d., Ljubljana
Objekti Univerze v Mariboru: FZV, PEF, FF, FMN, ŠD 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 14	515,06	238,47	2010–2012	Eltec Petrol d.o.o.
Osnovni šoli Besnica in Stična	309,67	143,38	2011	Eltec Petrol d.o.o.
Osnovne šole Gorje, Bled, Poljane, Žiri, Kranjska Gora	241,10	112,56	2012	Občine in švicarski mehanizem
ZD Ivančna Gorica	27,00	12,50	2012	Eltec Petrol d.o.o.

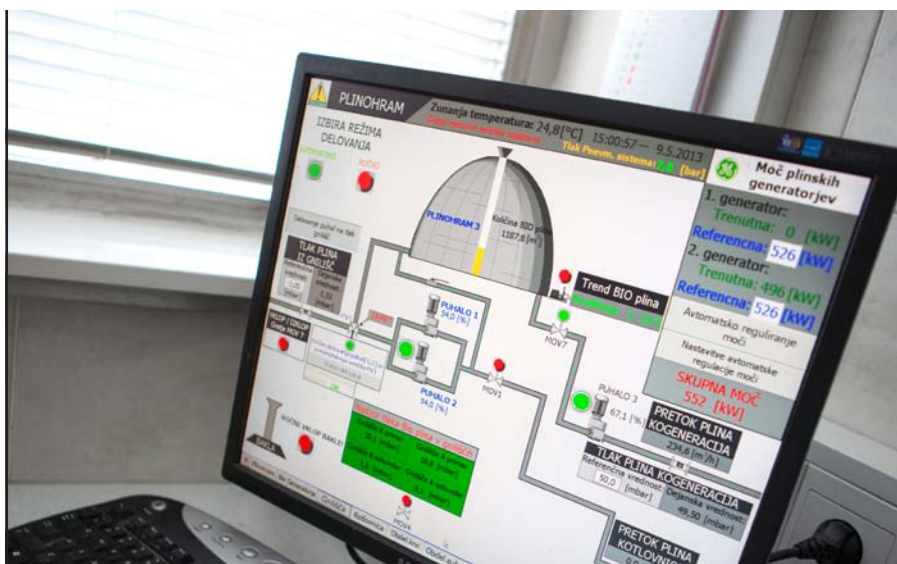
*Upoštevan emisijski faktor 0,463 kg CO₂/kWh

Iz biološko razgradljivih odpadnih snovi proizvajamo elektriko in toploto

V Petrolu smo se v svoji strategiji do leta 2014 zavezali, da bomo razvijali projekte energetske izrabe odpadkov. V bioplinarni Ihan proizvajamo zeleno električno energijo, ki jo oddajamo v omrežje. Vir za proizvodnjo električne in toplotne energije je bioplin, ki nastane pri anaerobni razgradnji biološko razgradljivih spojin v »digestorjih«.

Kot vhodne surovine se uporabljajo odpadne biološko razgradljive snovi, kot so: ostanki hrane v šolah, bolnišnicah, vrtcih, restavracijah itd. – pomije, hrana s pretečenim rokom, odpadki iz mleinarske, pivovarske, oljne industrije, proizvodnje sokov itd. Mešanica metana in ogljikovega oksida (bioplin) s primesmi se na kogeneracijskih motorjih uporabi kot gorivo pri proizvodnji električne energije, kot stranski proizvod nastane toplota.

Na strani 81 med našimi načrti opisujemo, da bomo koristno uporabili stranski proizvod bioplinarne Ihan v obliki toplotne energije v projektu Izkoriščanje odpadne toplote za sušenje blata s čistilnih naprav.

Učinki energetske izrabe odpadkov
Bioplinarne Ihan leta 2012:
Proizvodnja električne energije **7.166 MWh**
Proizvodnja bioplina **3,4 milijona m³**

Varovanje zraka, vode, tal in ravnanje z odpadki

Zaposleni v Petrolu se stalno usposabljammo za varovanje naravnih virov. Leta 2012 je usposabljanje zaposlenih vključevalo predvsem področja: varstvo okolja, požarna varnost, varnost in zdravje pri delu in ravnanje s kemikalijami. Nadgrajujejo se znanja o zahtevah standarda ISO 14001 in politike ravnanja z okoljem. Tovrstnih izobraževanj se dosledno udeležujejo tudi vsi novo zaposleni.

V interni sistem usposabljanja ravnanja z okoljem aktivno vključujemo tudi svoje partnerje in zunanje sodelavce. Pogodbena razmerja s prevozniki naftnih derivatov, izvajalci investicijskih del, izvajalci merjenja ekoloških pokazateljev, dobavitelji potencialno

nevarnega blaga in izvajalci odvoza ter odstranjevanja odpadkov so namreč urejena tako, da zajemajo tudi zahteve po doslednem upoštevanju okoljske zakonodaje in naravovarstvenih meril.

Med pomembnejše pokazatelje aktivnega usposabljanja in ozaveščanja spada tudi vztrajno zmanjševanje števila nezgod pri delu, požarov in nesreč s kemikalijami, katerih vzrok je bodisi neznanje ali slaba usposobljenost zaposlenih. Z doslednim upoštevanjem predpisov, normativov in standardov, z rednim nadgrajevanjem teoretičnih in praktičnih znanj ter s strokovnim izvajanjem in nadzorom tehnoloških procesov Petrol uspešno znižuje število okoljskih nesreč, požarov in nezgod pri delu.

»V Petrolu naredimo vse, da s svojimi odločitvami čim manj vplivamo na ekosistem in pri tem kar najučinkoviteje uporabljamo energijo, vodo ter druge naravne vire.« (PKR)

Zrak

Emisije lahkih ogljikovodikov nastanejo zaradi izhlapevanja pri pretakanju in skladiščenju goriv. Proces zniževanja emisij lahkih ogljikovodikov v Petrolu poteka na vseh treh ključnih elementih distribucijske verige naftnih derivatov: pri skladiščenju, transportu in prodaji. V preglednici 19 so predstavljene emisije v zrak za proces oskrbe z gorivi, ki vključuje skladiščenje, transport in ogrevanje.

Preglednica 19: Kazalniki emisij v zrak za proces oskrbe z gorivi v letih 2011 in 2012 (poročilo POR)

Prizadevamo si za čim manj emisij v zrak in **za kakovost zraka.**

Kazalnik	2011 (ton)	2012 (ton)
Emisije v zrak (žveplov dioksid) ¹	1,17	1,00
Emisije v zrak (dušikov oksid) ²	1,76	2,47
Lahkohlapne organske spojine ³	0,31	0,30
Ogljikov dioksid ⁴	39.420,00	43.046,00

1 Ob upoštevanju kurilnih naprav in logistike

2 Ob upoštevanju logistike (NO_x)

3 Ob upoštevanju emisij iz skladišč naftnih derivatov (lokaciji Zalog in Rače)

4 Ob upoštevanju skladiščenja, transporta in ogrevanja

Emitirani toplogredni plini na ravni matične družbe so se leta 2012 zvišali zaradi večje količine prepeljanega goriva.

Do konca leta 2012 je Petrol skupaj z Zavodom RS za blagovne rezerve (ZRSBR) v skladu z zakonskimi zahtevami vse svoje terminale za tekoča goriva, skladišče goriv Zalog, Rače in Sermin v celoti opremil z napravami za zaprti sistem pretakanja goriv. To velja za vse polnilnice avtocistern in nadzemne rezervoarje, v Instalaciji Sermin tudi za polnilnico železniških cistern. Vsi prenovljeni rezervoarji so opremljeni z notranjimi plavajočimi membranami in nepremičnimi samostoječimi aluminijastimi strehami – kupolami. Vsa tri skladišča imajo enote za vračanje (rekuperacijo) hlapov (tako imenovane VRU-naprave), stene rezervoarjev pa so hkrati obarvane še z belo refleksijsko barvo, ki preprečuje segrevanje goriv in tako znižuje emisije. S tovrstno sanacijo nadzemnih rezervoarjev v terminalih za tekoča goriva smo letne emisije hlapov znižali za več kot 95 %.

Leta 2012 smo v skladišču naftnih derivatov v Zalogu nadgradili procesni krmilnik in s tem povišali standard delovanja VRU, kar znižuje verjetnosti nastanka negativnih vplivov na okolje.

Zaprti sistem pretakanja goriv (prva stopnja) je bil ob koncu leta 2012 nameščen na vseh Petrolovih bencinskih servisih. V skladu z zakonodajo se po prvi stopnji lahko na vseh Petrolovih servisih izvaja pretakanje goriv iz avtocistern v podzemne skladiščne rezervoarje.

Do konca leta 2012 je bilo z drugo stopnjo (pretakanje goriv po zaprtem sistemu v rezervoarje vozil) opremljenih okoli 45 % bencinskih servisov. Vse nove bencinske servise z novjšimi točilnimi napravami opremljamo s sistemom za povratek hlapov. Vgradnja druge stopnje na starejših bencinskih servisih zaradi zastarele opreme skoraj ni mogoča, se pa sistem vračanja hlapov druge stopnje tekoče vgrajuje ob popolnih rekonstrukcijah teh bencinskih servisov.

Ker si prizadevamo za čim manj emisij v zrak in za kakovost zraka, redno izvajamo predpisane monitoringe na izpušnih iz nepremičnih virov onesnaževanja (kurilne naprave) in na posameznih lokacijah bencinskih servisov.

Letni monitoringi emisij lahko hlapnih organskih spojin niso izkazovali neskladnosti. Leta 2012 smo opravili 210 meritev na kurilnih napravah, ugotovili 12 neskladnosti (5,7 % meritev) in odpravili pomanjkljivosti. Večjih posebnosti ali večjih odstopanj emisij od predpisanih parametrov kakovosti in varstva zraka na Petrolovih objektih oziroma lokacijah v letih 2011 in 2012 ni bilo.

S sanacijo nadzemnih rezervoarjev v terminalih za tekoča goriva smo letne **emisije hlapov znižali za več kot 95 %.**

Nove bencinske servise opremljamo s sistemom za povratek hlapov.

Voda

Že leta uspešno omejujemo negospodarno porabo pitne, sanitarne in tehnološke vode. Pri svojem delovanju se Petrol danes srečuje s tremi kategorijami odpadnih voda – meteornimi, tehnološkimi in sanitarnimi. Meteorne vode odvajamo prek tehnološko dovršenih sistemov zbiranja, vsebnost emisij pa se s čiščenjem prek najsodobnejših lovilnikov olj uspešno zmanjšuje tudi pri tehnoloških odpadnih vodah.

V Petrolu smo namestili:
480 lovilnikov olj (kapacitete 3–150 l/s) na bencinskih servisih in skladiščih ter
85 lovilnikov olj v avtopralnicah.

Uvajanje nove in ustrezne tehnologije čiščenja voda prinaša tudi ekonomske in energijske prihranke. Na novih napravah – lovilnikih olj – se na primer opušča monitoring odpadnih voda. Zaradi boljše

tehnologije in kakovosti samih naprav ter vgrajenih delov, kot je npr. »koalescent« (samočistilne lamele),

dosegamo dodatne prihranke tudi pri samem vzdrževanju naprav.

K učinkovitemu izboljševanju stanja odpadnih voda kar največ pripomore načrtno in sistematično nameščanje ustreznih sodobnih čistilnih naprav in lovilnikov olj, vzporedno zmanjševanje rabe neustreznih čistilnih sredstev, večja skrbnost pri vzdrževanju čistilnih naprav ter večja ozaveščenost, kontrola in nadzor zaposlenih. V preglednici 20 prikazujemo izbrane kazalnike na področju vod za osnovno dejavnost oskrbe z gorivi.

Preglednica 20: Kazalniki na področju vod za proces oskrbe z gorivi v letih 2011 in 2012 (poročilo POR)

Kazalnik	2011 (t)	2012 (t)
Kemijska potreba po kisiku	4,27 (upoštevaje emisije iz avtopralnic)	1,73 (upoštevaje emisije iz avtopralnic)
Fosforne spojine	0,04 (upoštevaje emisije iz avtopralnic)	0,03 (fosfor celotni – upoštevaje emisije iz avtopralnic)
Dušikove spojine	Ni emisij	Ni emisij
Težke kovine (As, Cd, Cr, Cu, Pb, Hg, Ni, Zn)	Ni emisij	Ni emisij
Druge snovi, ki potencialno ogrožajo zdravje ljudi ali okolja	Ni emisij	Ni emisij

Iz pregleda izsledkov analiz vsebnosti in vrednosti emisij pri odvajanju odpadnih voda, ki ga izvajajo za to pooblaščen laboratoriji, je razvidno, da je raven kakovosti odpadnih voda v Petrolu na visoki ravni.

Dejavnosti leta 2012 in naši načrti za prihodnost:

- Na Hrvaškem na lokaciji BS AC – Mosor S in Mosor J sta bili dani v obratovanje dve novi tehnično in tehnološko ustrezni biološki čistilni napravi (2 x 280 PE) z nadgradnjo stopnje za denitrifikacijo in kemijske stopnje za defosfatizacijo odpadne vode. Čistilni napravi sta namenjeni čiščenju komunalne odpadne vode iz bencinskih servisov in gostinskih lokalov, ki so na ožjem vodovarstvenem območju.
- Načrtovani projekt sanacije biološke čistilne naprave na lokaciji BS in počivališča Voklo bomo izvedli leta 2013.

- Nadaljevali bomo načrtno in sistematično nameščanje ustreznih sodobnih čistilnih naprav in lovilnikov olj, večinoma na lokacijah novogradenj.

Ureditev pretakalnih ploščadi

V obdobju 2008–2012 smo rekonstruirali 21 pretakalnih ploščadi na bencinskih servisih in skladiščih naftnih derivatov na različnih lokacijah v Sloveniji. Kapaciteta ploščadi je odvisna od prispevne količine tehnoloških in meteornih voda. Odpadne vode s pretakalne ploščadi so speljane prek linijske dežne rešetke do lovilnika olj. Prečiščene vode so iz lovilnika olj speljane na javno meteorno kanalizacijo, v najbližji sprejemnik ali ponikovalnico (odvisno od lokacije). Izbrani način odvajanja voda je skladen z Zakonom o vodah, Zakonom o varstvu okolja, Uredbo o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo in Uredbo o skladiščenju nevarnih tekočin v nepremičnih skladiščnih posodah.

Z malimi biološkimi čistilnimi napravami (na fotografiji v procesu gradnje) smo do konca leta 2012 opremili 69 bencinskih servisov, kjer lokalni kanalizacijski sistemi ne omogočajo ustreznega odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda.

Sanacija na pretakališču vagonskih cistern v skladišču naftnih derivatov v Celju

Skladišče naftnih derivatov v Celju je med starejšimi tovrstnimi objekti. Pri rednem pregledu stanja materialov pretakalne ploščadi na vagonskem pretakališču smo odkrili razpoke v betonu, kar bi pri večjem izlitju pomenilo potencialno nevarnost nekontroliranega iztekanja naftnih derivatov v vodotok Ložnica. Nemudoma smo začeli sanacijo.

Izvedbo del smo zaupali strokovnjakom z ustreznimi referencami za sanacijo betonov, kar se je izkazalo kot ključno, saj s konvencionalnimi materiali sanacije konkretnega primera nismo mogli izvesti. Z izvedbo zaščite površin s specialno folijo smo zagotovili popolno zatesnjenost kanalete in s tem odstranili nevarnost onesnaženja vodotoka z naftnimi derivati. Sanacija v višini 104 tisoč EUR (Petrolov delež v višini 30 % in delež Zavoda za blagovne rezerve RS 70 %) je bila končana avgusta 2012.

Male biološke čistilne naprave

Odpadne komunalne vode na Petrolovih objektih se v glavnem odvajajo v javne kanalizacijske sisteme. Na območjih, kjer lokalni kanalizacijski sistemi še niso zgrajeni in ne omogočajo ustreznega odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda prek lokalnih čistilnih naprav, svoje objekte opremljamo s tipskimi malimi biološkimi čistilnimi napravami.

Do konca leta 2012 smo z malimi biološkimi čistilnimi napravami kapacitete 5–500 PE opremili 69 bencinskih servisov (leta 2008 jih je bilo 65). Analize odpadnih voda ustrezajo predpisanim vrednostim v 96 %.

Varovanje tal

V paleti naših dejavnosti pomenijo največjo nevarnost za onesnaženje tal potencialna razlitja naftnih derivatov. Preventivni ukrepi za skladiščenje in transport goriv zajemajo neprekinjeno strokovno usposabljanje ljudi, ki delajo z gorivi, kakovostno gradnjo skladiščnih rezervoarjev in zagotavljanje kar najvarnejših transportnih pogojev.

Rezervoarji na naših bencinskih servisih z nično možnostjo puščanja

Prostor za rezervoar za gorivo s tako imenovano »nično možnostjo puščanja« je sestavni del našega tipskega bencinskega servisa. Gre za podzemne rezervoarje z dvojno steno – dvoplaščni rezervoarji. Ob koncu leta 2012 je bilo z njimi opremljenih več kot 99

% naših bencinskih servisov. Rezervoarji so izdelani iz materialov, ki so trajno odporni proti naftnim derivatom, konstrukcijsko pa so varni pred morebitnimi potresi. Opremljeni so z najsodobnejšimi sistemi za kontrolo tesnosti medplaščnega prostora. Kontrola oz. nadzor tesnosti je izveden z merjenjem tlaka zraka med plaščema oziroma kontrolo nivoja medrezervoarske tekočine.

Ravnanje z odpadki

Koncept strategije celovitega obvladovanja in ravnanja z odpadki v družbi Petrol je preprečevanje nastajanja odpadkov, zmanjševanje njihovih količin in ponovna uporaba, ki je vezana na ločeno zbiranje odpadkov že na samem izvoru. S tem zmanjšujemo količino odloženih odpadkov na odlagališčih, zmanjšujemo stroške odlaganja in prispevamo k manjši obremenjenosti okolja.

Slovenski industriji zagotavljamo stalen vir surovin in ponovno uporabo odpadkov ter prispevamo k bolj urejenemu življenjskemu okolju.

V poslovni stavbi Petrola d.d., Ljubljana, sistemsko **ločujemo odpadke** že na izvoru.

V družbi Petrol d.d., Ljubljana, je leta 2012 nastalo 6.693 t odpadkov, od tega 948 t

nevarnih in 5.745 t nenevarnih odpadkov. Leta 2011 je pri opravljanju naših dejavnosti nastalo skupaj 5.223 t odpadkov, od tega 1.611 t nevarnih in 3.612 t nenevarnih odpadkov.

Glavni izvor odpadkov predstavljajo bencinski servisi, kjer se motorna vozila oskrbujejo z gorivom, motornim oljem, mazivi, zavorno in hladilno tekočino ter drugimi izdelki za vzdrževanje in nego vozil. Zaradi prodaje živil in blaga za dnevno uporabo pa nastajajo še različni komunalni odpadki in odpadna embalaža. Določen vir odpadkov so tudi avtopralnice. Na bencinskih servisih je evidentiranih 27 različnih vrst odpadkov. Zanje velja Načrt gospodarjenja z odpadki za bencinski servis. Posode za začasno skladiščenje nevarnih odpadkov so opremljene tako, da ni mogoče nenadzorovano onesnaževati okolja, posod je poskrbljeno za zbiranje morebitnih izliti ali razsutih nevarnih snovi, osebe, ki ravnaajo z nevarnimi snovmi, pa so za to delo ustrezno usposobljene. Vsi odpadki se prepuščajo registriranim in pooblaščenim zbiralcem, predelovalcem oziroma odstranjevalcem, prevažajo pa jih pooblašчени prevozniki.

Leta 2011 so se zaradi občutnega povečanja prometa na avtocestnih in večjih mestnih BS povečale količine komunalnih odpadkov za okoli 8 %. Odstotek povečanja količin bi ob nesistemski ureditvi ravnanja

z odpadki v Petrolu lahko bil občutno višji. Leta 2012 smo začeli urejati ekološke točke na avtocestnih počivališčih za ločeno zbiranje odpadkov (glej poglavje Zeleni bencinski servis na strani 74).

Količina nevarnih odpadkov, ki nastanejo pri čiščenju rezervoarjev, se zmanjšuje (preglednica 21).

Preglednica 21: Količine prodanih naftnih derivatov in količina nevarnih odpadkov čiščenja rezervoarjev v Petrolu d.d., Ljubljana, za obdobje 2009–2012

Leto	Količina prodaje naftnih derivatov (milijon t)	Količina nevarnih odpadkov (t)
2009	2,22	79
2010	2,35	72
2011	2,38	73
2012	2,54	70

Na delovnih mestih odpadke ločujemo

V poslovni stavbi Petrola d.d., Ljubljana, na Dunajski 50 v Ljubljani smo sistemsko uredili ločevanje odpadkov že na samem izvoru njihovega nastanka – to je neposredno na delovnih mestih zaposlenih (pisarne), v skupnih delovnih prostorih in na centralnem zbirnem mestu, kjer se začasno odlagajo vse vrste odpadkov, ki nastajajo v poslovni stavbi.

Logistika je pomemben del naših dejavnosti

Leta 2012 smo prepeljali 1.796 milijonov litrov derivatov s cestnim transportom in 1.462 milijonov litrov po železnici. Posebno pozornost posvečamo varnosti prevozov. Optimalno varnost pri transportu zagotavljamo s preverjenimi pogodbenimi prevozniki, ki jih zavezujemo k upoštevanju vseh varnostnih predpisov, ki veljajo za prevoz nevarnega blaga (predpisi ADR). Skladnost vozil in voznikov z ADR redno preverjamo s kontrolnimi listi.

Strategija nabave motornih bencinov in srednjih destilatov je usmerjena predvsem v dobavo po morju, pomembne pa so tudi kopenske rafinerije na območju JV Evrope, ki dopolnjujejo nabavni splet in povečujejo stabilnost oskrbe, predvsem z derivati, značilnimi za lokalne potrebe. Preostale naftne derivate, na primer mazut, bitumne in plin, dobavljamo samo po kopnem. Nabava naftnih derivatov je leta 2012 tako kot leta 2011 v glavnem potekala po morju. Za naše odvisne družbe na Hrvaškem ter v Bosni in Hercegovini smo del potreb po pogonskih gorivih pokrili iz lokalnih rafinerij. Tako optimiramo logistične procese in hkrati skrbimo za zniževanje ogljičnega odtisa od prevozov.

Leta 2012 smo zaradi sprememb v strukturi in obsegu prodaje posameznih vrst naftnih derivatov zmanjšali obseg flote za razvoz KOEL in skladno s strategijo celinskih skladišč za goriva spremenili namembnosti posameznih rezervoarjev za goriva na skladiščih. Postavili smo novo preskrbovalno verigo za biomaso.

Leta 2012 smo prepeljali kar **3.258.000 m³ goriva**, pri tem pa ni prišlo do nobene nesreče.

Leta 2012 ni bilo nesreč, povezanih s transportom. Leta 2011 je prišlo do enega izrednega dogodka, ki smo ga obvladali tako, da ni vplival na okolje.

Za prevoz goriv in drugih izdelkov uporabljamo obsežen in razvejen vozni park.

Zeleni bencinski servis

Naši bencinski servisi nudijo celovito oskrbo za vozilo. Skrb za okolje se odraža pri snovanju novih in nenehnih posodobitvah servisov. Stalno vzdrževanje, varna gradnja, dvoplaščni podzemni rezervoarji, skrb za požarno varnost, odgovorno varovanje okolja, nabor okolju prijaznejših goriv, prijazno osebje in pestra ponudba so nepogrešljiv del naših servisov doma in v tujini.

Usposobljeni smo za ustrezno ravnanje z gorivi in za varovanje naravnih virov. Na naših bencinskih servisih kontroliramo emisije lahkih ogljikovodikov prek sistemov zaprtega pretakanja, opisanega na

strani 69 tega trajnostnega poročila. Uspešni smo tudi pri recikliranju porabljene vode v avtopralnicah, kjer letno operemo prek 160.000 vozil.

Zmanjševanje porabe pitne vode in uporaba energetske učinkovite opreme

V Petrolu smo pozorni na ustrezno izbiro opreme bencinskih servisov in drugih prostorov, saj je oprema pomemben porabnik energije in vode. Pri izboru naprav in opreme upoštevamo vse dejavnike v življenjskem ciklu naprave, kot so stroški nakupa, stroški energije za delovanje, stroški vzdrževanja in stroški odstranjevanja, ki so vezani tudi na možnost recikliranja.

Vodo recikliramo

Leta 2012 smo prenovili opremo avtopralnic na bencinskih servisih, ki pripomorejo k recikliranju in čiščenju odpadnih voda. V obdobju med 2010 in 2012 smo zamenjali in prenovili 38 avtomatskih avtopralnic, hkrati zgradili še eno novo.

Pri prenovi in novogradnji je bila poleg same prenove velika pozornost posvečena porabi energentov v avtopralnici. Sprejet je bil dodaten ukrep, ki preprečuje

čezmerno porabo čiste vode: sprejeto je bilo navodilo, da se lahko ročno predpranje izvaja največ 90 sekund. Pred začetkom investicije je bila povprečna poraba vode prek 100 litrov za avto, zdaj pa se je prepolovila in za pranje porabimo največ 50 litrov. Ko smo obnovili park avtopralnic in sprejeli dodatne ukrepe, smo reciklažo vode povečali na 80 % in dodatno porabimo le 20 % sveže vode pri vsakem pranju. Ocenjujemo, da je prihranek vode 61.760 m³.

Vgrajujemo brezvodne pisoarje

Pri gradnji novih in prenovi sedanjih objektov vključujemo tehnologije, ki omogočajo regulacijo in s tem zmanjševanje porabe pitne vode oziroma brezvodne tehnologije, kot so npr. brezvodni pisoarji. V zadnjih letih smo jih vgradili 70, in sicer na 30 objektih, s čimer letno prihranimo 3.500 m³ pitne vode. Ta količina primerjalno pomeni letno količino pitne vode, ki jo popije 4.000 ljudi.

Zbirali in uporabljali bomo deževnico

Pripravljamo projekt rabe deževnice za splakovanje stranišč, za pranje vozil v avtopralnicah in za požarno vodo na bencinskem servisu.

Z obnovo avtopralnic smo reciklažo vode **povečali na 80 %.**

Odpadne vode v avtopralnicah recikliramo.

Posodobitev hladilne opreme na bencinskih servisih

V zadnjih petih letih smo vgradili/zamenjali več kot 200 tekočih metrov hladilne opreme (hladilne vitrine, hladilne komore), ki je zaradi izbora varčnejših naprav in opuščanja odprtih prodajnih hladilnih površin zmanjšala porabo elektrike za več kot polovico. Poleg zmanjšanja stroškov za delovanje hladilne opreme izkoriščamo tudi odpadno toploto hladilne opreme za pripravo tople sanitarne vode. Samo z dosedanjo izvedbo ukrepov pri hladilni tehniki prihranimo na letni ravni več kot 600 MWh električne energije, kar je primerljivo s porabljeno energijo za delovanje hladilnikov v več kot 4.000 gospodinjstvih.

Posodobitev elementov razsvetljave na BS

Z investicijo v posodobitev razsvetljave smo naredili korak k učinkovitejši rabi električne energije na bencinskih servisih. Bistveno smo zmanjšali operativne stroške in stroške vzdrževanja elementov razsvetljave. Poraba električne energije starih svetlobnih elementov je znašala 2.889,16 MWh/a, po izvedbi investicije je poraba električne energije padla za 65 %. Ker smo zamenjali svetilke s tistimi, ki so prijaznejše okolju, smo zmanjšali emisije CO₂ kar za 80 %. Posodobili smo tudi svetilke za celostno grafično podobo bencinskih servisov in zmanjšali izpuste CO₂ za 148 t letno. Posodobitev ulične razsvetljave na letni ravni prihrani 1.550 MWh električne energije in zmanjša izpuste CO₂ za 682 t.

Z uvedbo novih svetlobnih elementov se je poraba električne energije **znižala za 65 %.**

Izračunali smo ogljični odtis bencinskega servisa

Leta 2012 smo prvič izračunali ogljični odtis našega bencinskega servisa. Ogljični odtis je merilo vpliva naših aktivnosti na okolje in klimatske spremembe.

Izrazimo ga v količini ogljikovega dioksida (CO₂) in drugih toplogrednih plinov (CO₄, N₂O, HFCs, PFCs, SF₆), povezanih s proizvodom v oskrbni verigi. Ogljični odtis pripomore k prepoznavanju dejavnosti, ki so okolju škodljive – za načrtovanje prioriteten korakov k energetske učinkovitosti in zmanjševanju potencialnih okoljskih škodljivih vplivov. Predstavlja koristen pripomoček za vzpostavljanje celovitega sistema

okoljskega upravljanja organizacije. Izpusti plinov so razvrščeni v tri obsege (t. i. Scope 1, 2 in 3). V izračunu smo upoštevali izključno ogljični odtis, ki je vezan na delovanje bencinskega servisa na Dunajski 130 v Ljubljani. Ta bencinski servis je s svojim delovanjem leta 2011 prispeval k izpustom toplogrednih plinov v višini 251,3 t CO₂.

Ekološke točke na bencinskih servisih

Petrolovi bencinski servisi danes izpolnjujejo najstrožje evropske standarde o varstvu okolja tudi glede ravnanja z odpadki. Že več let uspešno sistemsko izvajamo ločeno zbiranje odpadkov.

To velja za nevarne (odpadna olja, akumulatorji, absorbenti, zaoljene krpe, zaoljena plastična embalaža, oljni filtri itd.) in nenevarne komunalne odpadke (papir, karton, embalaža, plastika, steklo, mešani komunalni odpadki itd.). Za odlaganje odpadkov so kot samostojen objekt ali poseben prostor urejene ekološke točke. Objekt oz. poseben odprt prostor ekološke točke je zgrajen v skladu s tehničnimi predpisi in zahtevami o skladiščenju nevarnih oz. nenevarnih odpadkov.

V okviru ekološke točke je na lokaciji bencinskega servisa prostor za ločeno zbiranje odpadkov, kot so: nevarni odpadki (odpadno olje, zaoljena plastična embalaža in krpe, odpadni akumulatorji, onesnaženi absorbenti), komunalni odpadki in odpadna embalaža. Prikazana je zasnova prenove ekoloških točk.

Trajnostni energetske »miks« Petrola

Naš energetski »miks« obsega čistejša in učinkovitejša tehnologije in energente za transport, ogrevanje, proizvodnjo električne energije, izkoriščanje biomase in drugih OVE. Nadomeščamo tradicionalno fosilno gorivo KOEL z okolju prijaznejšimi, kot sta UNP in ZP. Tako delamo pomembne korake k trajnostnemu razvoju.

Čistejša in učinkovitejša raba goriv v transportu kot del trajnostnega »miksa« Petrola

Petrol je vodilni ponudnik goriv in naftnih proizvodov na slovenskem trgu in že od nekdaj veliko pozornost posveča novim, okoljsko sprejemljivejšim rešitvam glede ponudbe in prilagajanja svojih proizvodov novim potrebam. Na učinkovitost in posledice rabe goriv lahko vplivamo s tehnološkim napredkom vozil in drugih sredstev za transport ter z uporabo kakovostnejših in okolju prijaznejših goriv.

Nadstandardna goriva Q Max

Osnovna kakovost goriv v Evropi je določena z EN standardi. Ti praviloma predpisujejo najmanjše zahteve, ki jim morajo goriva ustrezati, da je zagotovljeno varno obratovanje motorjev. Skladno s svojo politiko kakovosti Petrol kakovost svojih goriv še dodatno izboljšuje z dodajanjem večnamenskega paketa aditivov.

Te izboljšave na eni strani povečujejo zaščito motorja, na drugi strani zagotavljajo trajnejše optimalno delovanje motorja ter povečujejo njegovo učinkovitost. Učinki teh izboljšav večinoma vplivajo tudi na

okoljske parametre (preglednici 22 in 23). Optimalno delovanje motorja vpliva na nižjo porabo (zmanjša emisije CO₂ v okolje), občutno se zmanjšajo tudi emisije najbolj škodljivih proizvodov zgorevanja v okolje (CO, CH, NO_x). Ob upoštevanju števila prevoženih kilometrov in ob še vedno naraščajočih trendih v prometu (povečevanje števila vozil), ti prihranki oziroma znižanja emisij pomenijo pomemben prispevek k omejevanju negativnih vplivov na okolje zaradi prometa. Vsa goriva Q Max vsebujejo pod 0,001 % m/m žvepla.

Dodatne izboljšave naših goriv vplivajo tudi na okoljske parametre.

Preglednica 22: Poraba goriva in emisije za Q Max – dizel

Lastnost	Uporabljen test	Rezultati
Poraba goriva (fuel economy)	Terenski test: (ECE 15/ECE49 testni cikli)	Q Max Diesel – do 2,5 % manjša poraba
Emisije	Terenski test	Q Max Diesel 13 % manj neizgorelih CH (osebni) 21 % manj neizgorelih CH (tovorni) 4,8 % manj trdnih delcev (osebni) 21 % manj trdnih delcev (tovorni)

Preglednica 23: Poraba goriva in emisije za Q Max – motorni bencini

Lastnost	Uporabljen test	Rezultati
Poraba goriva (fuel economy)	Ford Fiesta – terenski test	Q Max bencini – do 4 % manjša poraba
Emisije	Ford Fiesta – terenski test – vsebnost neizgorelih CH – ogljikov monoksid (CO) – dušikovi oksidi (NO _x)	Q Max bencini manjša za 74 % nižji za 47 % nižji za 32 %

Avtoplin Petrol Q Max je ekonomsko upravičena izbira voznikov, ki pripomore k zniževanju emisij v okolje. Zaradi izjemne ekonomike in ugodnih okoljskih lastnosti je danes ena najbolj razširjenih alternativ klasičnim naftnim gorivom, saj se z uporabo pogona na avtoplin stroški, ki se porabijo za nakup goriva, skoraj prepolovijo. Avtoplin je namreč najbolj ekonomično

gorivo na našem trgu: strošek goriva se v primerjavi s 95-oktanskim bencinom zmanjša za kar 40 %. Uporaba avtoplina ugodno vpliva na podaljševanje življenjske dobe nekaterih delov motorja, omogoča popolnejše izgorevanje zmesi »plin–zrak« in zato občutno zmanjšuje okolju škodljive emisije.

Uvajanje biogoriv

Aktivno delujemo skladno z zahtevami zakonodaje in trendi v svetu in iščemo tudi nove možnosti nadomeščanja fosilnih goriv z okoljsko sprejemljivejšimi biogorivi.

Tovrstne možnosti v prometu so sicer omejene z motornimi tehnologijami in odločitvami kupcev, ki k uporabi biogoriv niso zakonsko zavezani. Za vsa dana biogoriva v promet spremljamo izpolnjevanje trajnostnih meril (kot jih določa Uredba o trajnostnih merilih za biogoriva in emisije toplogrednih plinov v

življenjskem ciklu goriv v prometu, Ur. l. RS 38/12*) in od septembra 2012 poročamo o emisijski intenzivnosti, količini emitiranih toplogrednih plinov in o skupnem zmanjševanju emisij (preglednica 24). Te dejavnosti zaznamujejo tudi naše odnose z dobavitelji (glej stran 33 v trajnostnem poročilu).

Preglednica 24: Količina, energetska vrednost in emisije goriv in biogoriv v obdobju od 1. 9. 2012 do 31. 12. 2012

Vrsta goriva	*Energet. vrednost MJ/kg	Količina kg	Celotna energ. vrednost (Q) MJ	Povprečne emisije (E) gCO ₂ eq/MJ	Celotne emisije gCO ₂ eq
Bencin	43	103.682.640	4.458.353.520	83,80	373.610.024.976
Bioetanol	27	853.984	23.057.555	47,06	1.085.088.545
Dizel	43	257.604.057	11.076.974.435	83,80	928.250.457.624
Biodizel	37	6.032.029	223.185.076	54,47	12.156.891.067

Naša biogoriva izpolnjujejo trajnostne kriterije.

Z gorivi, ki smo jih v Petrolu dali na slovenski trg, smo dosegli v prvem poročevalskem obdobju prihranek emisij toplogrednih plinov **11.572 t CO₂**.

Plinohram za UNP na plinski postaji Ilirska Bistrica (na fotografiji levo), električni uparjalnik UNP na objektu Marche na Lomu (desno zgoraj), skladišče UNP v Štorah (desno spodaj).

Deleži energentov za ogrevanje se spreminjajo skladno s trajnostnimi smernicami Petrola

Leta 2012 smo na štirih lokacijah (Oplotnica, Ljubljana, Kamnik, Šmarje pri Jelšah) v avtoviličarskih delavnicah izvedli zamenjavo kurilnega olja z UNP in s tem zmanjšali izpuste za **30 t CO₂ letno**.

nja do proizvodnje elektrike in pogona vozil. Oba energenta odlikujejo gospodarnost uporabe, nizki stroški in zmanjševanje negativnih učinkov na okolje. Poslovanje z UNP se deli na več segmentov, in sicer na prodajo plina prek koncesij in plinohramov, prodajo t. i. avtoplina in prodajo plina v jeklenkah. Prek sistemov daljinskega ogrevanja in sistemov soproizvodnje širimo tudi proizvodnjo in prodajo toplote.

Ekstra lahko kurilno olje nadomeščamo z alternativnimi energenti, kot so utekočinjeni naftni plin, zemeljski plin in biomasa.

ZP in UNP spadata med najbolj kakovostna in najčistejša fosilna goriva s širokimi možnostmi uporabe od ogreva-

Leta 2012 smo v skupini Petrol v Sloveniji upravljali 28 koncesij za oskrbo s plinom (od tega 22 za oskrbo z zemeljskim plinom, 6 pa za oskrbo z utekočinjenim naftnim plinom). V Srbiji z ZP oskrbujemo občini Bačka Topola in Pćinci ter tri občine v Beogradu. Poleg tega ima družba Petrol Plin d.o.o. sklenjeni pogodbi za oskrbo s plinom v mestih Šibenik in Reka. Smo drugi največji prodajalec UNP na Hrvaškem.

Trend nadomeščanja kurilnega olja s plinom, deloma tudi z biomaso, je razumljiv, saj prinaša številne prednosti. UNP in ZP imata nižjo ceno, ponašata se tudi z več tehnološkimi in okoljskimi prednostmi.

Našim odjemalcem dobavljamo električno energijo, pridobljeno tudi iz obnovljivih virov

Naš energetski portfelj vsebuje električno energijo za poslovne odjemalce in gospodinjstva. Leta 2012 smo se aktivno vključili na mednarodni trg električne energije, da bi svojim odjemalcem omogočili nakup cenovno najugodnejše energije.

V tem letu smo prodali 2,4 TWh električne energije, kar je 125 % več kot leta 2011 in 67 % več, kot smo načrtovali. S proizvodnjo, prodajo in distribucijo se ukvarjata Petrol Energetika d.o.o. in od leta 2010 naprej tudi matična družba Petrol d.d., Ljubljana. Petrol Energetika d.o.o. prevzema tudi vlogo sistemskega operaterja distribucijskih sistemov. Pri dobavi električne energije končnim odjemalcem smo leta 2012 pridobili 10.000 novih gospodinjstev, kar pomeni 67-odstotno rast glede na prejšnje leto. Zdaj na ravni skupine Petrol oskrbujemo 27.000 gospodinjstev, povečuje pa se tudi število

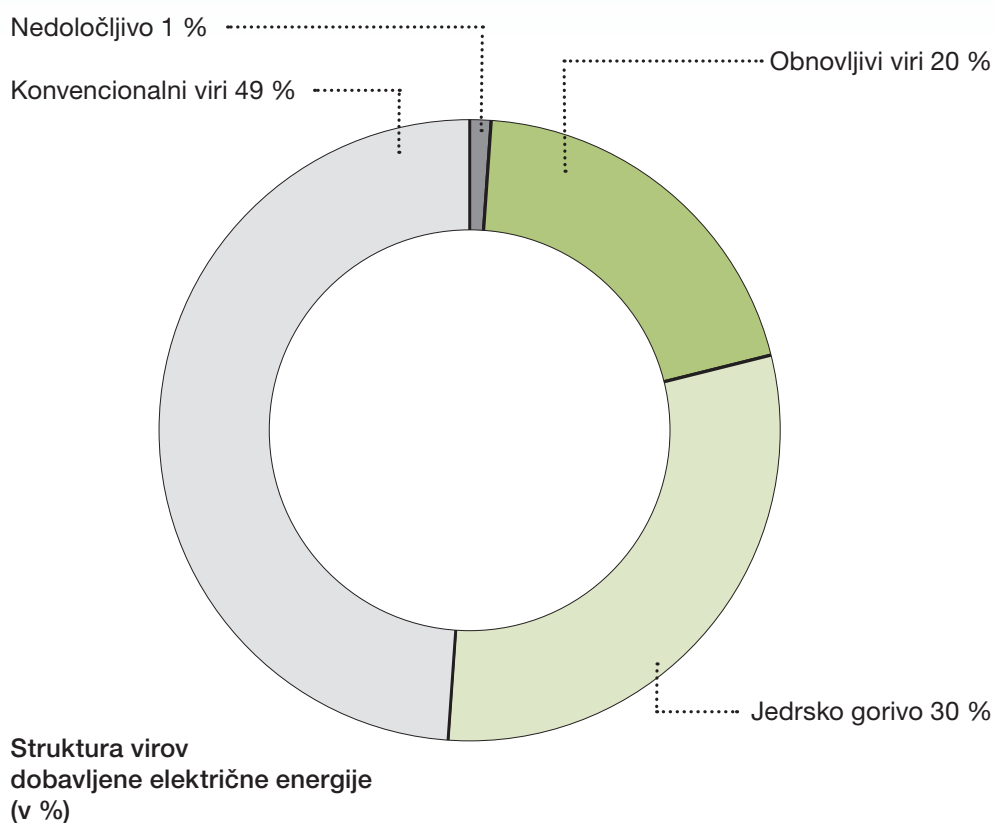
poslovnih odjemalcev.

Področje elektrika se je leta 2012 intenzivno ukvarjalo tudi z možnostjo širitve poslovanja oziroma prodaje električne energije končnim kupcem v sosednje države. Pridobljene so bile licence za dobavo električne energije končnim odjemalcem na Hrvaškem.

V strukturi virov za proizvodnjo električne energije, ki jo dobavljamo svojim odjemalcem, je 20 % obnovljivih (graf 10).

Leta 2012 smo pridobili **10.000 novih** gospodinjstev, kar pomeni pridobitev **odjemalcev** električne energije.

Graf 10: Struktura virov dobavljene električne energije Petrolovim odjemalcem leta 2012

Struktura deleža energije obnovljivih virov:

voda: 85 %

veter: 8 %

sonce: 1,9 %

biomasa: 5 %

bioplín: 0,1 %

Vlagamo v prihodnost – z investicijami v tehnologije in prijaznejše okolje

V prihodnje načrtujemo številne investicije v upravljanje energije in vodnega cikla. Vsi projekti bodo predvidoma imeli pomembne trajnostne učinke.

Načrtovane investicije v upravljanje energije

Obnovili bomo kogeneracijski postroj v Petrolu Energetiki na Ravnah na Koroškem

Investicijo, vredno 1,5 milijona EUR, bomo izpeljali leta 2013, da bi zagotovili zanesljivo obratovanje kogeneracije in izboljšanje električnega izkoristka za 1 %. Napravi SPTE v Petrolu Energetiki na Ravnah se izteka 14-letno najemno obdobje. Po končani kurilni sezoni 2012/13 so moduli imeli okoli 60.000 obratovalnih ur, kar v skladu s servisnimi zahtevami dobavitelja zahteva izvedbo generalnega popravila. Predvideni učinki:

- izboljšanje električnega izkoristka za 1 %,
- znižanje porabe ZP za 106.400 Sm³ na leto,
- ocenjeno znižanje emisij CO₂ za 200 t letno.

»V Petrolu naredimo vse, da s svojimi odločitvami čim manj vplivamo na ekosistem in pri tem kar najučinkoviteje uporabljamo energijo, vodo ter druge naravne vire.« (PKR)

Kogeneracijski postroj v Petrolu Energetiki d.o.o. na Ravnah na koroškem, ki ga bomo obnovili.

Energetsko upravljanje javnih objektov v Kopru

V MO Koper začnemo investicijo v višini 1,87 milijona EUR. Projekt energetskega upravljanja javnih objektov bo potekal v obdobju 2013–2028. Investicija Elteca Petrol d.o.o. obsega prenovo 17 kotlovnice in zamenjavo energenta (iz KOEL na elektriko, UNP in biomaso). Cilji investicije so:

- zmanjšanje rabe toplotne in električne energije in stroškov energentov,
- zagotavljanje zanesljive oskrbe s toplotno energijo,
- proizvodnja toplotne energije iz OVE.

Projekt energetskega upravljanja javnih objektov v Mestni Občini Koper je projekt energetskega pogodbenišтва s predvidenimi učinki:

- prihranek toplotne energije na letni ravni: 161.183 kWh,
- prihranek pri stroških toplotne energije na letni ravni: 271 tisoč EUR,
- prodaja toplotne energije: 3.390.435 kWh.

Prenova in optimiziranje javne razsvetljave v Kopru

Na območju MO Koper bo investitor Petrol d.d., Ljubljana, v naslednjih desetih letih skrbel za zamenjavo svetilk javne razsvetljave in prenovo prižigališč, zmanjšanje rabe električne energije za javno razsvetlavo in znižanje stroškov vzdrževanja javne razsvetljave (višina investicije 2,3 milijona EUR). Gre za koncesijski projekt energetskega pogodbenišтва, ki obsega pogodbeno zagotavljanje prihrankov električne energije, pogodbeno zagotavljanje prihrankov pri stroških vzdrževanja javne razsvetljave, prodajo električne energije, storitve energetskega knjigovodstva, upravljanja energije in izvajanja gospodarske javne službe. Predvidena učinka:

- prihranek električne energije v višini 1.949.983 kWh letno,
- prodaja električne energije v višini 3.264.072 kWh letno.

Bioplinarna Ihan

Izkoriščanje odpadne toplote v bioplinarni Ihan

Načrtujemo investicijo v projekt »Izvedba sistema za izkoriščanje odvečne/odpadne toplote kogeneracijskih motorjev v bioplinarni Ihan«. Investicija bo trajala eno leto in dosega vrednost 1,6 milijona EUR, gre pa za edini tak projekt v Sloveniji. Izkoriščali bomo odpadno toploto (okoli 4.900 MWh letno) za sušenje dehidriranega blata iz čistilnih naprav, predvidena letna količina blata za sušenje je 6.700 t. Zgradili bomo nov objekt, v katerem bomo izkoriščali odpadno toploto za sušenje blata s čistilnih naprav. Objekt bo opremljen s sklopi: izmenjevalnik toplote moči 1.000 kW, sušilna komora za sušenje blata, zalogovnik za mokro in suho blato ter čiščenje zraka (biofilter + pralnik). Blato bo posušeno na najmanj 90 % suhe snovi. Gre za kakovosten energent, ki se uporablja za sosežig v cementarnah in podobnih objektih. Za objekt je že pridobljeno OVD. Objekt bo stal ob Bioplinarni Ihan in bo ustrezal najvišjim standardom dobre prakse. Dodatno bomo izkoriščali trenutno neizkoriščeno odpadno toploto (5.800 MWh/leto), kar bo znižalo emisije CO₂ v višini 1.029 t ekv. CO₂/leto. Poleg tega se rešuje okoljska problematika končne dispozicije blata iz čistilnih naprav, ki s tem postane primerno gorivo za sosežig.

Nakup nove bioplinarne Črnomelj za dodatno pridobivanje zelene energije

Leta 2013 načrtujemo nakup nove bioplinarne v Črnomlju. Bioplinarna ima dovoljenje za predelavo 28.000 t odpadnih biološko razgradljivih snovi letno in vključuje tudi gnojevko iz sosednje farne prašičev. Z nakupom bomo podvojili proizvodnjo zelene električne energije iz odpadnih snovi.

Predvideni učinki izrabe odpadne toplote:
znižanje emisij za **1.029 t CO₂ letno**

Celovito upravljanje lesne biomase - gradnja logistično-trgovskega centra v Brežicah

Načrtujemo gradnjo lastnega biomasnega logistično-trgovskega centra (BLTC) v Brežicah. Tako bomo zadostili lastnim potrebam po lesnih gorivih in omogočili uporabo cenovno ugodnih in ekoloških goriv iz obnovljivih virov tudi tistim, ki iz različnih razlogov do zdaj niso mogli uporabljati biomase. Zanesljiva in kakovostna priprava lesnih goriv bo povečala zaupanje v ta energent in omogočala razvoj tudi na lokalnem področju, kjer bo center postavljen. Zastavljeni cilji so trženje lesnih goriv (sekanci, polena, briketi, peleti), zagotavljanje zanesljive oskrbe z energenti, zagotavljanje kakovosti lesnih goriv in vseh storitev logistike, spodbujanje storitev za pridobivanje in proizvodnjo lesne biomase, energetske pogodbeništvu in spodbujanje lokalnih potencialov lesne biomase in njihove rabe na lokalni ravni. V centru bo potekala priprava lesnih sekancev in skladiščenje drv, briketov in peletov. Za zagotavljanje sledljivosti bomo svojo dejavnost certificirali po shemi FSC (Forest Stewardship Council), ki temelji na odgovornem gospodarjenju z gozdom in na principu sledljivosti lesa iz certificiranih gozdov od drevesa do končnega izdelka. Opravljale se bodo storitve razvoza lesnih goriv v razsutem stanju in prodaja pakiranih lesnih goriv. Pričakovani pozitivni vplivi na lokalno skupnost so:

- neposredno zaposlovanje v BLTC,
- spodbujanje storitev za pridobivanje biomase,

- spodbujanje lokalnih potencialov lesne biomase,
- posredna in neposredna delovna mesta pri izkoriščanju lesne biomase,
- razvoj biomasnih tehnologij,
- možnost oskrbe lokalnega prebivalstva,
- Kočevje postane pomemben vir obnovljivih virov energije.

Prenovili bomo celoten sistem daljinskega ogrevanja na lokaciji stanovanjskega naselja Pobrežje v Mariboru

Leta 2013 in 2014 bo investitor Petrol Energetika d.o.o. investiral 2 milijona EUR v obnovo kotlovnice, toplotnih postaj in toplotnega omrežja na Pobrežju. Prenova sistema daljinskega ogrevanja zajema postavitev dveh novih kotlov na zemeljski plin moči 2,5 MW, umestitev postroja za sproizvodnjo toplote in elektrike s toplotno močjo 900 kW in električno močjo 800 kW delno prenovo toplovodnega omrežja, zamenjavo petnajstih toplotnih postaj in hidravlično uravnoteženje sistema centralnega ogrevanja v zgradbah.

Predvidena učinka:

- zanesljiva in konkurenčna oskrba stanovalcev naselja Pobrežje z daljinsko toploto,
- znižanje emisij CO₂ v višini 420 t letno.

V Brežiškem BLTC bo potekala priprava lesnih sekancev in skladiščenje drv, briketov in peletov. Opravljale se bodo storitve razvoza lesnih goriv v razsutem stanju in prodaja pakiranih lesnih goriv.

Daljinsko ogrevanje na lesno biomaso v Ivančni Gorici

V Petrolu d.d., Ljubljana, izvajamo projekt gradnje sistema daljinskega ogrevanja, za katerega smo pridobili petnajstletno koncesijsko pogodbo do leta 2027. Predvidena višina investicije je 750.000 EUR ob načrtovani višini nepovratnih sredstev 217.020 EUR. Osnovni cilj projekta je nadomestiti do zdaj uporabljena fosilna goriva z obnovljivimi viri energije – lesnimi sekanci. Za to bomo vgradili dva kotla na lesno biomaso 500 kW in 320 kW na dolžini 378,5 m omrežja za skupno pet uporabnikov, ki so priključeni

na omrežje. Predvideni učinki: popolna nadomestitev fosilnih goriv z obnovljivim virom in zato znižanje emisij CO₂ za 345 t/leto.

Vgradnja SPTE v Petrol skladišče v Zalogu

V objektu Petrol skladišče v Zalogu bomo leta 2013 izboljšali izkoristek pretvorbe primarne energije z vgradnjo SPTE. Petrol d.d., Ljubljana, bo investiral v vgradnjo motorja električne moči 180 kW in toplotne moči 220 kW, vgradnjo zalogovnika volumna 10 m³ in optimizacijo sedanje kotlarne. Tako bomo dosegli znižanje letnih emisij CO₂ za 200 t.

Načrtovane investicije/koncesije za upravljanje vodnega cikla

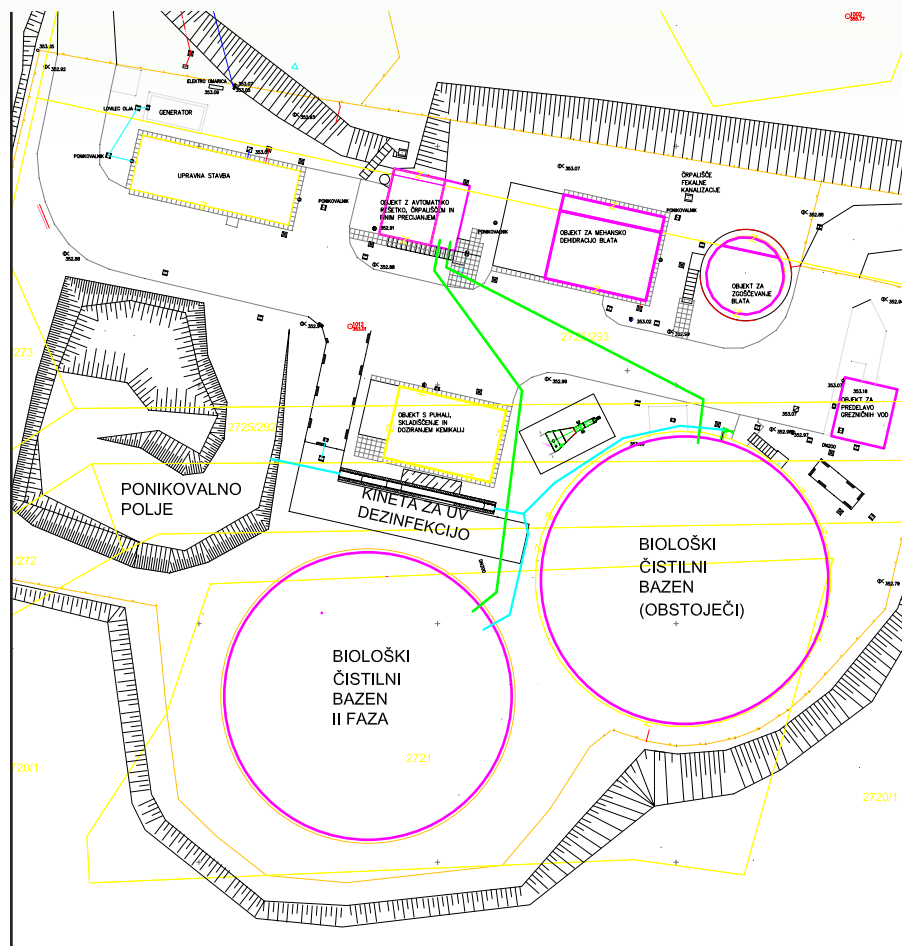
Leta 2013 načrtujemo investicije v projekte za obvladovanje vodnega cikla. Nove projekte bomo pridobivali pretežno z dvema modeloma financiranja. Prvi se opira na sodelovanje z občinami oziroma javnimi partnerji (koncesije – projekti javno-zasebnega partnerstva), drugi na sodelovanje z industrijo (t. i. outsourcing čistilnih naprav v upravljanje, primer: industrijska čistilna naprava Papirnica Vevče).

Gradnja Centralne čistilne naprave Ig

Petrol d.d., Ljubljana, je 1. januarja 2013 začel izvajati obvezno občinsko gospodarsko javno službo čiščenja odpadne vode v Občini Ig na podlagi koncesijske pogodbe za obdobje 30 let, zato se bo leta 2013 izvedla investicija v Centralno čistilno napravo Ig. V dobro leto trajajoči investiciji, vredni 1,6 milijona EUR, bomo zgradili prvo fazo centralne čistilne naprave Ig v velikosti 5.000 PE. Naprava bo vsebovala tehnološke sklope za mehansko predčiščenje, biološke bazene in linijo za obdelavo blata. Tako bo kakovost čiščenja odpadne vode v Občini Ig skladna z veljavno zakonodajo. Urejen bo sprejem grezničnih gošč, čistile pa se bodo tudi odpadne vode, ki so se do zdaj čistile na lokaciji ČN Matena. ČN Matena se bo ukinila, Ig in Matena pa bosta povezana s tlačnim kanalizacijskim vodom.

Gradnja ponikovalnice na Centralni čistilni napravi Sežana

V bližini čistilne naprave Sežana ni vodotoka, zato je iztok iz čistilne naprave speljan v jamo Bukovnik. Z gradnjo ponikovalnice na lokaciji čistilne naprave se bo iztok očiščene odpadne vode prestavil v novo zgrajeno ponikovalno polje. Tako bo očiščena voda iz komunalne čistilne naprave počasi ponikala v podzemlje.

Načrt prestavitve biološkega bazena zaradi umestitve ponikovalnega polja na CČN Sežana

Raziskovalna in razvojna odličnost Petrola

Zavedamo se, da je kontinuirano raziskovalno in razvojno delo izjemnega pomena za uresničevanje naših načrtov za nadaljnjo rast skupine Petrol. Zato sodelujemo in se povezujemo v skupini in z zunanjimi partnerji – raziskovalnimi institucijami in drugimi nosilci specialnih znanj. Aktivno in tvorno sodelujemo v domačih in mednarodnih raziskovalnih projektih. V okviru skupnih prizadevanj strokovnjakov, partnerjev in širše javnosti, kjer se pospešeno iščejo in razvijajo nove rešitve za nizkoogljico mobilnost, sodelujemo pri več projektih.

Elektromobilnost

Razvoj Petrolovega načrta električne mobilnosti sovpada s strategijo dokumenta Evropske komisije za konkurenčni prometni sistem Promet 2050, ki je bil sprejet leta 2011. Skladno z napovedanimi količinami električnih vozil v prometu nameravamo z oskrbovalno infrastrukturo in polnilnicami izvajati aktivnosti za zagotovitev kakovosti podpore končnim uporabnikom. Trenutno imamo na našem omrežju šest polnilnih mest, kjer se lahko istočasno polni do 12 električnih vozil. V okviru sodelovanja z deležniki bomo leta 2013 in v prihodnjih letih postopoma nadaljevali širitev oskrbovalne infrastrukture glede na dinamiko rasti povpraševanja. Ocenjujemo, da bo do leta 2014 na elektrodistribucijskem omrežju dnevno okrog 2,3 MW odjemne moči za polnjenje električnih vozil, kar pomeni 22 MWh porabe električne energije na delovni teden oziroma 1,1 GWh letno. Stroka ocenjuje do leta 2020 vsaj 5-odstotni delež električnih vozil na svetovnem trgu.

Projekt KC SURE – sistemi učinkovite rabe električne energije

Kompetenčni center »KC SURE« je ustanovilo 16 slovenskih partnerjev iz gospodarstva in raziskovalno-izobraževalnih institucij za gradnjo koncepta aktivnega elektroenergetskega omrežja, ki bo temeljilo na novih tehnologijah (npr. sistemi SCADA), in bodo testirani v delih slovenskega elektroenergetskega omrežja. Program vključuje več zaokroženih projektov :

- sistematska učinkovita raba energije (URE),
- virtualna elektrarna,
- nadgradnja trenutnega vodenja distribucijskega omrežja,
- avtomatsko upravljanje porabe v gospodinjstvih.

Zadolžitve Petrola v tem projektu so vezane na:

- iskanje rešitev za polnilne postaje za električne avtomobile in pripravo testnega poligona,
- testiranje rešitev URE na sistemih v zaključenih gospodarskih okoljih (ZGO).

V naši mreži bencinskih servisov imamo šest polnilnih mest za električna vozila. Mrežo bomo širili skladno s povpraševanjem naših kupcev.

V okviru CO NOT sodelujemo pri uvajanju vodika kot alternativnega goriva tako v transportu kot pri sistemih napajanja. Leta 2013 bomo predvidoma postavili dve polnilnici.

Projekt CO NOT – Center odličnosti nizko ogljične tehnologije

Kot konzorcijski partner CO NOT sodelujemo pri uvajanju vodika kot alternativnega goriva v transportu in pri sistemih napajanja. Kot eden ključnih ciljev tega centra je bila postavitve dveh polnilnic na vodik za oskrbo vozil v prometu. Projekt, ki ima v tej fazi predvsem demonstracijski značaj, je namenjen pridobivanju izkušenj pri gradnji potrebne infrastrukture za javno oskrbo z vodikom v cestnem prometu. Drugi cilj tega projekta je umestitev Slovenije na širši evropski zemljevid ponudnikov vodika kot sredstva za javni transport. Polnilnici bosta postavljeni v naše bencinske servise, za obratovanje pa naj bi bili predvidoma pripravljeni že leta 2013. Ker je vozil na vodik na trgu še zelo malo, se bosta polnilnici uporabljali predvsem za pridobivanje izkušenj pri gradnji tovrstnih objektov in pri postavitvi zakonodajnih okvirov za gradnjo tovrstnih objektov v Sloveniji.

Z demonstracijskim projektom polnilnic za vodik soustvarjamo potrebno infrastrukturo, skupaj s pristojnimi organi pa pomagamo oblikovati zakonodajni okvir za nadaljnjo gradnjo in širitev teh novih tehnologij. Pomembno vlogo pri tem bo imel Razvojni center za vodikove tehnologije (RCVT), katerega ustanovni član

je tudi Petrol. Cilj tega centra je postati mednarodno uveljavljen razvojni center za vodik in gorivne celice. RCVT skupaj z vladnimi institucijami v slovenskem okolju med drugim skrbi za povezovanje z evropsko vodikovo platformo, ki je eden od nosilcev aktivnosti širitve vodikovih tehnologij v širšem evropskem okolju.

Projekt »Solalgen« – hibridni kultivacijski sistem proizvodnje alg

Biogoriva je teoretično mogoče pridobivati iz vsakega (biološkega) vira ogljika, vendar so najpogostejši vir rastline, v katerih poteka fotosinteza. Pri tretji generaciji biogoriv iz alg pridobivamo olja, ki jih s predelavo pretvorimo v energente, primerljive naftnim: bencin, dizelsko gorivo, letalska goriva idr. Alge se lahko vzgajajo v odprtih bazenih ali zaprtih bioreaktorjih, v katerih je mogoče pridelati veliko večjo količino olja kot na enaki površini iz rastlin, ki se uporabljajo za pridelavo biogoriv prve generacije.

Sodelujemo v sedmem okvirnem programu EU kot konzorcijski partner pri projektu »Solalgen« – hibridni kultivacijski sistem proizvodnje alg. V okviru projekta proučujemo učinkovit način proizvodnje alg, ki bazira na učinkovitem zbiranju in distribuciji svetlobe.

Ustvarjalnost
**S svojimi idejami
ustvarjamo napredek**

»S poštenim in preglednim delovanjem vseh zaposlenih gradimo zaupanje ter zagotavljamo dolgoročno uspešnost Petrola.« (PKR)

O trajnostnem poročilu skupine Petrol

O trajnostnem poročilu skupine Petrol

Ker naše ideje ustvarjajo napredek

Trajnostno poročilo skupine Petrol za leto 2012 strnjeno prikazuje odtise našega delovanja v ekonomskem, družbenem in naravnem okolju. Hkrati prikazujemo naše trajnostne smernice in cilje. Vrednote skupine Petrol potrjujejo našo zavezo k odgovornemu poslovanju, ki vodi k dolgoročno uspešnemu ekonomskemu delovanju, ob sočasnem odgovornem odnosu do naših deležnikov in okolja. S tem dejavno prispevamo k trajnostnemu razvoju Slovenije in ciljnih regij.

Aktivnosti in dosežki, ki jih prikazujemo v trajnostnem poročilu, so sad Petrolovih inovativnih poslovnih odločitev in odraz ustvarjalnega potenciala zaposlenih. Nove ideje se nam porajajo vsakodnevno, uresničujemo jih zavzeto in predano. Ponosno vam predstavljamo svoje dosežke in že razmišljamo o novih izzivih.

V letu 2007 smo izdali okoljsko poročilo, ki smo ga sedaj nadgradili s trajnostno dimenzijo. V trajnostnem poročilu prikazujemo aktivnosti od leta 2008 dalje, s poudarkom na obdobju 2010–2012. Pri izdelavi poročila smo uporabili sistem kazalnikov POR in ga nadgradili z drugimi kazalniki (tudi po GRI), prikazanimi v preglednici 25.

Preglednica 25: Pregled kazalnikov poročanja, uporabljenih v trajnostnem poročilu skupine Petrol za leto 2012

Vsebina	Stran v trajnostnem poročilu, v letnem poročilu (LP)**	Meje poročanja	Vsebina po GRI G3.1 (Standard Disclosures)
O SKUPINI PETROL			
Pismo predsednika uprave	9	Skupina Petrol	
Ime, blagovne znamke	14	Skupina Petrol	
Organiziranost, lastniška struktura, pomembnejše spremembe glede sestave in lastništva	10, 12 / (LP) 20–22, 78–87	Skupina Petrol	2.1–2.10
Trgi, ključni podatki	10, 13, 22	Skupina Petrol	
Zastopanost na trgih	(LP) 78–87	Skupina Petrol	
Priznanja in nagrade	16	Skupina Petrol	
Dejavnost	14, 15	Skupina Petrol	2.1, 2.7
Poslanstvo, vizija, vrednote	10, 11	Skupina Petrol	
Petrolov kodeks ravnanja	13	Skupina Petrol	4.8
Upravljavska struktura	11	Skupina Petrol	
Mehanizmi za posredovanje priporočil in pobud malih delničarjev nadzornemu svetu in zaposlenih svetu delavcev in predstavnikom zaposlenih v nadzornem svetu	12	Skupina Petrol	1.9
Zaveze zunanjim pobudam, podpora zunanjim iniciativam, članstvo v združenjih	12	Skupina Petrol	4.12–4.13

Vsebina	Stran v trajnostnem poročilu, v letnem poročilu (LP)**	Meje poročanja	Vsebina po GRI G3.1 (Standard Disclosures)
Vključevanje deležnikov, kriteriji za izbor deležnikov, s katerimi je vzpostavljeno sodelovanje	33, 35, 38, 39, 49	Skupina Petrol	4.14–4.15
EKONOMSKI KAZALNIKI			
Neposredno ustvarjena, distribuirana in zadržana ekonomska vrednost, prihodki, stroški, nadomestila zaposlenim, donacije in druga vlaganja v skupnost, izplačila delničarjem	40–42 / (LP) 97–196	Skupina Petrol	EC1
OKOLJSKI KAZALNIKI			
Navedba sistemov celovitega upravljanja z okoljem in kakovostjo	47	Skupina Petrol	
Izredni okoljski dogodki	47	Skupina Petrol	EN23
Sektorske politike in njihovo izvajanje (okoljska, energetska)	49, 50	Skupina Petrol	EN5
Pobude za zmanjševanje okoljskih vplivov proizvodov in storitev	50	Skupina Petrol	EN26
Energetske in okoljske storitve, tehnologije, projekti	Poglavja: str. 50–80	Na ravni izvedenih in načrtovanih projektov skupine Petrol	
Zrak			
Emisije v zrak (žveplov dioksid)	68	Kazalnik POR*	EN20
Emisije v zrak (dušikov oksid)	68	Kazalnik POR*	
Lahkohlapne organske spojine	68	Kazalnik POR*	
Oglikov dioksid	68	Kazalnik POR*	
Preprečevanje in zmanjševanje emisij HOS z obnovo terminalov za tekoča goriva	69	Skupina Petrol	
Emisije toplogrednih plinov	68	Petrol d.d., Ljubljana	
Pobude za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in dosežena zmanjšanja	Poglavja: str. 50–80	Na ravni izvedenih in načrtovanih projektov skupine Petrol	EN18
Voda			
Kemijska potreba po kisiku	70	Kazalnik POR*	
Fosforne spojine	70	Kazalnik POR*	
Dušikove spojine	70		
Težke kovine	70	Kazalnik POR*	
Druge snovi, ki potencialno ogrožajo zdravje ljudi ali okolja	70	Kazalnik POR*	
Male biološke čistilne naprave	70, 71	Skupina Petrol	
Lovilniki olj	70	Skupina Petrol	
Ustreznost iztokov kontroliranih naprav za čiščenje odpadnih voda	65, 70	Skupina Petrol	
Skrb za stanje kakovosti odpadnih voda	65, 70, 74	Skupina Petrol	EN21
Okoljska vodna preventiva	70, 71	Skupina Petrol v Sloveniji	
Količina reciklirane in ponovno uporabljene vode	74	Skupina Petrol v Sloveniji (avtopralnice)	
Obseg čiščenja odpadnih voda (javna služba in pogodbeno izvajanje v industriji)	64, 65, 83	Skupina Petrol v Sloveniji	
Optimizacija distribucije pitne vode	50, 63, 64	Skupina Petrol v Sloveniji	
Poraba virov			
Poraba energije	51	Kazalnik POR*	
Specifična poraba energije	51	Kazalnik POR*	

Vsebina	Stran v trajnostnem poročilu, v letnem poročilu (LP)**	Meje poročanja	Vsebina po GRI G3.1 (Standard Disclosures)
Obseg proizvodnje	51	Kazalnik POR*	
Poraba vode	51	Kazalnik POR*	
Učinkovita raba energije: primeri dobrih praks	Poglavja: str. 50–80	Na ravni izvedenih projektov skupine Petrol	EN5, EN7
Obnovljivi viri energije	66, 67, 79	Skupina Petrol	
Doseženo zmanjšanje porabe vode/energije	Poglavja: str. 50–80	Na ravni izvedenih projektov skupine Petrol in lastna dejavnost skupine Petrol	EN5
Varovanje tal			
Preventivni ukrepi na področju skladiščenja in transporta goriv	48, 72, 73	Skupina Petrol	
Zagotavljanje optimalne varnosti transportnih pogojev	72, 73	Skupina Petrol	
Dvoplaščni skladiščni rezervoarji	72	Skupina Petrol	
Ravnanje z odpadki			
Vrsta in količina zbranih nevarnih odpadkov na BS	72	Petrol d.d., Ljubljana	EN22
Odstranjevanje nenevarnih odpadkov	72	Petrol d.d., Ljubljana	
Opis sistema ravnanja z odpadki, frakcije odpadkov	72	Petrol d.d., Ljubljana	
Nevarni odpadki, ki nastajajo pri čiščenju rezervoarjev	72	Petrol d.d., Ljubljana	
Izpolnjevanje zakonskih in drugih zahtev			
Najvišje dovoljene vsebnosti žvepla v gorivih	76	Skupina Petrol	EN28
Zavezanost k varstvu okolja, ustreznost ravnanja z nevarnimi snovmi in kemikalijami, požarna varnost, spoštovanje inšpekcijskega nadzora ...	47, 48	Skupina Petrol	
Register okoljskih vidikov z opredeljenimi tveganji za vse dejavnosti	47	Skupina Petrol	
Okoljska politika – vsebina, cilji, programi	49	Skupina Petrol	
Energetska politika – vsebina, cilji, programi	49, 50	Skupina Petrol	
Trendi zakonodaje, OVD	48	Skupina Petrol	
Programi zmanjševanja vplivov na okolje	50, 52	Skupina Petrol	
Zeleni bencinski servis			
Sistem za zaprto polnjenje podzemnih rezervoarjev	69	Skupina Petrol	
Ogljični odtis	75	Petrol d.d., Ljubljana	
Energetsko učinkovite avtopralnice	74	Skupina Petrol v Sloveniji	
Ekološke točke na BS	75	Skupina Petrol	
Znižanje emisij HOS z obnovo terminalov za tekoča goriva	69	Skupina Petrol v Sloveniji	
Logistika			
Nesreče, povezane s prevozom	73	Kazalnik POR*	EN29
Število nesreč	73	Kazalnik POR*	
Prepeljana količina	73	Kazalnik POR*	
Trajnostni energijski miks Petrola			
Čistejša in učinkovitejša goriva za transport	76, 77	Skupina Petrol	
Energenti za ogrevanje	78	Skupina Petrol	
SOCIALNI KAZALNIKI			
Trajnostni odnosi z zaposlenimi			
Struktura zaposlenih po spolu	28	Skupina Petrol	LA1

Vsebina	Stran v trajnostnem poročilu, v letnem poročilu (LP)**	Meje poročanja	Vsebina po GRI G3.1 (Standard Disclosures)
Izjava o nediskriminatornosti, neobstoju prisilnega in otroškega dela	29, 40	Skupina Petrol	HR4
Letni razgovori	29	Skupina Petrol	
Izobraževanje (ur/leto)	28, 30	Skupina Petrol in Petrol d.d., Ljubljana	LA10
Varnost in zdravje: obdobjni in letni preventivni pregledi	31	Skupina Petrol v Sloveniji	
Ocene tveganja za delovno mesto	31	Skupina Petrol	
Usposabljanje zaposlenih za rokovanje z nevarnimi snovmi	68	Skupina Petrol	
Absentizem	29	Skupina Petrol	LA7
Merjenje interne klime/ zadovoljstvo zaposlenih	29	Skupina Petrol	
Interno komuniciranje	13	Skupina Petrol	
Usklajevanje poklicnega in družinskega življenja zaposlenih	30	Skupina Petrol	
Spodbujanje inovativnosti zaposlenih	32	Skupina Petrol	
Trajnostni odnosi z dobavitelji			
Izbor dobaviteljev	33, 77	Skupina Petrol	
Komuniciranje z dobavitelji	33, 47, 68, 77	Skupina Petrol	
Obveščanje o trajnostni usmeritvi Petrola	68	Skupina Petrol	
Zagotavljanje kakovosti dobaviteljev	33, 34	Skupina Petrol	
Trajnostni odnosi s kupci			
Reklamacije	37	Skupina Petrol	
Certifikati za ustreznost produktov	33, 34, 35	Skupina Petrol	
Praksa ugotavljanja zadovoljstva kupcev	37	Skupina Petrol	PR5
Rezultati meritev zadovoljstva kupcev	37	Skupina Petrol	
Dodatne aktivnosti komuniciranja s kupci	36, 37	Skupina Petrol	
Nadgradnja ponudbe na BS	37	Skupina Petrol	
Trajnostni odnosi z drugimi zainteresiranimi javnostmi			
Dogodki za investitorje in ostale zunanje deležnike	38	Skupina Petrol	
Udeležba na strokovnih dogodkih	39	Skupina Petrol	
Povezava z raziskovalno sfero	84, 85	Skupina Petrol	
Družbena odgovornost			
Delež sredstev za sponzoriranje in namen	40	Skupina Petrol in Petrol d.d., Ljubljana	
Dobre prakse družbene odgovornosti	41–43	Skupina Petrol	
Število primerov diskriminacije in ukrepi za odpravo	40	Skupina Petrol	HR4
Število pravnih postopkov v zvezi z varstvom konkurence	40	Skupina Petrol	SO7
PARAMETRI POROČANJA			
Podatki o poročilu, namen poročanja in omejitve	88–91	Skupina Petrol	3.1–3.8
GRI vsebinsko kazalo	88–91	Skupina Petrol	3.12

* Kazalniki POR zajemajo osnovno dejavnost oskrbe z gorivi (Petrol d.d., Ljubljana, Petrol Maloprodaja Slovenija d.o.o. in najemni bencinski servisi v Sloveniji)

** Iz LP navajamo le tiste vsebine, ki so komplementarne trajnostnim kazalnikom poročanja v trajnostnem poročilu.

Kako smo poročali?

Pri pripravi poročila smo sodelovali številni strokovnjaki skupine Petrol. Zbrali smo ključne vsebine trajnostnih področij dela in zaključne misli, namenjene prvemu trajnostnemu poročilu. V naših izjavah predstavljamo usmeritve v uvajanje alternativnih virov goriv v transport, nadomeščanje fosilnih energentov z lesno biomaso in z elektriko, proizvedeno iz odpadkov, učinkovito uporabo energentov s soproizvodnjo elektrike in toplote, učinkovito javno in industrijsko razsvetljavo, optimalno izrabo pitne vode, kakor tudi čiščenje odpadnih voda.

Janez Štaudohar,

univ. dipl. inž. stroj.,
vodja projekta, Področje investicije in vzdrževanje,
Petrol d.d., Ljubljana

V sedanjih razmerah se zavedamo, da je varčevanje z energijo nuja, ki pa vedno ne pomeni zniževanja življenjske ravni, temveč kvečjemu nasprotno. Raba energije namreč sama po sebi zahteva ekološki davek. Te negativne učinke lahko s sodobnimi tehnologijami in ukrepi občutno znižamo in hkrati izboljšamo bivalne razmere. Tak primer je soproizvodnja toplote in elektrike (SPTE), ki je tehnologija na pohodu, saj izredno učinkovito pretvarja primarno energijo v obliki kemične energije energenta v elektriko in toplotno energijo. V primerjavi s klasično termoelektrarno je izkoristek energenta višji celo do 50 odstotkov.

V Sloveniji je velik potencial za uporabo SPTE. S ponosom lahko zatrdim, da je Petrol ta potencial zaznal

že zelo zgodaj in se nanj pripravil. Dokaz za to je tudi SPTE Planina Kranj, ki je eden večjih realiziranih projektov SPTE v Sloveniji. Nove naprave namreč prispevajo toploto za ogrevanje in pripravo tople sanitarne vode za več kot 4.500 stanovanj, z elektriko, ki jo proizvaja, pa zagotavljajo dodatne kapacitete domače proizvodnje in razbremenjujejo omrežje.

Trajnostno poročilo nam predvsem omogoča refleksijo narejenega in zato jasnejši pogled v prihodnost. Osebnost pa mi omogoča seznanitev z vso široko paleto dejavnosti našega podjetja ter globlje poznavanje dela sodelavk in sodelavcev. Prehojena pot mi vpliva zaupanje, kar je odlična motivacija za nadaljnje delo.

Miran Fužir,

univ. dipl. inž. str.,
namestnik direktorja CEOR (celovite energetske in okoljske rešitve),
Petrol Energetika d.o.o.

Že kmalu po zaposlitvi mi je bilo leta 1999 zaupano upravljanje enega večjih postrojev za soproizvodnjo v Sloveniji. To je vsekakor tehnologija, ki bi morala biti zaradi svoje učinkovitosti pri pretvorbi primarnega goriva v primerjavi z ločeno proizvodnjo in manjšega obremenjevanja okolja s toplogrednimi plini vključena v vsak sistem daljinskega

ogrevanja. V podjetju nenehno iščemo nove priložnosti na trgu in s svojimi izkušnjami prispevamo k povečevanju energetske učinkovitosti v podjetju in širše.

Trajnostno poročilo je zelo dobrodošlo, saj je v enem dokumentu predstavljeno obširno delo skupine Petrol, ki ga lahko ponosno pokažemo svojim odjemalcem.

Silvan Simčič,

univ. dipl. inž. stroj.,

vodja razvojnih projektov, Področje tehnični razvoj, kakovost in varnost, Petrol d.d., Ljubljana

Vodik že dolgo velja za alternativno gorivo, ki naj bi z leti prevzel pomemben delež trga fosilnih goriv. Kljub nekaterim še odprtim vprašanjem in razhajanjem strokovnjakov o smotrnosti njegove rabe v transportu, ga dejstvo, da gre za resnično nizkoogljično tehnologijo, vedno znova postavlja v vlogo »vročega« alternativnega goriva prihodnosti. V Petrolu verjamemo v to tehnologijo, zato smo se odločili tudi aktivno promovirati vodik kot alternativno transportno gorivo. Skupaj z nekaterimi partnerji iz gospodarstva in raziskovalne sfere smo podprli ustanovitev Centra odličnosti za nizkoogljične tehnologije (CONOT),

katerega cilj je postavitve prvih dveh polnilnic za vodik v Sloveniji. Ta cilj bo leta 2013 tudi uresničen. V tej fazi gre sicer še za predstavitveni projekt, s katerim se bo Slovenija že »vrisala« na zemljevid mreže vodikovih polnilnic, ki nastajajo v Evropi. Širitev te mreže bo namreč lastnikom tovrstnih vozil omogočila tudi premagovanje večjih razdalj.

S pripravo prvega trajnostnega poročila, predvsem pa z dosežki, ki so v njem prvič zaobjeti na enem mestu, Petrol dokazuje svojo zavezanost trajnostnemu razvoju. Zato ni slučaj, da je trajnostni razvoj uvrščen tudi med pomembna poslovna načela Petrola.

Tatjana Špes,

univ. dipl. inž. kem., MBA,

vodja projektov, Oddelek okoljske rešitve, Petrol d.d., Ljubljana

V Petrolu izvajamo gospodarsko javno službo čiščenja odpadnih voda, ki nastanejo v gospodinjstvih in drugih uporabnikih kanalizacijskih sistemov (šole, vrtci, zdravstveni domovi in podobno). Gosta naseljenost ne pomeni le vsakodnevni ugodnosti, ampak tudi večji človekov vpliv na okolje (koncentrirane odpadne vode, večje količine odpadkov na enem mestu in podobno). V našem oddelku se lahko pohvalimo, da čistilne naprave, ki smo jih zgradili in jih upravljam, odlično delujejo. Kakovostno

očiščene komunalne vode se stekajo nazaj v naravo. Mislim, da smo vsi v oddelku veseli in ponosni, da prispevamo k čistejši naravi.

Zbrati vsebino trajnostnega poročila na enem mestu je bila zahtevna naloga. Vsak od nas je pripravil svoj del, ki opisuje naše vsakdanje delo. Verjetno bom ob prebiranju poročila presenečena zaradi širine našega podjetja. Bistveno je, da kot skupina Petrol predstavimo vse svoje trajnostne aktivnosti na enem mestu. Obeta se zanimivo branje!

mag. Zoran Gračner,
univ. dipl. inž. str.,
vodja oddelka toplota, Področje plin in toplota,
Petrol d.d., Ljubljana

Lesna biomasa je obnovljiv vir energije. Je tudi edini slovenski energetski vir, ki je žal še premalo izkoriščen. Zaradi nenehnega naraščanja cen fosilnih goriv se vse več gospodinjstev in industrijskih postrojenj odloča za ta energent. Predelava kotlovnice na lesno biomaso zahteva višjo začetno investicijo, višje stroške vzdrževanja in upravljanja. Zaradi bistveno nižje cene biomase ima investicija kljub temu kratko dobo vračila. Petrol d.d., Ljubljana, je največji ponudnik fosilnih goriv v Sloveniji, a se je spremenjenim tržnim razmeram hitro prilagodil in začel ponujati lesno biomaso in predelavo kotlovnice s fosilnih goriv na biomaso. V skladu s strategijo širitve na obnovljive vire energije nam je uspelo pri prijavi za gradnjo sistema za daljinsko ogrevanje v občinah Metlika in Ribnica. V obeh mestih smo zgradili

povsem novi kotlovnici, kjer se kot energent uporabljajo lesni sekanci. Toploto, ki jo pridobimo pri njihovem izgorevanju v novih biomasnih kotlih novozgrajenega sistema daljinskega ogrevanja, distribuiramo končnim uporabnikom. Kljub visoki investiciji uporabniki plačujejo do 40 odstotkov nižje vrednosti na položnicah za ogrevanje svojih stanovanj, kot so jih plačevali, ko so se ogrevali s fosilnimi gorivi.

Pri vsakodnevnem iskanju novih tržnih priložnosti največkrat pozabimo ustrezno predstaviti že izvedene projekte. V poročilu smo podali presojo svojega preteklega dela in projekte v skupini Petrol postavili na skupni imenovalec. Rezultati so osupljivi. Dokazujejo nam, da smo na pravi poti, navdajajo nas s pogumom in nam dajejo energijo za izvedbo novih uspešnih projektov.

Marko Verbič,
univ. dipl. inž. kem. teh., MBA,
vodja službe, Oddelek okoljske rešitve,
Petrol d.d., Ljubljana

V Petrolu je skrb za okolje enakovreden parameter razvojnega razmišljanja, saj kakovost življenja ni le rast materialnega blagostanja. Splošen razvoj stopnjuje potrebe po energiji, narašča pa tudi ozaveščenost o čistem okolju.

Energetska izraba bioplina, ki nastaja ob anaerobnem gnitju biološko razgradljivih odpadkov iz kmetijstva in gospodinjstev, sicer ne more igrati večje vloge v energetski oskrbi, njeni učinki pa so pozitivni, saj se hkrati dosegajo cilji ohranjanja kmetijske proizvodnje, energetske izrabe odpadkov, okrepljene vloge lokalne energetike in zmanjševanja

emisij toplogrednih plinov. Pri anaerobni razgradnji se zmanjša organsko breme predelanih odpadkov, saj se organska snov pretvori v ogljikov dioksid in metan. Bioplin uporabljamo za soproizvodnjo toplote in električne energije v t. i. kogeneracijski enoti. S predelavo organskih odpadkov proizvedemo letno 3,5 milijona m³ bioplina, iz njega pa 7.200.000 kilovatnih ur bruto električne energije.

Res je že bil čas, da smo tudi v skupini Petrol pripravili trajnostno poročilo. Opravili smo veliko in koristno delo.

Robert Ostreljč,
univ. dipl. pol.,
vodja trženja in razvoja storitev,
Eltec Petrol d.o.o.

Učinkovita raba energije in vode za nas, zaposlene v podjetju Eltec Petrol d.o.o. ni samo slogan, ampak način življenja že več kot petnajst let. Ponosni smo, da smo s svojim delom na projektu prenove javne razsvetljave na Bledu prispevali k še lepšemu videzu našega turističnega bisera. Nagrada programa Greenlight Evropske komisije, ki smo jo prejeli za rezultate prenove notranje razsvetljave v železarni Acroni, nas utrjuje v prepričanju, da smo pred petnajstimi leti

izbrali pravo pot. Občutek, da prispevaš k zmanjšanju izgub pitne vode, je enkratno, če pa je od tvojega dela odvisna tudi zanesljiva oskrba s kakovostno pitno vodo za več kot 30.000 slovenskih gospodinjstev, čutiš tudi veliko odgovornost.

Trajnostno poročilo je najlepši dokaz znanja, prizadevanj in odgovornosti, ki jih v svoje poslanstvo in delo vsak dan vlagamo zaposleni v skupini Petrol.

mag. Alenka Ott Šaponia,
univ. dipl. inž. kem.,
vodja razvojnih projektov, Področje tehnični razvoj, kakovost in varnost,
Petrol d.d., Ljubljana

Evropa že dolgo spodbuja uporabo alternativnih virov goriv, saj želi zmanjšati svojo odvisnost od nabave fosilnih goriv in zmanjševati emisije škodljivih plinov. Tudi v Petrolu temu sledimo, saj smo že v devetdesetih letih prejšnjega stoletja začeli uporabljati biodizel. Prva generacija biogoriv, ki se trenutno največ uporablja, je proizvedena iz poljščin za prehrano, kar pomeni konkurenco in posledično naraščanje cen živil. Zato članice EU uvajajo restriktivno zakonodajo – v kvote za izpolnjevanje cilja zmanjševanja TGP se štejejo samo biogoriva, ki izpolnjujejo predpisane trajnostne kriterije. V naši družbi smo se učinkovito odzvali na zahteve posameznih trgov z razvojem sledljivih

sistemov dokumentiranja trajnostnih certifikatov in tako uspešno nadaljujemo prodajo na tuje trge.

Priprava trajnostnega poročila je za skupino Petrol pomenila kar precejšen izziv, saj je bilo treba uskladiti in poenotiti načine poročanja v naših družbah. Poleg tega je bila časovnica precej zahtevna. Kot koordinatorica priprave trajnostnega poročila lahko rečem, da so vsi kolegi, udeleženi pri projektu, res s srcem poročali o temah svojega delovnega področja. Bilo mi je v veliko veselje sodelovati z množico prizadevnih strokovnjakov, ki so ustvarjali poročilo, ki ga imamo pred seboj. Iskrena hvala vsem sodelujočim.

Slovar uporabljenih kratic

kratica	pomen
AEO	Status pooblaščenega gospodarskega subjekta
ADR predpisi	Predpisi za prevoz nevarnega blaga
BS	Bencinski servis
BLTC	Biomasn timer logistično-trgovski center
CČN	Centralna čistilna naprava
CER	Center energetskih rešitev
ČN	Čistilna naprava
d.d.	Delniška družba
d.o.o.	Družba z omejeno odgovornostjo
DO	Daljijsko ogrevanje
DOLB	Daljijsko ogrevanje na lesno biomaso
Emisije HOS	Emisije lahkihhlapnih organskih spojin
EP	Evropsko prvenstvo
EU	Evropska unija
FIBA	Mednarodna košarkarska zveza
GIZ UNP	Gospodarsko interesno združenje za utekočinjen naftni plin
GRI	Global Reporting Initiative
GZS	Gospodarska zbornica Slovenije
HDPE embalaža	Embalaža, izdelana iz polietilena visoke gostote
IPPC	Integrated pollution prevention and control
KOEL	Kurilno olje - ekstra lahko
LB	Lesna biomasa
LP 2012	Letno poročilo skupine Petrol in družbe Petrol d.d., Ljubljana, za leto 2012
MO	Mestna občina
mSPTE	Mikro soproizvodnja toplote in elektrike
nm ³	Nasuti kubični meter
OKS	Olimpijski komite Slovenije
OVD	Okoljevarstveno dovoljenje
OVE	Obnovljivi viri energije
OŠ	Osnovna šola
PE	Populacijske enote
P.E.	Poslovna enota
PET embalaža	Embalaža, izdelana iz polietilen tereftalata
PKR	Petrolov kodeks ravnanja
POR	Program odgovornega ravnanja
RCVT	Razvojni center za vodikove tehnologije
REAAL	Renewable Energy Across the Alpine Land
RED	Direktiva o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov
RS	Republika Slovenija
SiOK	Projekt raziskovanja in spremljanja organizacijske klime
STV	Sanitarna topla voda
TEOVS	Tehnično-ekonomska optimizacija vodovodnega sistema
TRKV	Tehnični razvoj, kakovost in varnost
UNP	Utekočinjen naftni plin
URE	Učinkovita raba energije
Uredba CLP	Uredba o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi
Uredba REACH	Uredba o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij
Direktiva SEVESO	Direktiva o obvladovanju nevarnosti večjih nesreč, v katere so vključene nevarne snovi
SPTE	Soproizvodnja toplote in elektrike
VRU naprave	Naprave, opremljene z enoto za vračanje (rekuperacijo) hlapov
Ur.l.	Uradni list Republike Slovenije
ZGD	Zakon o gospodarskih družbah
ZP	Zemeljski plin
ZRSBR	Zavod RS za blagovne rezerve

Založil: Petrol d.d., Ljubljana

Zanj: mag. Tomaž Berločnik

Skrbnica projekta: dr. Marta Svoljšak Jerman

Vodja projekta: mag. Alenka Ott Šaponia

Pripravila delovna skupina: Patricjo Božič, Samo Gerdin, Klemen Geršak, Matija Gorjup, Anja Kocjančič, Anita Lovše, Sebastjan Lubej, Silva Napret, Blaža Perpar, Alenka Pertot, Marko Rozman, Aleksander Salkič, Stane Seidl, Silvan Simčič, Tatjana Špes, Janez Štaudohar, Jože Torkar, Miha Valentinčič, Mirjam Videmšek Pesičer, Blaž Volkar, Danijel Vuk

Strokovni vsebinski koncept, izvedba in oblikovanje: Fit media d.o.o.

Fotografije: Rok Tržan, arhiv skupine Petrol, www.shutterstock.com

Tisk: Tiskarna Flaksy

Ljubljana, junij 2013

Prenesite trajnostno poročilo v PDF obliki na svojo mobilno napravo.

Trajnostno poročilo na spletu:
www.petrol.si/trajnostna-porocila

PETROL

Energija za življenje
